P. Fr. Rist
Soldater

Bibliotek 1800

P. F. Rist

Soldater

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Fra fordums tider

Ved de lette dragoner i Itzehoe

Garnisonsbilleder.

Det er en bunke næsten hundredeårs gamle billeder, som her lægges på bordet. Portrætter og figurer imellem hverandre, i mange løseligt henkastede, andre omhyggeligt udførte, men alle fra hine, vore oldeforældres eller bedsteforældres dage, der var så fulde af lys naivitet og af en snart dyb og fin, snart grædende og svulstig sentimentalitet. De er fra hine patriarkalske tider, da sønnerne var af fædrenes mening, og døtrene bøjede deres hjerter under deres magtbud, da autoriteten herskede uantastet og respekten nejede ærbødigt for den overlegenhed, som fødslen gav; fra hine "Frederik den Sjettes dage", da vi levede i fred midt i krigen, og vort hele land var som én familie med en tyveårig fyrste som fader. De kalde mindet frem om dage, da man til rejser i landet udrustede sig med proviant for uger. Da landet syntes stort, fordi det tog nætter og dage at komme fra sted til sted, da diligencerne slæbte sig henad vejene, og man flokkede sig ved færgerne; om tider, da blodet flød jævnt og skikkeligt i årerne og ikke bragtes i brand ved den dumpe lyd af fjerne store begivenheder, som tabte deres tændende kraft ved at bruge mange døgn om at brede sig ud til alle afkroge. Det var tiden for "det almene vel", for "det borgerlige samfund", det var reformernes og uniformernes tid, men hine var små og milde og disse var snævre og spraglede, og det vrimlede af dem over alt. Alle gamle billeder fra hine tider må vrimle af dem.

I

Generalen var allerede en mand på henved 60 år, men endnu i besiddelse af hele sin livskraft og sin store, legemlige styrke. Han var blevet svær med alderen, men det bemærkedes ikke så meget på grund af hans ualmindelige højde og ranke holdning, der i sin tid gjorde ham til en pryd for livgarden til hest. Også ansigtet var blevet svært og dobbelthagen tung og rund, men de kraftige træk og den varme, stærke farve gjorde det sundt og friskt. De fine årer på kinderne var noget blodsprængte, ligesom det hvide i øjet, men det var kun følgen af hans stærke legemlige anstrengelser og færden til hest i marken og på eksercerpladsen, – ja og vel også for en del tegn på hans stærke nydelse af mad og drikke. Undertiden følte han dog alderen melde sig med kongestioner til hovedet, en smule gigt o. lign.; men hans kraftige sind og gode humør ville ikke vide noget af slige skrøbeligheder. Engang imellem lod han dog regimentsfeltskæreren hente og fik lidt blod tappet af sig. Der var stor stilhed og næsten højtidelighed i generalens hus, når herren blev åreladt.

I et og alt var han endnu en smuk mand. Det lillebitte, afskårne overskæg under næsen var endnu mørkt, og pisken i nakken var hans eget hår. Den var måske blevet mindre med alderen, men den var dog endnu uden et eneste gråt hår.

Meget havde han levet og oplevet, faret og færdedes, men endnu var han ikke træt. Voldsom i sit væsen, mægtig i sin optræden, lidenskabelig i sine følelser og nydelser var han skabt til soldat, men han var vanskelig at omgås. I sin vrede var han ustyrlig som et utæmmet dyr, men når stormen var forbi,

skinnede hans gode hjerte som en varmende sol over de rolige vande.

Han var født i København i en gammel dansk adelig slægt. Faderen var død som ritmester i Livgarden og havde efterladt et lille gods eller en større gård i Sydsjælland. Sin ungdoms opdragelse havde han fået i København, var så, efter at han var blevet kornet i garden, rejst til udlandet og havde med iver studeret nogen tid i Göttingen og Leipzig. Da han var et par og tyve år gammel, fik han H. M. kong Frederik den Femtes tilladelse til at gå i fremmed krigstjeneste og deltog i Syvårskrigens sidste felttog, men efter freden vendte han atter hjem og fik ansættelse i Livgarden til hest. Efter kongens død kom han meget til hoffet, og ung, fyrig og levelysten som han var, kom han i nogle år til at deltage i den unge kong Christian den Syvendes vilde udskejelser. Han hørte dog ikke til dennes forførere. Sprudlende af munterhed og livslyst søgte han livets glæder, hvor han fandt dem, og hans stærke legeme følte trang til at røre sig, til at sprænge de bånd, som den lille hovedstad snærede ham ind i, netop efter at han var kommet hjem fra den store verden og de store begivenheder. Man fortalte også, at han mere end én gang havde reddet sin ophøjede svirebroder ud af ubehagelige forlegenheder ved sit mod og sin snarrådighed. Men det blev også sagt, at han gjorde for megen lykke hos en dame, der stod i høj gunst hos en mægtig herre ved hoffet, for den statelige gardeofficer blev udenfor tur udnævnt til major ved de jyske dragoner og måtte forlade København. Han opholdt sig derefter i mange år i sin garnison i Jylland, hvor han helligede sig sin tjeneste og ved siden heraf førte et lystigt garnisonsliv, som kostede ham store penge og fik hans

formue til at svinde. Et par rejser til udlandet, hvor han muntert lod guldet rulle, et par halvgale spillepartier med gamle krigskammerater i en garnisonsby i Preussen, hans voldsomme og ubændige faren afsted fra by til by, og fra land til land satte kronen på hans ruin. På den sidste rejse sendte han ordre hjem til at sælge fædrenegården, og han vendte tilbage med tomme lommer, men lige stor og stærk, lige voldsom i sin færd og med samme uforgængelige munterhed og usvækkede livslyst.

På rejsen gennem Holsten forlovede han sig i Kiel med komtesse Hildegard von Eimcke-Asseburg, der nylig havde arvet Stellau, et lille gods imellem Itzehoe og Lübeck. Komtessen var dengang ikke ganske ung, 34 år, og konventualinde i Itzehoes adelige frøkenkloster. Hun havde levet et ensomt liv hos de alderstegne forældre og på besøg hos de ligeså gamle adelsstolte klosterdamer. Unge mennesker havde hun kun sjældent været sammen med, og selv havde hun altid været den yngste af sine omgivelser, som hun ved alle lejligheder havde måttet underordne sig. Hun beskæftigede sig kun med at brodere gaver til de gamle damers fødselsdage og læse romaner. Hendes væsen blev tvært og gnavent. Hun var aldrig selv den første i sin omgang, men med sin medfødte ærbødighed for adel og fornemhed håbede hun stadig at opnå et fornemt ægteskab. Men årene gik, og hun blev en halvgammel frøken, høj, stiv og styg og meget fåmælende.

Så døde forældrene omtrent samtidig, og da hun kort efter traf den danske adelige officer i Holsten, blev hun forbavset og blændet af den opmærksomhed, som den muntre herre viste hende. Hun så en befrielse deri, og da han anholdt om hendes

hånd, skænkede hun ham den – og sit gods. Men hendes håb blev skuffet. Med sin sædvanlige letsindighed og uden at tage sit hjerte med i beråd havde han knyttet sig til den frastødende dame, som han efter brylluppet førte til en lille jysk provinsby, hvor hun fandt selskabet tarveligt og simpelt. Hun var forsumpet i sine fornemsyge ideer, og da efter hendes mening hverken de nye omgivelser eller hendes mand tog tilbørligt hensyn til hendes fødsel og ekstraktion, trak hun sig fornærmet tilbage. Efter hendes datters fødsel blev hun meget svagelig, hun fik tykke ben og blev desuden temmelig døv. Dette gjorde hende endnu mere bitter og uomgængelig. Hendes stive og tvære væsen dannede en stærk modsætning til generalens åbne og gemytlige fremtræden, som hun fandt rå og simpel, og der udviklede sig efterhånden en ligegyldighed imellem dem, der kun på grund af deres respekt for deres stilling i samfundet ikke gav sig luft i skænderi og bitre udtryk. Generalen tog mindre og mindre hensyn til hende, men overholdt dog som oftest, når hidsigheden ikke løb af med ham, en fin og urban tone lige overfor "Hendes Nåde".

Én gang bøjede han sig dog i et vigtigt spørgsmål for hendes ønsker og gav efter. Opdraget som hun var i Holsten og indlevet i tyske forhold, nærede hun en vis, om ikke foragt, så dog medlidenhed med alt dansk, og for generalen, der som gammel *dansk* adelsmand satte pris på sin herkomst og var stærkt grebet af den nationale rejsning i slutningen af århundredet, som han også oppositionelt havde sluttet sig til ved sin forsættelse fra København, var det en stor opofrelse, da han bøjede sig for hendes meget indtrængende påvirkning og ønsker om, at han skulle søge chefsposten for et regiment i Holsten. At leve i dette

land var hendes eneste fordring, og i det hele taget det eneste, som hun nogensinde viste, at hun interesserede sig for. Generalen indgav sin ansøgning – udsigten til bedre pekuniære forhold i godsets nærhed bidrog vel også noget til hans eftergivenhed – og kort efter blev han udnævnt til generalmajor og chef for Livregimentet lette dragoner i Itzehoe. Hendes Nåde havde opnået sit ønske, hun kom til at bo ved sine kære klosterdamer og næppe tre mil fra sit fødested, godset Stellau.

For generalen var det som sagt en opofrelse at flytte til den lille tysktalende by, men han søgte erstatning ved overalt, med hele sin myndighed, og idet han støttede sig til det nu over tyve år gamle kgl. reskript, at indføre og fremhæve det danske sprog i sine kommandoforhold. Dette gav anledning til mange smårivninger ikke alene i hans forhold til de undergivne, men også til hans gemalinde, der søgte at protestere- Det brød han sig imidlertid lige så lidt om, som at man i byen spottende kaldte ham "der dänische general".

Datteren Marie-Louise var dengang ni år gammel. Hun var et stort og kraftigt pigebarn, hvis svære, sorte hår faldt i tykke strømme ned over den hvide hals og den brede, udslagne krave. Tidligt var hun blevet overladt til sig selv: thi hendes moder interesserede sig lige så lidet for børn, som for nogetsomhelst andet i verden, og indtil havde hun kun set lidt til faderen, der ofte var i udlandet eller i hovedstaden, og som også i garnisonen levede meget uden for hjemmet. Nu, da familien pludselig blev rykket ud af sine forhold, bragte de nye omstændigheder også store forandringer for den unge pige. –

Størfloden kommer drivende langt inde fra Holsten igennem frugtbare, ensformige enge, indtil den nærmer sig Itzehoe. Her bliver den stærkt påvirket af ebbe og flod, idet dens vande snart dæmmes højere og højere op og gør den bred og mægtig, indtil den ligger stille og sunder sig med rolige vande: men så kommer ebben, strømmen begynder, og Støren skynder sig afsted for atter at udtømme sin overflødighed i Elbens munding. Denne daglige omskiftelse, der lader landskabet idelig skifte karakter, påvirker alle forhold i byerne deromkring, og ikke mindst i Itzehoe. En del af denne, Neustadt, ligger på en ø i floden, som favner den med sine arme, mens Altstadt ligger på den nordre bred og er forbundet med den ved et par broer.

På denne ø lå generalens gård, en stor hvid bygning med tre længer og røde tage. Den ene længe var kaserne og stald for en del af de to eskadroner. De to andre blev brugt til bolig og på den fjerde side strakte den store have sig lige ned til det høje dige, der som en vold omgav det meste af Neustadt til beskyttelse imod oversvømmelserne, der ihvorvel sjældne dog altid stod truende for bevidstheden. Da familien bosatte sig i Itzehoe, trak Hendes Nåde sig tilbage til sine værelser i øverste etage, hvor hun tilbragte tiden med kunstfærdige håndarbejder, indhyllet i en dunst af stærke parfumer, og kun forlod huset for at aflægge besøg i Altstadt hos konventualinderne og undertiden hos abbedissen selv, Hendes højfyrstelige Durchlaucht, prinsesse Julie af Hessen. Marie Louise var overladt til husholdersken, madam Kinckel, og til françaisen: den store mamsel. Mademoiselle Rosette Sacy var en lille beskeden og blid person, der meget mager og meget pyntelig

altid færdedes ganske stille og frygtsomt omkring i huset. Hun var datter af en forlængst afdød lærer i Paris og havde tilbragt sit liv med at informere. Hun kaldtes den "store mamsel" fordi der kort efter hendes ankomst til familien kom en lille pige i huset, der blev kaldt "Mamsellen" i modsætning til Marie-Louise, som af fremmede og tyende blev kaldt "das Fräulein". "Die kleine mamsell" var lidt ældre end denne og hed Christine Thorsen, hun var datter af en af generalens gamle kammerater, der på grund af forskellige forhold var standset i sit avancement, og som gift under sin stand havde levet i København i en lille embedsstilling. Næppe fik generalen at vide, at hans stakkels, gamle ven, der i flere år havde været enkemand, var død og havde efterladt sig en lille datter, før han skrev efter pigebarnet, og således kom den lille mamsel fra små og snævre forhold over til generalens store hus for at blive opdraget med Marie-Louise og være hendes legekammerat.

II

I den gamle gårds nederste stokværk var der kontor og domestikværelser. Ovenpå, til venstre af den store gang, lå den gule stue, det egentlige dagligværelse, der havde store fløjvinduer ud til den lille balkon, hvorfra der var en prægtig udsigt over floden og landet. I en dyb niche på lang væggen overfor altanen, stod en mægtig divan eller sofa med skabe for begge ender og indlagt arbejde af gult citrontræ, der forestillede hyrder og hyrdinder med får, foran den stod et langt bord med klapper, ligeledes indlagt, og stole med tremme-rygge og tynde, glatte arme. Ved kakkelovnen stod endnu en lille sofa, betrukket med sort atlask og så blød, at man sank ned

i den som i en mose, og i den baltrede pigebørnene sig om aftenen, når der var tændt lys, og generalinden sad stiv i den store divan, mamsel Sacy på en stol og generalen selv i den hårde rummelige lænestol. På væggen hang en del engelske kolorerede kobberstik af Cooks opdagelsesrejse i Amerika, hvis tarvelige sømænd og pragtfulde indianere med røde fjerkroner børnene kendte lige så nøje som de levende mennesker omkring dem.

Fra denne stue førte døren ind i et mindre, smalt værelse med mørkegrønne malede tapeter, der var omgivet af brede, forgyldte lister. Det brugtes kun, når der var fremmede, og der spillede konventualinderne undertiden boston eller gnav i ærbar stilhed. – Så kom spisestuen, en stor, brun, lidt mørk sal, med et højt messinggitter omkring den vældige lerkakkelovn. Foruden det store engelske spisebord, som kunne gøres så langt som hele salen, fandtes der kun et anretterbord og mange tunge, klodsede stole, der stod omkring bordet og i vinduesfordybningerne. Porcelæn og dækketøj lå i de store skabe i murene, og i et af disse fandtes også de fine syltetøjer og andre gode ting, som pigebørnene vidste god besked om og plagede madam Kinckel om at traktere dem med. På den ene endevæg hang et par store malerier af Christian den Sjette og Sophie Magdalene. Den fromme konge var afbildet i fuld harnisk og i store rytterstøvler, og støttede sig stoltelig til et alter, hvorpå der lå en hjelm mod en umådelig fjerbusk, men dronningen havde et langt, langt ansigt og et langt, langt kjoleliv, der endte i en sylfin spids helt nede ved den forgyldte ramme. For vinduerne hang der kun en kappe af læder med frynser.

Fra den anden endevæg førte to brede fløjdøre ind til et mægtig langt rum i husets gavlende med udsigt ud over den store have. Der var ingen møbler i denne lyse, perlefarvede sal, kun i vinduerne stod brede, lave lænestole med buede arme og ben og med gult atlask, der til daglig var skjult af snehvide betræk med en smal, rød kant. Generalen var stolt af gulvet, der var lagt af pommerske bjælker, sjældne ved deres bredde og længde, og som nåede hele salen igennem; men dennes eneste pragt var egentlig kun to store slebne glas-lysekroner. Ja, på væggene hang rigtignok også en række gamle portrætmalerier i ovale rammer, generalindens aner, vel en otte til ti stykker på hver side af den svære jernkakkelovn, som var kommet nede fra et jernværk i Württemberg, men de havde alle det samme kedelige udtryk som deres ætling.

Det var denne sal, som generalen brugte til sine elskede våbenøvelser, pillerne imellem vinduerne hang også fulde af våben: svære og lette huggerter, fleuretter i stor mængde, foruden dem, der stod henne i krogen ved døren, lange rapirer, som var spidse og skarpe, tynde kårder med klinger som urfjedre, og svære rytterpalasker, af hvilke én, der var så stor, at en mand med almindelige kræfter næppe kunne svinge den, stod tæt indenfor døren. Den brugte generalen hver morgen til espadonering og de fire krydshug, inden han tog sin lektion. På en reol lå og hang der masker, handsker og plastrons i broget forvirring.

Men den lille udsøgte samling af virkelige våben, som generalen med store omkostninger i årenes løb havde samlet, og som var beundringsværdige ved sin damascering og indlagte prydelser af ædle metaller eller sjældne ved ælde og kuriøse

former, hang ovre i hans eget værelse. Dér hang det lange tohåndssværd, som havde tilhørt Josias Rantzau, Palle Rosenkrantz' lange, klodsede pistoler med det store kaliber og andre mærkelige og skønne sager; men hans øjesten var én lang, fin isgrå rapir med gennemprikket parerplade, som havde tilhørt signor Salvatore Fabris, Christian den Fjerdes fægtemester.

Generalens værelse var helt ovre på den anden side af den store gang og var egentlig det hyggeligste rum i hele huset med det store fyrretræs skrivebord ude på gulvet, henne ved vinduet. Der var mange hyggelige kroge i dette værelse; i nogle stod højryggede, udpolstrede stole, og i en dikkede et gammelt stueur i mahogni kasse og med metalskive, som viste dato. I en anden helt henne ved kakkelovnen stod et tobaksbord med et plantinsvamps fyrtøj, en skål med fidibusser, som mamsel Sacy lagde sirligt sammen, og et stativ med piber, både lange kridtpiber, som blev fabrikeret i selve Itzehoe, og sølvbeslåede merskumspiber, som han dog selv sjældent brugte, men som blev budt om til herrerne efter middagsbordet og ved kortspillet.

Kakkelovnen, der ragede helt op til loftet, var et gammelt skrammel i flere åbne etager; i den nederste blev der ved juletid lagt løgæbler, som langsomt blev gennemstegte, og som generalen nød for sin sundheds skyld – "det giver løs mave", sagde han, "og en behagelig *beneficium*", – og i den øverste blev hans store, hvide kaffekop sat ind hver middag. Ovenpå den lille reol, der ikke indeholdt mange bøger, lå generalens fløjte i futteral, og over den hang et stort billede af Frederik den Anden af Preussen og to små billeder: et kobberstik af Julius Cæsar og

en silhuet af den berømte skuespiller Schrøder i Hamborg, som havde været generalens gode ven, og med hvem han havde tilbragt mangen en lystig aften i den rige handelsstad.

Hver morgen gik mamsel Sacy op til generalinden med pigebørnene for at byde godmorgen. Hendes Nåde sad så, vinter og sommer, tæt ved kakkelovnen i en højrygget stol, fuldtpåklædt og snøret allerede fra morgenen af; og hun snørede sig stærkt, så stærkt, at børnene tit kunne høre det rumle i hende, når hun trak vejret. "Guten Morgen, Sacy," sagde hun til françaisen og bøjede hovedet. "Guten Morgen, mein kind," sagde hun derpå til sin datter og kyssede hende på panden og "Guten Morgen," sagde hun endelig til Christine og gav hende sin store duftende hånd til kys. For i modsætning til generalen talte hun aldrig dansk og kunne det vel næppe engang. Hun glattede sig med spidsen af sine lange, hvide fingre ned ad kinderne og hen over den rynkede mund, og så tav hun. Mamsellen sagde derpå et par ord om planen for dagen og om hvad børnene skulle lære. Så rakte generalinden hånden ud efter en af sine flakoner, som stod på bordet ved siden af hendes mælkekopper og tvebakker, og idet hun vædede sit lommetørklæde og fugtede sin pande, så hun efter børnene, når de gik med deres lærerinde. –

Haven var Marie-Louises og Christines tumleplads. Ned ad trapperne, gennem den store forstue og den brolagte gård fløj de ud i haven, så hurtigt deres raske ben med de lange mamelukker, som næsten nåede til anklerne, kunne bære dem. Og så gik legen vildt omkring i den store lindeallé om ad nøddehækken og hen over græsset under frugttræerne i

køkkenhaven. Der var tryghed og stilhed bag de høje plankeværker, som i selve Edens lunde, for generalens have var hellig.

Og når de dog ofte måtte ty til hjælp i en leg, i et uheld eller sligt, så fløj blot én af dem op til gården for at få fat i Jørgen Hagedorn, og de blev ved at råbe på ham, til den store, halvvoksne knægt fik lov af vagtmesteren til at hjælpe das Fräulein. Så blev der først rigtig morskab i haven. Han gravede for dem, lavede huler til dem under hækken, stagede efter åkander og siv fra træbroen ude i den store dam og kom lidt efter lidt ind i alle deres små hemmeligheder. Om efteråret måtte han op i træerne efter frugt og das Fräulein stod så nedenfor og kommanderede ham ud på de yderste grene efter de kirsebær, som hun kunne se, dér hvor han stod, men som han ikke kunne opdage deroppe. Så blev hun vred og råbte op til ham med blussende ansigt. Hun lignede da generalen i den grad, at Jørgen, halvt imponeret af denne lighed, krøb længere ud på grenene og udførte heltegerninger i træerne og store bedrifter oppe i abrikosespalieret, fulgt af Marie-Louises sorte, beundrende øjne og Christines ængstelige blik.

Undertiden løb de ned til diget og kravlede op ad skråningen. Der myldrede det med blå klokkeblomster og hvide margueritter imellem vantrevne vilde stikkelsbærbuske med småbitte, gule bær, der aldrig blev rigtig modne, men dog, underligt nok, smagte dem bedre end havens bedste frugter.

Når de så stod helt oppe på diget, varme og forpustede, fløj deres blik vidt omkring over det store landskab, som bredte sig for deres fødder. Hvor tit de end havde set det, blev de dog hver gang ligesom forundrede over, at den store, vide verden så

pludselig rulledes op for dem. Thi Neustadt lå som nede i en rede bag de høje diger. Så satte de sig da i græsset deroppe, og så ned ad Støren, der mellem ebbe og flod lå magelig og sov som en uhyre slange. De fulgte med øjet dens bugtede løb imod vest, langt, langt ind i Ditmarskens flade egne, de kunne se kirketårnene i Heiligensteden, Krummendieck og i klart vejr også Wilsters slanke kirkespir, men mod nord lå der skov, som lukkede udsigten. Over floden, der vel ikke var mere end en halvhundrede alen bred, kunne de se lige ned til Krempe og Glückstadt, men så langt fløj dog sjældent deres blik. De så mest på de små skibe, som halede sig op ad floden og på prammene, der ladet med træ og sæd sagte gled ned ad den, og derfra, videre helt ned til Hamborg, eller endog til Holland.

Der var dejligt deroppe om sommeren, når vejret en sjælden gang var klart og lyst, for det er ikke hyppigt, at vejret nogle dage i følge er godt i disse egne. Den evige vestenvind bringer Nordsøens tåger og fugtighed ind over landet, snart vælter den tykke gule havgus, som ækel gift og edder ind over de flade marker, snart stormer det, og havet dundrer da hult, vildt og drønende i det fjerne.

Når de unge piger ikke fik lov til at færdes ude, var den store forstue deres tumleplads. Den var belagt med grå, hollandske fliser og havde kun et eneste rundbuet vindue, så at den var temmelig mørk, især oppe under loftet, hvor der fandtes en del hjortegevirer. På den ene væg fandtes en lang række simple knager, som især om vinteren var overfyldte med kavajer og pelse, og når der var selskab bugnede under vægten af ryttersurtouter, kasker og sabler. På et par blokke hang generalens stadssadler, og da pigebørnene blev ældre, også

deres damesadler. Til venstre ved den brede trappe, der gik op til beboelseslejligheden, stod standarterne og paukerne i deres futteraler. På denne trappe og i denne forsal gik legen lystigt på alle måder. På den anden side lå kontoret, og ved siden af det havde Hagedorn sit lille værelse, så det var nemt for pigebørnene at få fat i ham. Men blev spektaklet alt for voldsomt, åbnede den tykke adjudant von Schäffer kontordøren og snerrede som en arrig hund.

"Vil I tale med mig?" spurgte så Marie-Louise, idet hun satte armene i siden og vendte sit smukke ansigt kækt om imod ham. Men hr. von Schäffer lukkede straks døren, medmindre han opdagede Jørgen. "Hagedorn," vrissede han så, "kommen Sie mal hier!" og denne måtte da, til sin og de unge pigers sorg, forlade legen. Denne bestod som oftest i, at Marie-Louise forestillede gamle vagtmester Voscherow, og de to andre utilredne heste, som hun dresserede og lod gå i longe. Det var en temmelig larmende dressur.

Om vinteren var det atter Jørgen, som måtte trække dem i slæde, prøve isen på dammen og vælte sne sammen til snemænd. Han var dengang deres faktotum, deres ét og alt.

III

Jørgen Hagedorn var nogle år ældre end pigebørnene. Han var en høj, slank knøs, der tegnede til næsten at blive for høj til at være dragon. Han var født et steds oppe i Jylland og var søn af en vagtmester i det regiment, hvorved generalen tidligere havde stået, og hvor han havde været så elsket, at et par af hans underofficerer havde fulgt ham til det nye regiment. Der

knyttede sig dog en lille historie til, at han særlig beholdt Jørgen Hagedorn hos sig.

Generalen havde, trods sit heftige sind, en måde at omgås sine undergivne på, der tilsidst vandt ham alles hjerter. Hans lune og lystighed gjorde eksercitsen og tjenesten livligere under ham end under de andre officerer, skønt han var langt mere hård og streng. Når han lod ridepisken danse hen over folkenes rygstykker, lagde han ikke fingrene imellem, men slog til med al den styrke, som boede i hans armes mægtige muskler, og ved hvert slag lød der en spas, et lystigt ord og en lunefuld skæmt, som kun synderen ikke var oplagt til at more sig over. Til gengæld idømte han næsten aldrig folkene straffe. Man fortalte, at aldrig havde nogen mand ved hans eskadron eller regiment løbet spidsrod. Folkene kendte hans stærke arm; og de gruede for den, men de stolede på ham, og foretrak den langt for lovens arm, – der rakte længere og ofte ramte for hele livet.

Hans eskadron i København havde været bekendt som den smukkeste og bedst indøvede i hele garnisonen. Det var på de tider, da han levede dér og førte det ustyrlige liv, som kun hans kæmpelegeme kunne udholde, at Holmens tømmerfolk gjorde oprør for daglønnens skyld og samlede sig ved Holmens Bro, da herskaberne kørte til teatret. Disse måtte køre tilbage til slottet. Da de ikke kunne komme frem for mennesker, og da det ikke lykkedes politiet efter gentagne forsøg, at splitte pøbelen, befalede kongen, der ikke ville lade anvende skarpe patroner, at en eskadron af hestgarden skulle rykke ud og forlangte udtrykkelig den eskadron, som generalen dengang kommanderede. Denne blev hentet fra et gilde, som han og hans omgangsven, den russiske gesandt, holdt sammen med

nogle af teatrets damepersonale, og fik også gjort ende på tumulten, men skamslog selv fra hesten et par tømmersvende. Der blev lavet en vise om det, som kællingerne solgte på gaden. Dette bidrog også til, at han blev forsat til det jyske regiment i den lille købstad. Han rejste, men harmen og krænkelsen brændte i ham. Han skummede som et såret vildsvin og var ikke god at komme nær. Så hændte det en dag, at en dragon opirrede ham på skolen, og i sin mørke sindsstemning sprang han løs på ham med dragen pallask og ville hugge ham ned. Det var Jørgen Hagedorns fader, som da kastede sig imellem, holdt den stærke mand fast og reddede ham fra at gøre en ulykke. Generalen glemte aldrig vagtmesteren denne tjeneste, og da han drog til Itzehoe, fik han sønnen med sig og lovede at tage sig af ham. Jørgen så op til generalen som til en gud, og i mange henseender passede de mærkelig godt til hinanden. Han voksede op og udviklede sig i legemlig henseende på en måde, der gav forventning om, at han ville nå sin helt i højde og styrke, men i det indre var forskellen større. Mens generalen som et stormvejr var i stadig bevægelse, og hans sindsstemninger sprang om fra det ubændigste uvejr til det blideste stille, var den unge jyde rolig i sit væsen. Han forstod at tvinge sine følelser, sin vrede og sin sorg, såvel som sin munterhed, så at de kun sjældent kom frem til overfladen. Da han blev voksen gjorde hans stærke natur ham særlig skikket til at være generalens følgesvend, og denne kunne ikke undvære ham omkring sig. Han ansatte ham ved den eskadron, som havde kaserne i stabskvarteret, lod ham gennemgå underofficersskolen og gjorde ham i en meget ung alder til korporal.

Tiden gik og børnene voksede til. Hendes Nåde tilbragte stadig sit liv i sine gemakker, og familien så hende i almindelighed først ved middagsbordet. Ved dette udfoldede madam Kinckel al sin kunst for at tilfredsstille generalens kraftige smag. Dér sad den gamle herre, altid i uniform, øverst ved bordet og gjorde honnørs med en soldatermæssig trohjertethed, som aflokkede mamsel Sacy den dybeste beundring; for han havde, når han ville, trods sit støjende væsen netop den *air de seigneur*, der udspringer af en sikker følelse af overlegenhed. Han førte samtalen, og anekdoter, lystige indfald og ordspil strømmede ud fra ham, mens generalinden sad stiv og udeltagende overfor ham.

I hine tider var det ikke skik og brug, at børn måtte tale ved bordet eller i deres forældres nærværelse, uden at de blev spurgte, men generalen ville netop se glade mennesker omkring sig. Middagstiden var hans hviletid, og det morede ham at få børnene til at le og snakke. Hans datter havde frispas i alt, og hun benyttede sig i fuldt mål af det. Når hendes moder engang imellem gjorde indvendinger mod den voksne datters friske tale og dristige kritik, der fremkaldte faderens stormende latter, rakte han sig over imod generalinden og råbte med en rungende stemme, idet han overdrev hendes døvhed, at ved *hans* bord var der frihed, og al anstændig tale fredlyst. Så tav Hendes Nåde, og herren vedblev at rette an. Han både øste op og skar for. Han kommanderede tjeneren højrøstet, og det var vanskeligt at gøre ham tilpas, men samtidig med at han selv spiste stærkt, passede han på, at alle, selv pigebørnene, blev forsynede. Mamsel Sacy så med begejstring på den store mand

ved bordenden, og hendes følelser steg til toppunktet, når der blev serveret fugle, og han tog hele den stegte fugl, ja selv gæs og svaner, på den store gaffel, og skar dem for i luften.

Tre gange om året, på kongens og kronprinsens fødselsdage og mønstringsdagen, gav generalen en stor dinér for sine officerer. Det var de største selskabeligheder, de unge piger tog del i; for de mange gange generalen havde et par ældre pensionerede officerer hos sig, var de ikke tilbords, og de aftener generalinden så nogle ældre fruer og klosterdamer hos sig, var dem ingen fornøjelse. Kun et par gange havde de været på bal i Konkordiaforeningen, men derimod hyppigere i besøg på godser i omegnen. På grund af generalindens svagelighed levede de dog temmelig stille og ensformigt.

Generalen havde altid travlt med sit regiment, som han omfattede med stor interesse. Mindst én gang om måneden var han i Pløen og Kiel, for i hver af disse byer lå en eskadron af regimentet. Undertiden red han, især i tidligere tider, på én dag de otte mil til Kiel fra morgen til aften, kun ledsaget af sin adjudant og en dragon med håndheste, ja og så naturligvis Hagedorn, som altid var med, mens regimentskvartermesteren kørte i generalens egen vogn.

Uden hensyn til sine indtægter tog han sig meget af sine undergivnes vel og anvendte mange penge på sit regiment. Han klædte alle soldaterbørnene, omtrent en 30 stykker, og holdt en skolemester til dem. Det var en af Christines kæreste sysler at besøge denne skole og hjælpe til, også das Fräulein kom der tit, men hun inspicerede den snarere, hørte børnene i deres lektier og fortalte dem lystige historier.

Das Fräulein slægtede faderen på i et og alt. Hun var høj og slank af skabning og med et blegt ansigt, hvis fine mund alt for ofte havde et noget trodsigt træk, men når hun smilte, havde den et udtryk, som det var vanskeligt at modstå. Hun var heftig og opfarende, og helmede ikke før hun fik sin vilje. Fra barn var hun ubetænksom og frimodig som en dreng, og denne frimodighed mistede hun ikke, men den omgav den unge jomfru med en sær ynde. Erfaringen havde tidlig lært hende, at en kvinde ejer en magt i sig selv ved sin egen personlighed, men det varede længe, inden kvindens bløde længsler spirede frem hos hende, og hun havde derfor ikke brug for denne magt.

Den lille Christine var fin og sart, gylden af lød, blød og lokkende som en ung araberinde. Hun holdt mest af at sysle med kvindelige arbejder og var sky og bly, som det sømmede sig unge kvinder. Das Fräulein satte sig derimod dristigt ud over hensyn til skik og brug. Ligesom hun på ridebanen holdt af at hjælpe sig selv i sadlen og selv dristigt sprang af hesten, således elskede hun i alt at vise, at hun ikke trængte til andres hjælp. Faderens urolige blod sydede i hendes årer, og hun havde en ubetvingelig lyst til bevægelse og liv. At sprænge afsted med ham på sin halvblodshoppe Ali eller på en kraftig dragonhest, var hendes største glæde. Når de efter at have redet igennem Altstadts trange gader kom ud til de åbne marker, og generalen med vældig stemme kommanderede: March – ma-a-arch! lynede hendes øjne og glødede hendes kinder af fornøjelse og fryd. Men Christine bad tit for sig, og generalen lod hende så følge efter med Hagedorn, hvilket ikke altid behagede denne, der nok havde lyst til at ride alene med den smukke pige, men som dog tørstede efter også at give sit utålmodige dyr tøjlerne.

Marie-Louises selvstændige væsen vakte selvfølgelig en vis opsigt i den lille, snævre by. Men næst efter Hendes Durchlaucht var generalen den fornemste person og den unge dame kunne derfor som hans datter tillade sig mere end andre, og hendes små ekstravagancer sås desuden også i skæret af hendes ydre persons ualmindelige skønhed: man beundrede hende og glemte dem.

Mest forargelse vakte hun hjemme i det store, hvide hus. Mamsel Sacy slog tit hænderne sammen over hendes dristige tale, og moderen opgav hende, da hun ikke kunne få hende til at finde behag i de fortørrede damer, som hun drillede med mange kåde løjer. Ja engang havde hun endogså fået Hendes højfyrstelige Durchlaucht til at ryste meget misbilligende på hovedet ved på et besøg hos hende at erklære, at det eneste, som morede hende, var at høre om revolutionen i Frankrig og om general Bonaparte.

Marie-Louise tilbad Bonaparte.

Der gik endnu en klang af frihed igennem luften fra revolutionens store år. Og selv om de fleste herhjemme i vort lille enevoldsland havde fordømt de store bevægelser og gruet tilbage for de voldsomme og skrækkelige gerninger, som de bar i følge, selv om samtiden, især rundt omkring i landets små indsnævrede rum og kredse, ikke havde forstået og opfattet revolutionens betydning, selv om de stræbte nok så meget imod, dønningerne af den mægtige begivenhed nåede dem dog. Det stærke lufttræk af frihed trængte ind igennem alle nok så små sprækker, opfriskede den vamle, indelukkede luft, om den end ikke helt fornyede den, jagede ud mange gamle skimlede fordomme og ideer, og selv om det gøs i gamle og

unge ved den kolde, friske storm, som susede gennem stuerne, og selv om de søgte at lukke og spærre og tætte vinduer og døre, – var der dog kommet bedre luft i stuen.

Generalen, og den kreds, han levede i, havde selvfølgelig med højlydt harme fordømt revolutionens begivenheder, men uvilkårligt og umærkeligt for dem selv var deres hjerter og sind blevet åbnet for dens følger. Mange af de nye ideer passede ypperligt for generalens åbne sind og store hjerte. Med iver kastede han sig over alle de politiske nyheder, som post og aviser bragte, og han fandt i Marie-Louise en villig og ivrig tilhører, når han debatterede tidens nyt. Mens Christine holdt Hendes Nåde og mamsel Sacy med selskab og enten hjalp dem med deres kunstfærdige broderier, kniplen, filéren og perlearbejder, eller læste en roman højt for dem, var tidens nyt som oftest genstanden for faders og datters samtaler på rideturene og i vinteraftnerne, når sneen lå højt, og generalen og hans datter gik op og ned i den store, flisebelagte forstue.

Den gamle soldat undrede sig over revolutionskrigen. En krig uden en kongelig krigsherre! En sådan hær måtte jo kunne besejres som en pøbelhob! Men da han så, at han tog fejl, fattede han, skønt hans gamle kammerater rystede på hovedet, en beundring for de franske sejre, der steg til begejstring over Bonapartes bedrifter.

Das Fräulein tilbad Bonaparte, den "lille korporal"! Hun var imponeret af denne mand, som ved sit geni vidste at svinge sig til vejrs. Mange af revolutionens maksimer, som allerede havde tabt deres betydning i Frankrig, fik nu først betydning for hende – særlig den, at dygtighed og tapperhed var vejen til alle store mål.

"Det er en mand!" råbte hun begejstret oppe i skolestuen, da førstekonsulen havde sejret ved Marengo, og han stod for hende som den, der ville knuse alle revolutionens rædsler. "O, hvilken stærk og ædel ånd! vær dog stolt af Deres landsmænd, Sacy! Tapper og klog! Er der noget højere til i verden?"

Og den lille, tynde mamsel, som endnu læste med de voksne piger, bøjede smigret sit spinkle hoved.

"Og nu indfører han det stolte romerherredømme i republikken," vedblev Marie-Louise, "og tænker kun på folkets vel!"

"Men det gør jo vores kære kronprins også," sagde Christine.

"Ja, det er jo kun hans pligt – – men Bonaparte har selv kæmpet sig frem og – tænk dig – de franske generaler hører ikke mere til landets gamle adel som fa'er, – kun tapperhed giver avancement – ja Jørgen Hagedorn kan blive general i Frankrig – – Bonaparte! Tænk dig ham omringet af verdens tapreste mænd!"

Militærstanden var hendes ét og alt.

Da hun engang sad i mørkningen ved de brede altandøre og så ud over floden, spurgte Christine hende, hvad hun tænkte på.

"Jeg ønsker, jeg var et mandfolk."

"Fy," svarede den anden, "har du så ringe sans for dit køns værdighed."

"Å," sagde das Fräulein, "hvad er det imod mandens værdighed, – å, jeg skulle nå højt i verden, hvis jeg var en mand, og så," tilføjede hun leende, "ville jeg tage dig under min beskyttelse, min lille fugl, og gifte mig med dig og være marskal af Frankrig og føre dig op til Bonapartes højsæde."

"Å, du med din Bonaparte!"

IV

Sent på foråret kom hr. Dose, danselæreren fra København. Der blev så tændt lys i den ene af de store kroner i salen, og de unge piger gennemgik de forskellige danse, den ærbare menuet og muntre engelske ture. Da Jørgen Hagedorn var halvvoksen, tog han efter generalens ordre del i disse øvelser og gjorde det med liv og sjæl, men det faldt bort, da han blev korporal.

Disse dansetimer kunne han aldrig senere glemme. De smukke, fine piger, glansen fra den store krone, de snart raske, snart højtidelige vendinger, sving og buk. Der bragte blodet i bevægelse og dog hæmmede det ved musikkens faste takt, fik megen indflydelse på hans væsen og holdning. Når senere lyden af hr. Doses lille violin med alle de kendte melodier nåede ned til ham i gården eller på hans værelse, sukkede han længselsfuldt efter at være med.

Men en underofficer var selvfølgelig ingen passende kavaler for generalens damer.

Denne havde haft til hensigt at få Hagedorn ind på et militært institut, for at han kunne blive kornet, hvilket ikke var så vanskeligt. Men da Hagedorn kom tilbage fra en vinters ophold ved underofficersskolen i Rendsborg, lagde han alle studier bort. Ride og fægte var hans eneste lyst. Han havde gode anlæg, og da han skrev en god hånd, og generalen ikke ville slippe ham ud af øje, fik han ham også anvendt på kontoret, hvor han snart blev lige så uundværlig, som han var generalen, hvis højre hånd han efterhånden blev både i private og tjenstlige forhold.

Men læse – nej, det kunne Jørgen Hagedorn ikke holde ud! Bøgerne løb sur i hans stærke hoved, nej, ud – ud på ryggen af en hest eller op på fægtesalen for i vældige kavallerihug at øve og tumle lemmer og muskler, eller tvinge og kue sit overmål af styrke ind i fleuretfægtningens fine kunst, – det var en fryd for Jørgen Hagedorn.

Efterhånden som de unge piger voksede til, gled han bort fra deres omgang. Tjenesten og generalen lagde beslag på ham, og deres sysler fik jo også en anden retning. Men fra legene i haven var der blevet et underligt forhold til rest. Hvor han mødte dem, og det var mange gange om dagen, enten i huset, på ridebanen eller på rideturene, talte de altid venligt til ham. Men overfor das Fräulein nærede han nu samme respekt som for generalen selv, han betragtede sig som hendes underordnede og nærede den dybeste beundring for hendes dristighed og dygtighed i ridning. Et ord af generalens datter var ham en lov; et ønske af hende fik ham til at flyve. Men på den tid tænkte hun lige så lidt på Jørgen Hagedorn som på alle andre mænd. Han var hende nødvendig, som hendes hest var hende nødvendig, og når det kom højt, var han næstefter generalen og Ali den, som hun satte højst i sin omgangskreds.

Den lille mamsel og Hagedorn snakkede oftere sammen. Mangen passiar fik de sig i den store forstue eller på rideturene, når de andre sprængte afsted. Så fik de munden på gang, og han blev da helt bedåret af den friske, lille kvinde med de sværmeriske brune øjne. Hun var ham kun alt for bange. Hun turde kun ride den røde vallak, og når hun skulle sætte over en grøft, ja, så forsvandt straks smil fra mund og øje. Nå, Hagedorn var for sund til at gå og drømme i ørkesløse

elskovstanker. Da generalens hus ikke mere bragte ham leg og morskab og dans, og da der lidt efter lidt efterhånden havde rejst sig en væg af hensyn mellem ham og de unge damer, søgte han glæden andre steder, hvor han fandt den.

Itzehoe havde glæder nok. Foruden de store private haver i Altstadt, som stod åbne for publikum, og foruden de årlige markeder og gildefester, var der mange forlystelsessteder i de små skove og på de smukke udsigtssteder i byens nærhed. Ved Amonenhohe ud ad vejen til Breitenburg, ved Freudenthal og ved den lybske kilde var der harmonimusik og dans hver søndag aften. Der søgte Hagedorn ud, og den store, raske soldat var velset, hvor han kom. Generalen forsynede ham med lommepenge, og han anvendte mange af dem på sin person. Sølvepauletten på hans skulder var altid funklende ny, og om det så var båndet om hans lange hårpisk, var det af silke og ikke et simpelt barettes bånd som de andre underofficerers. De kønneste piger rødmede af glæde når han bød dem op til en skotsk eller en langengelsk. Men kom han først i ånde, dansede hån som et galt menneske. Bevægelsen, musikken, varmen vakte den rolige jydes livsånder, og hans beherskede væsen forsvandt i en vild jubel over at føle sig så ung, så sund og så stærk.

Det var en junimorgen. Hr. Dose var oppe i dagligstuen og talte med damerne. Han var en høj, tynd mand med sorte bakkenbarter, som i to smalle striber strakte sig hen ad kinderne imod næsen, der havde en meget levende farve. Han var kommet for at melde sin ankomst til byen, træffe aftale og vel ikke mindst for at blive regaleret med en god frokost.

"Ak nej," sagde han, "der er ikke megen glæde og fornøjelse i hovedstaden, der er sjældent *bal paré* på slottet, naturligvis: Hans Majestæts sygdom!" – han trak på skuldrene og så op imod loftet.

"Er der da ingen selskaber og baller?"

"Ak jo, naturligvis, der er assembléer på subskription og så maskerader, ikke så få, men dans – ak ja, hvad for en dans, hvad siger jeg? Nu består et fruentimmers største hæder i at udmærke sig ved at danse skotsk som en bosniak og valse som et møllehjul. De mangler anstand og tækkelighed, disse nymodens danse, men naturligvis – lystig og ferm! siger man, og på min ære, om så ikke det hele societet, når dansen er ude, er så opkogt, med permission at sige, som kapløbere. – menuetter og kontradanse ignorerer man ongefær aldeles."

"Men hr. Dose," sagde Marie-Louise, "det må jo være livligt og muntert?"

"Livligt og muntert? ja, naturligvis er det livligt og muntert, – men, men det er ganske ikke dans, naturligvis. – Ser De, mine damer. Musikken begynder straks: presto, presto. Chapeauen giver sin dame begge hænderne og fører hende efter en veritabel jagtmusik i en halv baglæns stilling ned ad rækken, så langt som han er i stand til i otte takter, og farer så på samme måde op igen for at falde af," – hr. Dose fløj ned mod spisesalsdøren og tilbage igen – "men immer for sildigt, naturligvis," vedblev han, da han stod stille, "da man vel kan fare ned, men ikke op igen og tillige falde af under otte takter, uden med yderste anstrengelse. Når tredje tur kommer, er de dansende nogle takter forbi den musik, som hører til samme, naturligvis. – Så må de da af alle kræfter løbe op igen, for at

indhente det forsømte – og for igen betids at kunne fare ned igen, ja, og ja – på den facon farer chapeauen afsted med sin miserable dame i denne marode lystfart." –

Hans tale, som han forgæves havde søgt at gøre tydelig ved mange illustrerende bevægelser, blev i samme øjeblik afbrudt ved bulder og larm inde fra den store sal.

De tre damer sprang ind gennem spisestuen, hvor madam Kinckel dækkede bord til hr. Dose. "Hvad er det?" spurgte de.

"Ach, det er ja generalen og Hagedorn," svarede hun og rystede på hovedet, så alle pibestrimlerne på hendes store sæt dirrede derved, "de agter jo immer på det desperateste – værs'go, hr. Dose!"

Og hr. Dose satte sig fornøjet tilbords, mens de to unge piger gik ind i halen, hvor tumulten blev større og større. –

Med fleuretterne krydsede højt i vejret stod de to fægtere tæt op til hinanden, bryst til bryst. Hagedorn holdt med venstre hånd generalen i brystrabatten, mens denne med sin vældige røst og i fuldt raseri brølte: "Kast mig i gulvet, Jørgen! hører han! I gulvet med mig, for alle pokker!"

Men Hagedorn råbte i munden på ham: "Det er jo ikke ringel, hr. general! Det er jo fægtning!"

"Å for tusind djævle for vås! I gulvet med mig, hvis han kan!" råbte generalen ude af sig selv, men opdagede i det samme de forbavsede pigebørn. De stridende slap hinanden.

"Han slås ikke ærligt, Jørgen – hør nu her – hør nu, pigebørn – jeg støder ham over armen, og han gør paraden, men i stedet for at desarmere mig, gør han i samme moment en passade, – sådan, just sådan rent ud fortræffelig: med sin venstre fod bagved min højre, så tager han under passaden med venstre

arm under min højre og fatter mig udi brystet, og ved et stærkt batut langs min klinge kaster han den helt til en side, – han *havde* mig, gode Jørgen, – og så skal han kaste mig i gulvet og vinde sin victorie fuldstændig! Er det legeværk her? Er jeg en gammel kælling, som man ikke kan tage fat på?"

"Generalen vil dog vel ikke brydes!" søgte Jørgen at indflette.

"Det forstår han ikke, min gode Jørgen, har han desarmeret sin modstander, så er der kun ringel tilbage for ham, hvis han ikke i forvejen har anbragt et afgørende stød."

"Jeg kan ikke forstå – –" begyndte Marie-Louise.

"Ikke forstå – vis vas, hvad forstår fruentimmer sig på det." Men generalen begyndte desuagtet fuld af iver en lang forklaring, mens Hagedorn stod ganske rolig og tørrede sit våde ansigt.

Marie-Louise, hvis interesse for sagen blev mere og mere vakt, forstod godt, at Hagedorn havde skånet hendes fader under fægtningen. Hun tog en af de fine fleuretter, og da generalen sveddryppende satte sig i en af de brede armstole, stillede hun sig spøgende i en stilling, der klædte hendes slanke skikkelse nydeligt, og sagde smilende til ham: "Er det prima?"

"Å, prima, nej, min søde Liebchen," sagde han og lo mat, "først må man erfare og lære legemets position, før man fanger an på hovedstykkerne."

"Nu skal I lære at fægte, pigebørn!" råbte han pludselig muntert. "Først skal du forstå at formere en god positur og vide ret at gribe en fleuret an."

Og han begyndte at instruere.

"Stil han sig dér, Jørgen! – Ja, han er perfekt nok i at fægte," sagde han med endnu en rest af fortrydelighed, "kom nu, min

pige. Kårdespidsen altid i en ret linje efter modstanderens bryst – henimod Jørgen. – Stræk armen ud! helt ud! ikke tvungen, ganske naturel. Den venstre fod lige efter kårdespidsen – sådan. Sæt benet lige op og ned, som det er vokset. Så, venstre knæ bøjer du immer en liden kende – mer endnu! Den hele korpus skal hvile på det. Sådan! Så kan du adræt agere frem og tilbage med højre fod. Brava, mit barn. Så – nu underlivet en smule skrænket, – – men Guds død, venstre skulder tilbage! Helt tilbage!" råbte han højere, "så den bliver invisible for Jørgen. – Så, det er godt. Er du træt?"

"Nej!"

"Det var brav. Så – peg nu herhen med svagen, med spidsen af klingen, – det var godt! – Man lægger sig gerne i kvart eller – lad passere – også i halv terz. Venstre hånd op til øret ved du nok, det er godt! Der har du posituren!"

Hun lo fornøjet og sænkede fleuretten.

"Så," sagde generalen ivrig, "nu skal du lære mensurerne – gå han kun, Hagedorn," og han begyndte derpå en lang forklaring med mærkelige kunstudtryk, som blev fulgt med den alvorligste opmærksomhed af Marie-Louise, mens Christine kun hørte til med nysgerrighed. –

Fra den dag gav generalen hver dag sin datter en lektion i fægtning.

Da generalinden erfarede dette af den indignerede Sacy, blev hun meget vred.

"Um Gotteswillen, was meinst du denn doch aus dem Kinde zu thun! Was wird Ihro Durchlaucht sagen?" – –

"Ei vis vas," sagde generalen.

"Was sagst Du?"

"Ich sage vis vas!" brølede han, og han begyndte at fortælle, hvorledes alle mennesker nu til dags i de store byer gjorde gymnastik, og kom med en lang beretning om professor Nachtegall i København, og om en svensker, som "vor gode kronprins, der til alle tider har hele folkets vel indesluttet i sit ædle hjerte", havde protegeret og belønnet, fordi han kendte "hemmeligheden" ved alle legemsøvelser – og at fægtekunsten, denne gyldne kunst, denne adelige kunst, vel var værd at udøve for unge kvinder af ædel byrd, såvelsom af unge mænd.

Hendes Nåde, som ikke forstod et ord af det hele, troede tilsidst, at det var noget meget fornemt, at unge damer lærte at fægte, og da hun selv aldrig satte sin fod i den store sal, så hun heller ikke de dristige stillinger, som Marie-Louise måtte indtage, mens hun udviklede sig til at blive en mester i kunsten.

Men undertiden havde generalen ikke tid, og allerede en af de første dage sagde han til Hagedorn: "Jørgen, kan han gå over på salen og lære das Fräulein de fire hovedstykker." Og da generalen atter næste dag tog fat, kunne Marie-Louise allerede føre fleuretten i "prima, secunda, tertia og quarto."

En dag, da Hagedorn og das Fräulein stod og ventede på generalen, fortalte hun ham om slaget ved Marengo, som lige havde stået, og som end mere havde udbredt førstekonsulens heltery over hele verden. Tilsidst sagde hun: "Er I ikke stolt af at være soldat, Hagedorn?"

"Jeg kender ikke andet, Fräulein, og kan ikke tænke mig andet."

"Det er ærens stand," sagde hun. "En mand, som for legemsfejl ikke kan blive soldat, fy!" Og efter en pause tilføjede

hun: "Var jeg jer, Hagedorn, så gik jeg i krig! Jeg gik til Bonaparte! Dér er fremtid for alle tapre soldater. Fa'er siger, at var han tyve år yngre, havde han meldt sig i Frankrig med sit gode sværd."

"Ja, men vi får jo nu selv krig her hjemme, siger man." –

I det samme trådte generalen ind. Han greb den store huggert med sine hårede hænder og de fire krydshug hvinede gennem luften.

"Nå, står I og dovner her," råbte han, mens Hagedorn spændte en plastron om ham, "ladhed svækker legemet, men arbejde styrker og giver en langvarig ungdom, siger Seneca, driveri og slemmeri bringer tidlig alderdom. Kom nu an, Hagedorn!" Og de begyndte at fægte, så gnisterne fløj af klingerne, mens Marie-Louise stod og nød synet af den kraft og behændighed, som de to stærke mænd lagde for dagen. Hun så klart, at Hagedorn mere end én gang skånede generalen, men denne mærkede det ikke og triumferede, da han ved et battement slog fleuretten ud af sin modstanders hånd. Han stødte imidlertid ikke, men sagde belærende til sin datter, idet han vuggede den smidige klinge op og ned imod gulvet: "Man tør ikke ved sin æres forlis, min pige, bringe sin fjende noget stød an, før han er i stand til at bruge sit gevær."

Og så tog de fat igen. Man hørte kun klingernes klirren imod hinanden, føddernes raske appeller og generalens: Ho! – Ha! – Opsa! osv.

"Ja," sagde han, da de holdt op, og Hagedorn gjorde sig færdig til at gå. "Fægtekunsten lærer en i alle skræksomme tilfælde at fatte sig gesvindt og at begegne faren med mands hjerte. Ingen blødhed overfor modstanderen, min bedste

Jørgen – man skal bringe gemyttets følelser under fornuftens strenge herredømme. – og alligevel, kinders," sagde han ganske alvorlig, "dér, hvor en stærkere hånd gør os forsagte og kleinmodige, dér hører dog alligevel al fornuftens styrke op."

Da generalen ville begynde den daglige lektion med datteren, som var en leg for ham, sagde hun pludselig:

"Bliver Jørgen Hagedorn aldrig officer?"

"Jørgen? Han vil ikke læse, den Hans Kvast – nå – kom nu!"

"De må pardonnere mig, bedste fa'er, men er han ikke en dygtig soldat?"

"Jo Guds død og plage er han en brav soldat, en bedre dragon har aldrig spændt med benene over en hest, – men han fattes stadighed til læsning og har nu kun sans for gækkeri og lystighed."

"En så flink soldat måtte dog gerne have et avancement."

"Ser du," svarede generalen, der mens han talte, havde søgt at ramme en prik i væggen, men nu vendte sig om imod datteren, "jeg har aflagt en legemlig ed til Gud, at den dreng skal komme frem i verden, og efterdi han ikke vil være officer, og såsom han har erhvervet sig stor reputation og almenyndest i regimentet, så bliver han vagtmester, når gamle Müllers kapitulation er forbi."

"Han skulle hellere være officer," sagde Marie-Louise, idet hun stillede sig i positur.

"Jeg skal tænke på det," sagde generalen. –

Hagedorn var lidt mismodig, da han gik ned af trapperne. Tit og mange gange bebrejdede han sig selv, at han ikke tog fat på bøgerne, og Marie-Louises ord om at søge lykke i krigen, havde også lydt i hans øre som bebrejdelse. Å, de forbandede bøger,

tænkte han. Mon det virkelig var sandt, at man i den franske armé kunne vinde sine epauletter på valpladsen? Hvad mente hun egentlig? Han rev ærgerlig en blomst af det gamle espalier, da han gik over gården, og mødte i samme øjeblik Christine, som standsede. "God morgen, Hagedorn, vil De ud i haven?" sagde hun, da han hilste, "der er så stille og øde. I gamle dage var der støjen nok. – Kan De huske, hvor vi morede os?" tilføjede hun og så spørgende op til ham med sine klare øjne.

"Ja, mamsel, da var vi jo børn."

"Ak ja, det var vi jo. Og jeg er dog næsten ikke større end dengang. Men De er blevet høj, Hagedorn, ja og Marie-Louise også!" Hun så hen på den lille grønne rosenknop, han havde i hånden: "Er der allerede knopper på roserne?"

Han rakte hende blomsten og sagde leende: "Ja, men *de* er også kun børn endnu, de bliver også snart voksne og endnu smukkere." Hun vidste ikke hvorfor, men hun mærkede en rødme, som ganske varm brød op i hendes kinder, og hun blev helt forvirret.

"Tak," sagde hun og gik.

"Det er en pige," tænkte Hagedorn, idet han så efter hende, og helt fornøjet gik han ned i stalden. –

Om aftenen skrev Christine i sin dagbog:

Et henrykkende vejr i dag. Fortryllende forkynder fugle og blomster ved jubel og skønhed på en usigelig skøn manér, at det er forårsmåned. Det fylder vort hjerte med trøstefuld tak til Skaberen. H. gav mig en rosenknop i dag, og vi talte længe sammen om svundne tider, eller var det kanske kort? Læste i aften for H. N. til hun blev søvnig. Min elskede M. L. var også glad i dag – –

V

Det havde været en travl dag. Alt skulle bringes i orden til mønstringen, som om kort tid skulle finde sted. Efter endt hesteparade var der endelig blevet stille i gården. Kun spurvene holdt et syndigt spektakel, rimeligvis i oprør over at deres glæder blev forstyrret ved at et par dragoner i hvide fouragérkitler gik omkring og fejede halm og hestegødning sammen og trillede det på hjulbøre ud i haven.

Henne ved den hvide mur sad en halv snes dragoner og spandt hø, mens et par korporaler stod og daskede sig på støvleskafterne med deres spidsrødder.

Hagedorn var i færd med at vaske sig ved den post, som stod udenfor hans vindue, og snakkede imellem til gamle Voscherow, der sad på bænken under vinduet.

Idet Marie-Louise og den lille mamsel gik over gangen fra generalindens værelse oppe i øverste etage, så de ned i gården, og Marie-Louise blev stående. Hagedorn stod bukket over en spand og spulede hals og nakke i det friske vand. Han havde bøjet sin hårpisk frem og holdt den i munden, for at den ikke skulle blive våd. Så rejste han sig, slyngede vandet hen over gården og kastede overmodig den store jernspand op i luften og greb den igen, idet han lo og sagde noget til Voscherow.

"Men så kom dog," sagde Christine.

"Han er en køn karl, Jørgen Hagedorn!" sagde Marie-Louise, "hvorfor mon han pynter sig så meget."

"Å, han skal vel til dans i aften ved Lybske Brønd, dér er jo altid lystighed."

Hun havde vist ret; for lidt efter kom Hagedorn ud i gården i sin røde kjole. Det hvide bandoler lå stramt hen over den sorte

rabat; han skinnede pudset og fin.

"Skal du på lystighed, Jørgen?" spurgte den gamle vagtmester. Han var noget krumbøjet af alder, strabadser og gigt, men endnu sad han godt til hest og var en overordentlig streng foresat. Ingen tænder havde han i munden, hage og næse mødtes næsten over den. Når han gik, satte han fødderne indad og vraltede som en and på sine krummede ben, der var hjulede af den megen ridning. I retning af at tale dansk søgte han at følge generalens ønsker.

"Nå, skal du på dans, lille Jürgen?" spurgte han og så med sine små, skarpe øjne op igennem de buskede bryn. Hagedorn nikkende, idet han trak de lange rytterhandsker på.

"Nå, tag dig i agt, guter Jürgen, at du ikke menger dig i gefærlige Liebschafter. So en Jung', der slider livet op med fruentimmer og sådan mere unyttig pagas, – ptøj! de mindste Strabatzer fælder dem: en smule kulde gør dem forfrosne og stive, og en stærk hede døder dem."

"Ja," sagde Hagedorn spøgende, "gifte sig må man jo dog engang, vagtmester, når man bare kan finde én med penge."

"Ja so!" sagde den gamle, som aldrig lod lejligheden slippe til at være belærende. "Ja so, med penge! Er det da en hestehandel at tage en kone, eller er det en sag som anbelanger det timelige og evige vel? Man må være besynderlig forsigtig i at tage en kone, mein guter Jürgen. Egensind, dårskab og pynt er de gudinder, der itzig har forsædet hos fruentimmeret. En sur blik fra en pige trænger durch Mark und Bein. Se en Mal på Hansen, lille Jürgen, han er forliebt som en Meerkatz' i sin skæve kone – na – warum? Hun har zweitausend thaler!! Og Meldorff! Han har også giftet en gammel kone, og han er mer' ensom i sin

ægteseng end den ensomste Einsiedler ved Nordpolen. Kan du erindre Berg, der kom til skvadronen i Pløen, hans Schwiegermutter? Hun var den grimmigste Plaudertasche i ganske Holstein, na – så levede han som en Schmetterling og hans kone, den lille Amelie, levede og som en Schmetterling! Nej, mein guter Jürgen, han skal ikke gifte en gammel fruentimmer for penge. En ung blomme med gode lemmer og sunde bryster und – keene Schwiegermama! – – ja, ja, ich selbst, das ist was anders, ich habe meinen Stall und so," tilføjede han, idet han tog tobakspungen frem: "die Frauen sind keene Pipe Tabak werth."

Hagedorn ville bryde af, men den gamle blev ved: "Man kan ja immer forevende, at mænd er ongefær ikke mer besser. Na, ja de jungen Kerls, der immer er så kruset og akkomoderte som udzirede dukker, de passer jo mer' til at være på en teater eller hos fruentimmer end en trup stridbare mænd at anføre. – En tarvelig liv er mere angenem end en blødagtig liv, guter Jürgen; – en godt stykke oksekød, naturlig tilberedt, var i min ungdom – – ach ja, hvad ville hr. oberst von Teckenburg vel sige, om han stod op igen og så ikke alene hans landsmænd, men den ganske Europa anstukken af denne kokkerase-syge. – Men vi er også snart helte derefter, lille Jürgen. – – Ja, og så fruentimmer! Franzoserne har så mange med i felten, akkurat som de var forpligtet ligeså mange mennesker at sætte ind i verden, som de var bange for at miste." Det klukkede i den gamle, da han kom med denne spas, men Hagedorn lo højt og muntert, hilste på vagtmesteren og gik.

Oppe fra gangvinduet var der et par mørke øjne, som så langt hen efter ham.

"Hvad ser du efter?" spurgte Marie-Louise, "dér går Hagedorn – ja, nu skal han ud at more sig. Det var morsomt at være med og danse – la, la, la, danse ja, la, la, la –" sang hun højt og sprang let ned ad trappen med Christine.

VI

En regnfuld nat kom en dragon styrtende i fuldt løb ned ad de bælgmørke gader. Han løb igennem Altstadt over det krogede torv med de spidsgavlede huse, sprang over Delftthorbrücke til Neustadt, til højre ned ad Reichenstrasse og standsede ved generalens hus, der lyste lidt i mørket. Han greb gadedørens dørhammer og slog løs, så det gav genlyd i stilheden, så tog han hjelmen af og tørrede sveden af panden med trøjeærmet og dundrede atter løs, så det drønede inde i den store forstue. Skildvagten, der havde siddet og frosset i sin store, røde skilderkappe med det blå slag, rejste sig fra afviserstenen og gjorde ham spørgsmål, men et vindue blev smækket op ovenpå og en vældig stemme brølte ned: "Was ist los?"

"Melding von herrn rittmeister von Müller: dree Mann dessertirt!"

"Donnerwetter! Drei Mann!" råbte generalen og hans hvide nathue forsvandt fra vinduet. Der kom lys deroppe og der blev en uro i huset, som efterhånden gik over til stort spektakel. Generalen ringede og råbte, og der blev smækket med dørene. Hans stemme fyldte hele huset.

"Hagedorn!" råbte han ned ad trappen og løb så atter hen til vinduet og spurgte:

"Haben sie Pferde mitgenommen?"

"Neh, herr general, se hebben ...", men resten af ordonnansens ord tabte sig i blæsten.

"Hagedorn!" brølte generalen igen ned ad trappen, "lad sadle op!" – Madam Kinckel fløj om med en stump tællelys i en sølvstage, mens den svære general fo'r skældende og bandende om i værelserne og råbte på sin hest og sine klæder, så det gjaldede hen ad de brede gange. Kammertjeneren kom springende med den røde kjole og kvastestøvlerne og søgte at få fat i generalen for blot foreløbig at få håret bundet sammen i nakken. Men nede i den store forstue havde korporal Hagedorn lukket ordonnansen ind og fik en nøjagtigere melding.

"Hvem snakker han med? Lad ordonnansen komme op!" råbte generalen atter, og dragonen måtte så op og give melding, mens vandet løb ham ned over ansigtet fra hjelmens store uldne vulf. Han kunne næppe få ordene frem for generalen. "Schnell! Schnell!" råbte denne, som trak støvlerne over de gule skindbukser, mens tjeneren bandt hans pisk. Der lød hestetrampen på gaden og generalen sprang hen til vinduet.

"Sind sie es Herr von Muller?"

"Jawohl."

Så gav generalen sine ordrer ud af vinduet. Desertørerne var i en båd gået ned ad Støren og øst på med ebben. Patruljer skulle følge langs floden, andre blev sendt ud ad Wilstermark til, og en kornet med to mand lige til Glückstadt. Hestenes hove trampede larmende på den dårlige brolægning, der blev råbt og kommanderet, og til sidst sprængte generalen selv afsted med Hagedorn. Så blev der atter ro, nogle enkelte lys, som var blevet tændt i de små nabohuse, slukkedes, og mørket og stilheden rugede atter over den store hvide gård.

Der var ikke kommet lys i generalindens værelser, som lå lidt afsides, og hun hørte jo desuden så dårligt, men i værelset ved siden af var de to unge piger vækket af larmen. De var dog alt for vant til den slags støj til at hive forskrækkede eller blot forundrede; for generalen havde på grund af den megen desertion i regimentet givet ordre til, at han altid ville have øjeblikkelig melding om sligt for selv at kunne lede forfølgelsen. De unge piger strakte sig derfor atter blødt og mageligt i deres senge, vekslede et par søvnige ord og faldt så efter at have hørt hestenes trampen drøne hult over broerne og dø hen i det fjerne, atter i en tryg søvn.

Men næste dag var generalen i meget slet humør.

Desertørerne havde han ikke fået fat i, da de var sluppet bort med en hollandsk skipper ude på floden. Han var først kommet hjem hen ad morgenstunden og var kort efter redet ud igen til eksercits, for han var ikke oplagt til at sove. Han havde mange og store bekymringer for tiden. Høsten tegnede ikke heldigt, og indtægterne fra godset havde været dårlige i de sidste år. Disse år, som i så mange henseender var gode for landets handel, og som på grund af krigen mellem England og Frankrig især havde været indbringende for søstæderne i hertugdømmerne, havde kun foranlediget generalen til at gøre større udgifter. Forretningsmand var han nemlig ikke, og de, som var det, forstod at benytte sig af ham. Mange lånte penge af ham, andre plagede ham med bønner om hjælp, den de næsten altid fik med en hoben skældsord, ja hug i tilgift. Så snød de ham til gengæld. En gang blev han snydt af en af sine kommissionærer i København for obligationer, der var flere tusinder værd. "Å

fanden i vold med pengene!" råbte han, "havde jeg bare den hvidhovedede skurk i mine kløer!"

Så stod desuden mønstringen for døren. Huset var jo nok som alle velordnede huse, nogenlunde velforsynet, men generalen trængte til rede penge, og han havde dem ikke.

Den hele formiddag havde han tumlet med eskadronerne ude på eksercerpladsen, råbt og brølt og skældt ud. Nu var han lige kommet af hesten og gik op og ned i sin stue og talte med major v. Kurtz, og det ikke på nogen blid måde.

"Det nytter Dem ikke, hr. major, der var for megen trængsel i 2. eskadron, den holdt ikke alignement! – men kan hr. majoren ikke se mig den ritmester v. Müller på fingrene, så skal jeg sandt for dyden selv gøre det! – Hele tiden slæbede den venstre fløj efter ved attakkerne, og ved den sidste træfning prellede Gud fordømme mig den samme fløj alligevel frem foran! Er hr. majoren tilfreds?" råbte han og satte sit røde, varme ansigt lige op i den andens. "Det synes så! Men jeg er det, Herren hjælpe mig, på ingen måde! Det går ikke på den facon, siger jeg, hører De hr. major, det går ikke!"

"Jawohl, hr. general," svarede den lille korthalsede major med sammenknebne læber.

"Og jeg beder Dem her ganske gelinde," råbte generalen, "ganske gelinde om at stramme mig de landstrygere op, ellers – – nå, hvem er det? Kom ind, i Djævlens skind og ben!"

"Det er posten," sagde Marie-Louise, som gerne ville vide nyt og derfor selv bragte aviserne op. – Generalen så hen på de små hamborgerblade og på et brev, som hun holdt i hånden.

"Goddag, major v. Kurtz," sagde hun, "hvorledes har De det?" og mens de talte sammen, rev generalen brevet op. Hele hans

vrede forsvandt med ét. –

"Nå – nå, min gode hr. major – hvad var det nu?" sagde han og tilføjede med sagte stemme: "Pardonner mig, major v. Kurtz, man bliver så afficeret. Hør du, min ven, sig til Hammerberg, at han bringer en bouteille vin herop – rhinsk!" råbte han efter hende. "Jo min sjæl og salighed skal De så, kære major. Nå, lad nu alt det være forgættet, – man forivrer sig – altid for meget blod!"

Kort efter genlød stuen af de to herrers lystige latter. De lo ad den uheldige ritmester v. Müller, og i generalens hånd hvilede skrivelsen med den kongelige bevilling på et pengelån.

Da han fulgte majoren ud, hørte han stemmer nedenfor. Det var bissekræmmeren, jøden Samuel, som talte med skildvagten.

"Kom han kuns ind, Samuel, så skal jeg give ham handsel!" råbte generalen med sin svære stemme, som han nu lod runge gennem huset for at kalde de unge piger til. Og nede i forstuen dannede sig snart en lille gruppe om jøden og generalen, som spurgte ham ud om alting. Generalen gjorde nar og skældte ham ud i spøg, men den lange, tynde handelsmand med det blege ansigt, som det ragede skæg gjorde næsten sort på kinder og hage, lod vittighedernes storm suse hen over sit hoved, han tog sig ikke af dem. Mere end én gang var han blevet benyttet af generalen i pengeforlegenheder, og denne var så vist en god kunde, som han var bange for at give sig i lag med ting, der kunne smudse og plette.

"Nå, hvad nyt, Samuel? Er der bravt at tjene? Sølv og guld er jo i roulance for tiden?"

"Roulance!" svarede jøden på tysk. "Ak nej, Excellence, dog ikke – kan man plukke hår af den skaldede, Excellence? Sølv og guld findes ikke på messen mere. Nej på kistebunden ligger det." Så pakkede han sine småvarer ud. Der var tøjer, fine og simple: sorte fløjls kyser og tyls sæt for tarvelige borgerkoner og tyende, kunstige blomster og fjer til damernes turbaner. Der var lærred, både wahrendorffer- og fint slots-lærred, og der var camelot, trille, olmerdug, ja fine tørklæder af ostindisk taft. Lange ruller blødt netteldug til gardiner lå sammen med rødt multum og grønt uldent damask, som Samuel holdt i vejret sammen, idet han indbydende sagde: "En slafrok til Hans Excellence!" I et lille rum havde han smykker: Ure, tabatièrer, etuier, sølv-bævernåle, flettede hårkæder og ringe, som han på bestilling havde ladet udføre i Hamborg, og desuden knapper og spænder, ringe til øre og fingre og alle slige "galanterier". Der var parfumer for Hendes Nåde: Eau Admirable, Eau de Luce, ungarsk hovedvand, Eau de la Sultane, Sanspareille og mange flere, ja endogså Sachets aux fines herbes til at lægge imellem lintøj, og det fineste engelske pudder.

Tungen løb på Samuel, efterhånden som han dukkede ned i den store kasse og nævnede sagerne. Generalen morede sig, og de unge piger lo. Om det så var tjenestepigerne, havde de vejret bissekræmmeren og stod oppe på trappen med madam Kinckel, mens generalindens kammerpige havde travlt med at løbe op og ned til Hendes Nådes værelser for at berette om herlighederne dernede.

Men alt imellem standsede al handel, når Samuel skulle fortælle om, hvad han havde hørt i Hamborg og Kiel om krigen og freden.

Så hentede han ude fra vognen den firkantede læderkasse, som til sine tider var flere hundrede rigsdaler værd, og lukkede op for kniplingerne, som lå i sirlige ruller. Jødens øjne strejfede pigerne, idet han rakte de fine kniplede strimler op imod dem. Generalen var lystig af vinen og de gode efterretninger. "Ej, her er jo et helt marked!" råbte han og tog en rulle efter den anden og kastede dem op til pigerne. "Dér, din sluske!" råbte han til stuepigen. "Hej, Malchen, svøb det om brysterne! – Dér – det er til dig, Julchen!" og pigerne lo og fangede gaverne i favnen. Men de fineste tønderske kniplinger, som den lange, blege mand havde i et særligt rum, kom op til Hendes Nåde.

Endelig kom den svære madam Kinckel ned og spurgte, om han havde noget til huset. Jo, jøden havde alt. En dragon, som blev kaldt til, hjalp ham endnu en kasse af vognen, og da den var åbnet, viste den en rigdom af delikatesser, som hverken generalen eller madam Kinckel kunne modstå. Han tænkte kun på mønstringsmiddagen, som stod for døren, og han følte sig, som ejede han al verdens skatte. Han havde allerede skrevet til Lüneborg efter et vildsvinehoved; et par bøhmiske fasaner og østers ventede han også, men skildpadde ville han ikke have, da der for nylig havde været skildpaddegilde i foreningen "Konkordia". Hvor heldigt med den Samuel, der nu kom med strassburger-postej, spanske ærter, franske spidsmørkler og pruneller, trøfler, pistacier og sirupper, "både de Limon og Capilaire", sagde jøden. Det var en god forretning for ham, og han havde travlt med at skrive op og at tilfredsstille husets damer og folk. Der var en hel forvirring i huset. Samuel forærede den værdige madam Kinckel en lille pakke ekstrafln

Pyck-Kongo the, da generalen var gået, og så fandt hun sig endelig foranlediget til at jage pigerne afsted til deres gerning.

"Hagedorn!" lød det oppe fra generalens værelse, og madam Kinckel gik hen til kontordøren, bankede på og sagde ind ad døren: "Korporal Hagedorn, der General!" og pegede over skulderen med tommelfingeren.

Jørgen satte i et spring over et par af jødens kasser og fløj op ad trappen, men stod pludselig foran das Fräulein, som var i færd med at gå ned. Da han stod dér, et trin lavere end hun, tættere ved hende end i år og dag, gav det et stik i hans hjerte. Hun så strålende dejlig ud; et rødt tørklæde hang let over hendes hoved og skuldre og stod skrigende grelt mod hendes altid hvide dragt. De så et sekund på hinanden. "Jørgen Hagedorn," sagde hun smilende og rakte ham et piskebånd: "en markedsgave!" – Jørgen kom helt fortumlet ind til generalen.

Men endnu mere fortumlet blev han, da denne gav ham befaling til at samle sine bøger sammen og tage fat igen på at læse.

Der var nu ikke mere tale om at blive vagtmester. Generalen havde betænkt sig. Kornet skulle han være og op til Rendsborg eller til militærinstituttet i København. "Nej, han er ikke for gammel. Han er langt mere ferm end alle de andre herrer kornetter ved regimentet. Hører han, Jørgen! I morgen den dag fanger han an, så jeg kan anmelde og forberede hans avancement hos de kommitterede herrer ved mønstringen."

Hagedorn lystrede. Fra sine tidligste drengeår havde han lært at bøje sig under den militære disciplin, men dens jernhånd havde ikke trykket ham hårdt, da tjenesten lå let for ham. Men nu at spærre sig inde i sit kammer med dumme bøger, nægte

sig alle glæder, den friske luft, rideturene mod generalen, dansen om søndagen ved Lybske Brønd osv., det faldt ham svært. Det var første gang han mærkede, hvor skarpt og bittert afhængigheden kan smage. Das Fräulein havde ret, det var bedre at komme bort og at kæmpe sig frem med sværdet i hånden, men i den holdt han nu kun det lille bånd, hun havde givet ham, og han kunne ikke glemme, hvor smuk hun havde været.

VII

Mønstringsdagen kom. Der var liv og uro i generalens hus, og der var liv og uro i det lille glade Itzehoe; for om få dage var det oksemarked det var en for denne egn hel mærkværdig og smuk sommerdag, og folk strømmede ud ad vejene imod øst til mønstringspladsen. Ude på den flade eksercerplads stod det store pyntelige telt, hvor de kommitterede herrer, som aftenen i forvejen var kommet fra Rendsborg, skulle sidde og lade hver mand i regimentet passere forbi.

Allerede tidligt om morgenen havde adjudant von Schäffer skældet og smældet ude i gården og nede i forstuen, og de unge piger vågnede ved hestenes larm, da paukervagten kom. De stod og kiggede frem bag trækgardinerne, da korporal Hagedorn og hans fire dragoner red af med pauker og estandarter til eskadronerne. Disse kunne de ikke se, da de holdt længere nede i gaden, helt henne på torvet, men de hørte trompeternes skingren, da Hagedorn nærmede sig med hæderstegnene. Så fik de travlt med at komme i klæderne. Toilettet tog temmelig lang tid den dag. Desværre gik det ikke an at overvære højtideligheden til hest, ja det havde kostet dem

møje i det hele taget at få lov til at gå derind, og de havde ikke engang en dragon med til at bære deres langschavler, da hver mand jo skulle være til stede ved mønstringen.

Denne forløb fortræffeligt som altid ved generalens regiment og til de kommitteredes store tilfredshed. Ingen dragon havde på generalens højtidelige spørgsmål noget at klage over. Gamle Voscherow stod så rank han kunne på sine krumme ben ved mønstringsbordet og oplæste sin eskadrons mønstringsrulle, og hver mand svarede til sit navn og red strunk forbi teltet, idet han med tydelig røst nævnede sit fødested. Generalen var stolt af sit regiment, og det var med en fornøjet mine, han hilste på sine officerer, da han skiltes fra dem og råbte: "Altså au revoir kl. 3, mine herrer!"

Og til den tid var alt i orden i generalens hus til den store regimentsmiddag.

Hendes Nåde havde allerede tidligt ladet sig føre ned og sad i døren til spisesalen mens de dækkede, men blandede sig kun lidt i husholderskens foranstaltninger. "Det vil blive prægtigt, Deres Nåde," sagde madam Kinckel med blussende kinder og kastede et sidste blik hen over det lange bord. Generalinden lod sig så føre tilbage til den store sofa, hvor hun sad ganske stille og tavs, og duftede som en stor, men ikke smuk blomst.

De unge damer kom ind i hvide kjoler og stillede sig straks hen i vinduet og så ud.

"Marie Louise!" sagde Hendes Nåde.

"Mutter?"

"Fräulein Aurelia v. Rantzau-Eberhard er blevet forlovet med løjtnant v. Kopperhart i Mecklenburg."

"Nej sandelig?"

"Gewiss mein Kind. Den ældste Magdalene v. Osten har skrevet mig til". Hun sad atter tavs og glattede sig i ansigtet, så sagde hun endelig: "Det bliver en meget velhavende familie."

Generalen trådte ind, rank og svær, med den hvide orden på brystet og kården ved siden, men forresten som sædvanlig – strålende fornøjet og højrøstet.

"Nå Kinders, er I fornøjede og veltilfredse, hvad? – Alene to mellem alle disse dejlige adonisser! – Tag dig i agt for Schäffer, du lille Christine, han har min tro et fidelt øje til dig! Eller baronen! Ja han er sandt for dyden ikke nogen ueffen kabelér, når han blot ikke havde så tynde ben. – Ja min gode Marie-Louise, nu kommer undersåtterne, så kan du spille Bonaparte med hele hans hof – ha, ha, ha! – Ak ja, i gamle dage – se dér kommer hr. v. Müller – han er altid først til mad og drikke – ja min gode pige," sluttede han, idet han beundrende lod blikket glide hen over hende, "på et *bal paré* havde jeg såre gerne trådt menuetten med dig – – Se, god dag hr. ritmester, glæder mig, glæder mig – –."

Hr. v. Müller, en lille mand med så kort en hals, at kraven nåede ham helt op i nakken og skubbede pisken opefter, havde et rødt, drabeligt og bistert ansigt. Han bukkede, og rømmede sig meget stærkt og i korte stød, der lød som kommandoråb. Kommandere kunne han for resten ikke, men til at drikke var han meget ferm. Lidt efter ham kom majoren, hr. v. Kurtz, en lavstammet mand med et noget lapset væsen. Han var en stor bonvivant og man fortalte, at han havde grædt, da han i sin tid kom hjem fra fremmed krigstjeneste og måtte rage sin store røde moustache af ansigtet. Han læspede stærkt, når han kom med sine dristige vittigheder til damerne. Uagtet han var gift

og havde flere voksne døtre, førte han et slags ungkarleliv og var meget velset både i klubben og i de borgerlige huse.

Efterhånden fyldtes den store stue med gæster. Generalen bevægede sig på sin sikre måde, med en vis gemytlighed og dog med værdighed, fra den ene til den anden og vidste at få samtalen i gang.

Den lille tynde regimentskvartermester, der havde studeret i København og var æstetisk anlagt, førte en pæn samtale med den lille mamsel og talte om "den lønlige kraft, som vor fantasi besidder, og som udgør en del af menneskets lyksalighed."

Ved siden af dem stod den tykke fordrukne premierløjtnant v. Cappelmann med sit runde barneansigt og sagde: "Ja so?" med en dyb basstemme, der slet ikke passede til dette ansigt.

"Ja," vedblev regimentskvartermesteren, "den hyller os ind i en idealsk skikkelse og hæver vor sjæl op over den legemlige verden ..."

"Ja so?" sagde hr. v. Cappelmann, og både han og Christine så forventningsfulde på den lille mand, men denne tav pludselig, da Marie-Louise kom hen til dem med baronen, premierløjtnant v. Pahlen, en rank og smuk mand. Den høje krave sad godt om den lange hals, men dækkede ikke det store fremspringende adamsæble.

"Das Fräulein må excusere," sagde baronen, "hr. generalen, der har den lykke at være min nådige Fräuleins hr. fader, er en perfekt Cerberus" – han talte med en pertentlig stemme, forsigtig, som om han pillede æg, men der var en smule ironi på bunden, som gjorde bange. "Hr. generalens hus er et veritabelt kastel. Pardonner, mein Fräulein, mener Festung."

"De taler dårligt dansk, hr. baron."

"Ak pardon, – også i det stykke er hr. generalen admirable konsekvent med sit liebhaveri for sit fødelands sprog – en veritabel adelsmand, Deres hr. fader, nådige Fräulein."

Hun smilte kun, for hun kunne aldrig blive rigtig klog på, hvad baronen mente, men han var dog en af de få af regimentets officerer, som det var lidt morsomt at tale med.

"Ah, wie geht's," sagde baronen til et par unge herrer, som stod i en vinduesfordybning og som begge så lige forsvirede ud.

Sekondløjtnant v. Hatten blev helt forlegen ved synet af den smukke pige. Han stod og krammede ved sit felttegn og vidste ikke noget at sige af alt det, som han ellers braldede ud med til værtshustøsene, på hvilke han ødslede de fleste af de mange penge, som han fik fra sine rige forældre, resten tabte han i spil til sin kammerat, den lille raske kornet v. Halling, der var af simpel ekstraktion og aldrig havde penge på lommen. Kornetten var altid glad og lystig, en forvoven knægt, lige frisk og frejdig, hvad enten han talte med en grevinde eller en bondepige, og lige fornøjet, hvad enten han sad på ryggen af en kulret hest eller lå og drev hjemme på et par rørstole med en pibe matrostobak. Det sidste var dog sjældnest, for v. Hatten kunne ikke undvære ham.

Samtalen blev livligere. Præsten, en sortsmudset blegnæbbet herre, den eneste i selskabet, som bar skæg på hagen, konverserede Hendes Nåde. Hr. v. Müller hostede utålmodigt nogle kommandostød ud over mængden, og majoren fortalte en slibrig historie til den evig glade hr. v. Cappelmann og nogle andre løjtnanter, mens de unge damer blev kurtiseret i en af vinduesfordybningerne. Så åbnedes døren atter, alle tav, og

generalen tog med højtidelighed imod obersten, der trådte ind med de andre kommitterede herrer.

Lidt efter blev fløjdørene til spisesalen lukket op. Obersten førte på generalens opfordring Hendes Nåde ganske langsomt og stille ind på hendes plads, fulgt af de to unge piger, som satte sig, den lille mamsel ved siden af generalinden og Marie-Louise på den anden side af obersten. Så først slog generalen i hænderne og sagde til de andre: "Mine herrer!" og alle forføjede sig derpå ind til det rigt dækkede bord og tog plads efter deres anciennitet.

Den ene kostelige ret blev båret ind efter den anden, og generalens gamle vine vædede de mere eller mindre kyndige ganer; og de brave mænd lod både vinene og retterne vederfares retfærdighed, hvad enten de virkelig forstod at skatte deres sjældenhed eller blot havde overbevisningen om, at det var gode ting.

Generalen tronede med stor værdighed for enden af bordet, og da han rejste sig og med få ord udbragte et leve for "vor ophøjede drot og krigsherre, Hans Majestæt kong Christian den Syvende", skulle man ikke tro, at det var den vilde svirebroder, der undertiden holdt larmende spilleselskaber med sine gamle pensionerede kammerater. Han ledede tonen ved bordet i en stil, som passede til lejligheden og til hans værdighed, animerede de tilbageholdne og holdt igen på de voldsomme. "De drikker ikke noget, min gode Cappelmann", sagde han til løjtnanten, der for ottende gang tømte sit store glas med den svære Pallu-sect, "De har måske ligesom jeg forgæves ventet en sending Bremer-Rheinwein." Hr. v. Cappelmann turde derefter næppe røre et glas mere og kom næsten ædru fra bordet.

Men til sidst rejste generalen sig bred og mægtig og holdt med en stemme, der rullede hen i salen, en tale i dagens anledning. Han talte om regimentets mønstring, takkede de kommitterede, henvendte sig til de yngre og indprentede dem krigerens pligter og alvorlige stilling: – – – – "thi krigeren er anbetroet det højeste vi kender: Statens forsvar! De medborgere, mine herrer, hvis virksomme liv på anden måde forøger statens sande styrke, er underordnet krigerens indsigter og vink! Hvor skadeligt da, hvor umoralsk altså, hvis krigeren glemmer at erhverve de egenskaber, der ene er i stand til at frelse disse hans undergivne, frelse fædrelandet, som krigen evigt truer, og vinde laurbærkransen, den krans der dufter evig skøn om heltens isse! – Jeg kender så nøje dhrr. oberofficerer af det regiment, som jeg har den ære at kommandere, og har ikke et øjeblik årsag til tvivl om, at enhver af Dem, mine herrer og kammerater, er besjælede af den ånd – og på så sikker en grundvold udbringer jeg da her en skål for den, der i sit ædle og ophøjede hjerte indeslutter hele vort elskede fædrelands evige ve og vel! – Et leve for Hans kongelige Højhed, vor dyrebare kronprins!!"

Efter at dernæst den kommitterede oberst, der lignede en hane, med tynd og sprukken stemme havde talt for regimentet og sagt damerne nogle artigheder, hævedes bordet.

Jørgen Hagedorn stod i sit vindue og så langt efter selskabet, da dette gik over gården for at drikke kaffe i haven. Ja i aften var det hans tur at sidde stille, mens de andre morede sig. Hm! Han så baronen med en blussende plet på hver kind kurtisere das Fräulein, og han hørte hendes klare latter. "Ja, ride kan han, trods sine pibestilke," tænkte han. Han så den lille mamsel med

den raske kornet v. Halling, der stod stille midt i gården med en hel klynge omkring sig, som han fortalte en lystig historie, så de allesammen leende gik videre. Han så sin egen gamle general komme, svingende sin stok, munter og spøgende, med obersten på den ene side og adjudant v. Schäffer, der gik noget usikkert, på den anden. Og til sidst kom mamsel Sacy ganske alene, og madam Kinckel med kaffen.

Så forsvandt de alle inde i haven. – han kastede endnu et blik efter de hvide kjoler og så i tanken sig selv spadsere ude i haven i det fornemme selskab med – ja med hvem ville han gå? Med das Fräulein? – Å, hun var vel alligevel for stolt til at gå med ham, selv om han nok så meget var kornet eller løjtnant. Nej, den lille søde Christine – – her afbrød han sig selv, og den store karl satte sig hen til bøgerne.

Men ude i haven begyndte de at tale om politik. De ældre herrer var mest engelsksindede og de yngre fransksindede, men alle dampede de løs på piberne med betænksomme miner.

Lidt efter trak damerne sig tilbage.

"Uebermorgen har vi marked og megen lystighed i staden," sagde baronen til generalen, "man tør kanske håbe at se damerne?"

"Det tør man, baron, men det dependerer af pigebørnene, om de ikke er bange for det meget janhagel og komment."

"Frygtagtighed plejer jeg dog ikke at være genegen til," sagde Marie-Louise.

"Altså på en angenem revoir, Fräulein," sagde baronen og bukkede.

VIII

Det var hen på eftermiddagen før markedsdagen. Der var ganske stille i generalens store gård, man hørte kun hestene stampe inde i staldene, og langt ovre fra Neustadt lød studenes brølen, fjernt og dæmpet,

Gamle Voscherow sad i al fred og ro på sin bænk og sendte engang imellem et spørgsmål ind ad vinduet til Jørgen.

"Jeg har kun ringe af tiden, vagtmester," svarede denne, "jeg skal over og pudse våben for generalen."

"Na so, han har ringe af tiden," sagde den gamle og snakkede så videre med sig selv, ganske blidt og langsomt, "ja so, ein höllischer Kerl, der Jürgen, ja, ja, ja, – wo ist, – na, da bist Du," og han fik piben frem af kjolelommen, "na, – lidt Fyr var godt, ja. Aber Fyr mal hier und Fyr mal da, – wo ist? – na, da bist du!" han fik fyrstålet og sten frem. "Ah – puh! – Ja, der vermaledeite ..."

Han standsede pludselig ved at se en dragon skylle sine støvler i hestenes vandtrug. Med et ryk rejste han sin krumme skikkelse og lod med rivende fart en syndflod af skældsord regne ned over synderen: "Ha, du Schweinhund, was machst du da? Du Sauertopf, ich soll der Dywel, Dich was lernen, du verdammter Maulaff! Hab' ich's nicht gesagt und gebrüllt. Du Lumpenesser! Du sollst, der Satan regiere Deinen arme Körper, Gassen laufen, du Scheissvogel!" – og da han var nået hen til karlen, lod han ridepisken suse ned over ham, mens han stadig skældte ud.

Et vindue blev åbnet, og en kvindestemme råbte: "Voscherow!" og endnu en gang højere: "Voscherow!" – Hun så forbavset op imod den, der råbte, og tog så huen af.

"Jeg vil tale med ham, vagtmester, – men straks!" sagde Marie-Louise med smilende læber deroppe fra. Voscherow skammede dragonen ud ganske sagte i "velvalgte" udtryk og vraltede brummende ind i forstuen.

Her fandt han kun Hagedorn, som sad og pudsede nogle lange klinger, både brede og tynde. – Men så kom de unge piger ned ad trappen.

"Han var nok vred, vagtmester?"

"Ach nein, Fräulein," svarede han lidt krænket, – "jeg lader mig kuns være angelegen ved at forestille den person, generalen anviser mig at spille."

"Det gør ham jo kun ære, Voscherow."

"Soldaterstanden har overalt fortrinnen på ærens register, Fräulein, fordi der udfordres so mange egenskaber, som æren forlanger. En retskaffen krigsmand," vedblev vagtmesteren, der nu var inde på sin boldgade, "må ja have geist, forstand, tapperhed, dygtighed og mod og klogskab. De civile folk taber ikke videre, om de ikke har alle sådanne egenskaber, ja man kan endog blive en lærd mand og dog mangle disse fortrin."

"Ja," sagde Marie-Louise, idet hun skottede hen til Jørgen, som sad tavs og gned på det blanke stål, "en soldat må da også have ærgerrighed."

"Ærgerrighed! Nej, bestimmt! En soldat må have en sund legeme, en anselig højde, en god skabelon, megen fyr og dog flegma for hitzigheden at holde tilbage, og ikke mindre tålmodighed, for med standhaftighed at fordrage krigens viderværdigheder og ubekvemheder. Ja Fräulejn – det er soldatens ærgerrighed!"

"Å, han må da også være ærgerrig nok til at værge sin ære," sagde hun utålmodigt.

"Pletter på æren kan hos en soldat kuns aftoes med blod," sagde Hagedorn. "De er som gravrust på klingen," tilføjede han og holdt det smukke våben frem og gned bistert løs på det.

"Ingen trippels, lille ven, ingen trippels på det durchbrokne arbejde," sagde vagtmesteren, der holdt øje med Jørgens beskæftigelse, "og so må man ikke forgætte, at såsom begær efter ære og en med vrede beblandet iver ophitzer partierne, så kommer og, at mangen en sætter livet på spil – det kommer jo på so lidet an. En bringer sin terz eller kvart lidt uskikkelig an, na! – så ligger den anden og strækker alle fire fra sig!"

"Har De duelleret, Voscherow?"

Han smilte, så at man så de røde gummer: "Jeg førte den bedste pallask ved jyske dragoner, Fräulein! – – Achja! – Nej, jeg tænkte på major von Rantzau. Hundertmal ha'de jeg set ham gøre samme kvart, og da han duellerede med sin tilkommende Schwager og kun ville levere ham en liden blessure her i armen, så parerte den unge baron ham en terz og fik spitzen i lungen."

"Var det da ikke ærligt?"

"Ærlig? Det var dum!" Og han viste dem den store muskel på overarmen, som var det rette angrebspunkt i en duel, der ikke gjaldt liv og død.

Den lille mamsel, der havde stået et par trin oppe på trappen og hørt til, og set fra den ene til den anden, spurgte:

"Hvad mener I da om en ret soldat, vagtmester?"

"En ret soldat, mamselle," sagde han smørret, "det er en dragon af livregimentet lette! Hvad gestalten betræffer, da har han levende øjne, en lige hals, en bred bryst, stærke aksel, lange

arme – ja lange arme er godt – og so en mådelig mave, tynde knæ, smidige ben og fødder, der har mere sener end kød. På højden har man ikke so meget at se," her skottede han hen til den lange Jørgen – "de stærke er bedre end de store. En hund går ja løs på bjørn og vildbasser. Løver og tiger er ja mindre end kamele og elefanter, men dog bedre til at kæmpes end de store kødmaskiner! Na, vi finder ja ikke på skolen en stor og lang hest, som springer so tapper og traver som en af mittels størrelse, men som er mere fyrig. – Na, og de svære kyrasserer? Ja de kan holde en angreb, og de er gode at brække de fjendtlige Glieder – men er de først i uorden, gør de ikke andet end at bedække valpladsen! Det lette kavalleri har immer gjort bedre tjeneste i marken, so en let dragon – vipti er han dér, og vupti er han her, og so! Hvor er han denn so? – Verschwunden ist er! Ha, ha, ha!"

De lo allesammen. – Generalen kom ud på trappen fra sit værelse.

"Nå, her holdes nok sladrekompagni!"

"Nej," lo Marie Louise, "vi talte alvorligt, Voscherow lærte os, hvad en ærens mand er. Han siger, det er en let dragon."

"En ærens mand," svarede generalen, "er en ærlig mand og forbliver en ærlig mand, om den ganske verden end lastede ham og trak ham igennem. I det punkt er alle stærke. Æren overgår alle ting, den består ved sig selv."

I det samme begyndte en kirkeklokke at ringe langt nede i byen med en sær sprukken og klingende lyd.

"Nå", vedblev han, "nu ringer det gamle Nikolaj kapel markedet ind, i morgen bliver der lystighed i byen. Skal han ud

at danse. Hagedorn? Ja børn, I vil jo danse om med Eders gamle papa, – og han, vagtmester?"

Da de to gamle var gået og de unge damer sprang op ad trappen, råbte Marie-Louise: "Skal vi så danse i morgen, korporal?"

Hagedorn rejste sig med et sæt i sin fulde højde, så alle kårder og klinger raslede ned omkring ham, og så forbavset op efter dem, til de var forsvundet.

Det daglige liv i en lille provinsby var i hine tider endnu mere ensformigt og indestængt end i vore dage. Byen lå stille for sig selv, langt borte fra andre byer og andre mennesker, og levede sit eget liv og tærede på sig selv.

Itzehoe havde ganske vist en for hine tider ret god forbindelse med den store by Hamborg. Den smukke omegn indbød desuden dens beboere til glæde, og de frugtbare egne virkede også oplivende på handel og vandel i det hele taget, men det daglige liv var ensformigt og kedsommeligt. Man søgte at hjælpe derpå ved mange foreninger og gildeselskaber. Klubber og laug holdt flere gange om året fester, assembléer og fugleskydninger. Men markederne, der samlede folk langvejs fra, var dog byens største begivenhed, og det store årlige oksemarked, vel det største på de tider i hele Holsten, var især en festdag for den ganske egn.

Den lille torveplads var inddelt i gader, som var bebygget med en mængde telte og boder, af hvilke hver havde en lille firkantet plads foran sig, der var indhegnet med lægter, hvortil kvæget var bundet. Ejerne af boderne solgte egentlig kun drikkevarer – kramboder var sjældne på det store kvægmarked.

Tidligt på dagen så torvet med sine gamle huse ud som en lejrplads fra Wallensteins tider, for der var strømmet så mange mennesker til, selv fra fjerne egne, at de ikke kunne huses i byen, og ikke alene oksehandlerne og kvægdriverne, men også købere var vandret til staden med deres familier og måtte kampere under åben himmel.

Op ad dagen tog stimlen til. Lediggængere og tilskuere forøgede folkemængden, der i bølgende masser væltede gennem de snævre gader. Bønderpiger i mærkelige dragter fra marskens forskellige egne livede op i de matte farver. En forvirret larm: Råb og piskeknald, sang og latter, dyrenes brølen og brummen stod som af en sydende kedel op fra det lille torv, flød ud igennem sidestræderne og tabte sig ud gennem byens porte.

Men hen ad eftermiddagen sivede larmens strømme også ud gennem disse. Handelen og forretningerne tabte i iver – i morgen var det atter en dag, om aftenen ville man more sig, og i store og små flokke drev man ud til forlystelsesstederne i skoven ved Klosterkilden, hvor dansen gik, og musikken lød.

På den tid mødte også byens finere folk for at forlyste sig ved det brogede folkeliv.

Major v. Kurtz stod på torvet ved et skænkebord sammen med en hel flok hesteopkøbere og prangere, som han kendte fra sine indkøb til regimentet. Der var mange svære skikkelser fra marskegnen, rige tilknappede bønder, elegante hestehandlere fra kongeriget med store guldsigneter vod låret og vældige knipler i hånden, forretningsmænd fra Hamborg med smalle fiffige ansigter, unge landmænd med mønt på lommen og

tarvelige herremænd med deres skårne paryk og hjemmegjorte kjole. Det var gode tider, og pengene flød.

"En schøner guter Morgen, min kære madam," råbte Jens Legaard, den rige, jyske kvæghandler, som var halvfuld og ville tale tysk.

"Guten Morgen, guten Morgen, soll's 'nen Schnaps sein?"

"Jaha, lille madam, en tår for gøgen."

"Nim, ja las's gefallen. Einen Pommeranz oder eine Sellerie?"

"Hej, rundt, rundt, en tår til hele Geselschaften! Meine Herren, hier ist madammens akkevit, den er ikke for den lange hvile, troer a. – Aha!" gav han sig, da han havde drukket, "den var bastant, var den! Was sagen Sie, hr. major?"

"Freilich, freilich! – Her er mange fulde folk."

"Ja, Leben er her!"

Ned ad de smalle gader kom nogle unge karle syngende arm i arm og trængte kåde alle andre til siden.

Generalen og hans damer måtte, for at lade sværmen passere, springe op til den barhalsede Mikkel Lohgarver, der stod og grinte på sin høje stentrappe. – De unge damer var strålende glade over alt dette liv, og generalen nikkede fornøjet til alle sider og satte sin stok i jorden med en lystig mine.

"God aften, god aften hr. major!" sagde han velvilligt.

Majoren rettede sig og ville gøre sig fri for sit selskab, men den tykke Kielmann fra Glückstadt kom ud fra teltet og hilste på generalen, af hvem han nylig havde købt en hest.

"Å det øg, hr. general, dens stillads er gjort af træ – det knager i leddene, og mine indvolde ..."

"Ja vel, min gode, ja vel", svarede generalen og ville gå videre, men under standsningen var majorens frue og døtre stødt til

damerne, og længere fremme kom baronen og den lille kornet v. Halling. Det blev et helt selskab, som nu fulgtes ad ud af de smudsige stræder, hvor luften stod tyk og tung af de mange mennesker og dyr.

Men ude ved Klosterkilden var der luft nok. Der var skov og mark og en rask vestenvind, damerne trak pelerinerne og de flagrende langshavler sammen om skuldrene for den kølige brise og skyndte sig hen i læ under træerne og den lange bakke. Her i skoven stod også telte, men langt fra hinanden og med borde udenfor. Længere nede, fra kilden i lavningen, lød dansemusikken klingende og lokkende, men her sad pæne og ærbare borgerfamilier og spiste til aften af deres medbragte madkurve. Mændene hilste, og konerne rejste sig og nejede, da generalens selskab gik forbi.

Henne ved andre borde flød drikkevarerne, og dér sang man i kor til de dampende puncheboller og holdt skåltaler, som afbrødes af skraldende latter,

Generalen gik lige forbi teltet med de varme vafler og alle lækkerierne fra Christiansfeld hen til den gamle madam Glass fra Flensborg. Ved hendes telt slog han sig til ro med major v. Kurtz. "Nu skal vi sandt for dyden have os en hjertestyrkning!" råbte han. Men de unge holdt på at komme ned til dansen, og skønt majorinden og mamsel Sacy mente, at man ikke skulle blande sig i populacen, fik de unge dog deres vilje.

"Endelig har prinsessen encourageret sig til at forlade sin faste borg," havde baronen sagt til Marie-Louise, da de mødtes på gaden. "En sukkende ridder tilbyder sin tjeneste og vil for evig nævne sig en lykkens gunstling". Nu, da de gik hen under træerne, lod han tusinde smigrerier og skønne ord spille for

hende. Og de lød smukt i hendes uvante øre. Men bagved gik kornetten og gjorde løjer og fortalte historier om alle folk, de mødte. Snart galede han som en hane, snart kukkede han som en gøg, uden at bryde sig om mængden, som blev talrigere, jo nærmere de kom dansen. Majorens lange pigebørn lo bag lommetørklædet, og Christine måtte stemme i med, hvor nødig hun end ville.

Da de kom til dansepladsen, gjorde folk straks plads for officererne. Disse fik fat i et par dragoner, der blev skaffet stole inde fra kildemanden, og selskabet satte sig og dannede med de brogede uniformer og de lyse toiletter en iøjnefaldende klynge. Der blev budt biskop omkring, og der blev lét og snakket.

"Min nådige frøken har naturligvis ikke den Absicht at danse?" sagde baronen.

"Hvorfor ikke? Er det ikke velanstændigt?"

"Min nådige frøken må excusere mig, hvad velanstændigheden anbelanger, – troede ikke at prinsesser dansede ved højlys dag, og på det bare græs."

"Å, kan prinsesser danse ved vokslys, kan de vel også danse ved lys dag. – Skal vi danse?" spurgte hun de andre.

Men den store plads var overfyldt. Officerernes forsøg på at føre deres damer ud i de dansendes rækker mislykkedes. Vel trak man sig noget tilbage, forundret, ja smigret ved at se officererne og de fine damer tage del i glæden, men mange unge marskbønder med deres store svære piger veg ikke et skridt i deres tunge, langsomme dans. Kornet v. Halling prøvede ufortrødent både ved magt og ved skæmt at bryde plads, han svang Christine som en fjer frem i en lystig skotsk, men der blev mindre og mindre rum. Til sidst lagde de unge

karle mærke til det, og hvad der før var sket uvilkårligt, lod de nu foregå med vilje: de søgte på trods at hævde stedet og dansen for dem selv.

Jørgen Hagedorn havde drevet om i skoven til og fra dansepladsen, men selve denne havde han ikke betrådt. I dag havde han ikke lyst. Marie-Louises ord fra den foregående aften lød endnu i hans øren, og den lille mamsels lange, dvælende blik brændte ham endnu. Ville de virkelig komme, og ville de så virkelig danse med ham?

Han stod ved et træ og talte med en lystig kammerat. Pigerne gik forbi til dansen, mange kendte ham og nikkede opfordrende til ham, men han havde ingen sans derfor. Hans kammerat havde gjort bekendtskab med en friserbonde, der havde to døtre med struttende skørter, linnede vinger på hovedet og sølvknapper i trøjerne. "Ligesom engler," sagde korporalen, "arme har de så svære som skinker – kom med, kammerat!"

Men i det samme så Jørgen officererne komme med damerne, og skjult bag mængden fulgte han deres færd. Han så deres mislykkede forsøg på at komme til at danse og så Marie-Louises høje skikkelse. Hvad var det, der gjorde hende så smuk? Var det den ranke nakke eller den måde, hvorpå hun smilte? Og så søgte han sin lille veninde, der strålede af glæde, mens hun førtes af den raske kornet, der forgæves søgte at bryde menneskesøens bølger.

Nej, nej, han hørte ikke til dem. Se hvor glade og hvor frit de førte sig og talte og lo. Det undrede ham især, at officererne ikke blev vrede eller ærgerlige, men tog deres uheld så let og muntert. Han følte sig simpel og plump i sammenligning med

dem. Bittert vendte han sig for at gå, samtidig med at selskabet brød op. Han gik til den modsatte side for at undgå dem, men midt i en klynge stod han pludselig ansigt til ansigt med Marie-Louise. Han rettede sig stiv og strunk. Marie-Louise gik og lo, hun var i udmærket humør, baronen var en ypperlig kavaler, og hun var gået så vidt i sin venlighed, at hun talte tysk med ham.

Ved synet af Jørgen kastede hun et hurtigt blik fra den ene til den anden og sagde:

"I kan vel heller ikke få jer en dans, Hagedorn?"

"Jo, hvis jeg vil, Fräulein."

Der var en så sej bestemthed i hans ord, at den irriterede baronen. "'s ist gut, korporal," sagde han, "kann abtreten."

"Doch nicht, hr. baron," sagde Marie-Louise og slap hans arm.

"Gnädiges Fräulein?"

"Korporal Hagedorn, vil I danse med mig?"

Baronen blev stående som forstenet, da han så generalens datter bryde igennem vrimlen ved underofficerens arm, og han blev rasende, da han lidt efter så ham trænge ind i de dansendes rækker og med en behændig og behersket benyttelse af sin store person og sine overlegne kræfter feje dem til side og i sikre og bestemte trin og sving føre sin dame i dansen. Alle veg for det høje par, så at de et øjeblik næsten var det eneste på pladsen. Et par gange mødte Jørgens øjne hendes, og han syntes, de lyste med en strålende glans, som han aldrig før havde set hos noget menneske, og om de halvåbne læber lå atter det underlige smil, der svagt lod skimte hendes tænder.

Da dansen var ude sagde han: "Min ærbødige tak, Fräulein."

"Tak selv, Jørgen," sagde hun en smule forpustet og blev ved at smile.

I det samme kom baronen og hilste noget stift. "Ønsker min nådige Fräulein at gelejdes til hr. generalen, eller foretrækker De hr. korporalen som chapeau?"

Hun stod et øjeblik som om hun ville give et vredt svar, men så kom det øvrige selskab hastende. De havde set "skandalen", og der lød mange: Min Gud! Gott bewahr! osv. De unge damer kastede sig over Marie-Louise og officererne målte Hagedorn, der gjorde honnør for at gå, da kornetten gik henimod ham. Men Marie-Louise brød kredsen omkring sig og gentog muntert: "tak for dansen, hr. korporal! – Se det var en kavaler!" sagde hun drillende til de andre, da hun gik videre.

"Ja," sagde kornetten, "galante folk er jo ikke vant til at færdes på steder, hvor kun slagsbrødre og underofficerer kan komme frem."

"Den monsieur Hagedorn stræber noget højt," sagde baronen til Marie-Louise.

"Hvorledes?"

"Bilder sig ind i at blive kornet."

"Er det så højt?" sagde Marie-Louise, og så rank ned på kornetten.

"Vejen til at nå videre, men ..." De var kommet hen til generalen. Stemningen var irriteret. Kun Marie-Louise gik med et smil, som om hun dansede endnu, men den lille mamsel var ganske bleg,

Imidlertid havde generalen tømt et par flasker vin med majoren. Han lod ikke en bekendt gå forbi, uden at han råbte ham an og sagde ham nogle venlige ord. Mange havde stået

stille ved hans bord og fået sig en hjertestyrkning. Han havde ladet en hel flaske vin skænke op i et krus for den gamle skrædder Leberhaus, der i over ti år havde vandret som *gesell* i fremmede lande og kunne fortælle en mængde morsomme historier. Hver gang han havde fortalt noget, som havde fået generalen til rigtig at skoggerle, kyssede han sig selv på hånden, inden han tog det store lerkrus: "Gruss und Helsen, Euer Excellents!" sagde han så og tømte det. Han blev aldrig fuld, den lille skrædder. "Gud straffe mig!" sagde generalen, "der er mere kraft i den gamle Leberhaus's marvpiber end i alle de andres fede lægge tilsammen. – – Godmorgen, Jens Legaard. Nå, er geschäften nu forbi? Har lykken været kontrær?"

"Ja, ja for i dag, hr. general!" sagde den store jyde, "men a ta'er ingen forvarsel. A troer nok, a i morgen ta'er hele Verdiensten på en trøjedus. A er jo ingen kramsfugl, ved generalen jo nok."

"Ja, ja vel."

"Men sikke slemmeri og gækkeri, a troer dog ej, der gik så mange laster i svang i vores ungdom, hr. general."

"Å hvad!"

"Nej, nej, nej, i min ungdom var piger og karle rødmosede og – men vil nu generalen se alle de slattenterner og sebedejer som – Sundhed, hr. general!" og han stak glasset ud, som blev skænket for ham. "Ja," vedblev han, idet han lagde hovedet på skrå og skelede til glasset, "også vinen tumles, meleres og opsminskes af kyperne, førend den kommer i glasset."

Men heller ikke hesteprangerens misfornøjelse havde indvirkning på den gamle herres gode lune. Han lo, så det klukkede i ham, da de kom forbi med den drukne oldermand for Johannesgildet. De to håndværksmestre, som havde ham

under armen, ville have ham til at gå pænt forbi generalen, men han stod stille og famlede i luften: "Was sagst du, Klicker? Dänisch General? Klik, klak, Schusteren skænkte, Schneideren drak. – Ha ja! Da kommt ja der Dischler und der Schmit und der Glä-ä-äser. – Wo den Henker wollen alle die dolle Kerls hin? Na! Vorwärts! Kreis um euren Alten! Huj!"

Selskabet traf generalen i glimrende humør, han ville høre, hvorledes de havde moret sig, men Marie-Louise brød straks ud med en beretning om, hvorledes hun havde danset med Hagedorn, da deres egne kavalerer ikke kunne skaffe plads.

"Er det ikke, hvad jeg siger," afbrød generalen hende leende, "den Jørgen Hagedorn er en prægtig karl!"

Der blev skumlet frygteligt imellem officererne og deres damer over denne historie og især over, at selve generalen ikke havde et misbilligende ord om skandalen.

Baronen, som var forelsket i generalens datter, svor en dyr ed på, "at lære hende mores", og den lille kornet sagde i den anledning mange slibrige ting.

Om aftenen skrev Christine i sin dagbog:

– – – Det blev en stakket glæde, såsom M. L. var i overstadigt humeur og tog J. op til dans i den store stimen af mennesker, imod hans vilje og ønske, kan jeg tro, hvorover officererne følte sig pågåede, og vakte med rette megen forargelse, og hvoraf resulterede, at J. fik høre drøje ord af hans foresatte. Ak han – – (resten blev omhyggeligt streget ud.)

IX

I lange tider havde rygterne om krig svirret om imellem folk, og de indviklede politiske forhold var blevet drøftet mand og mand

imellem med den iver, som kedsommeligheden i provinsbyerne ansporer. Bedsteborgerne havde spundet mange og lange diskussioner i klubben ved deres lange kridtpiber, om hvorledes det stod til i Europa, og hvorledes det ville gå os. Krigen måtte komme, det var vist! Men hvem der egentlig var vor fjende, ja det kunne man ikke komme på det rene med. England stod vi jo i så nær og eng handelsforbindelse med, det kunne aldrig gå an, og Frankrig – ja den Bonaparte var jo en pokkers karl, og man nærede en vis respekt for ham og det blodige revolutionsland. Svenskerne, det tyvepak, var vi jo vant til at have til fjender, når bare Rusland ville hjælpe os, osv. osv. I virkeligheden var man helt forvirret i politisk henseende. Men så tog endelig de politiske begivenheder fart, og man begyndte så småt at udruste hæren.

Generalen fik endnu mere travlt end ellers. Også han ventede krig, og han glædede sig til den med en ynglings hele fyrighed. Mange tropper drog igennem Itzehoe og lå i kantonnement der omkring. Ja selve feltmarskalken, prins Carl af Hessen var der en dag. Hamborg og Lübeck skulle besættes. Generalen var utålmodig over ikke at komme afsted; han længtes efter at slippe lidt bort fra de daglige forhold, fra den svage kone og fra de evige pengeforlegenheder, – livet vinkede endnu tillokkende, trods hans høje alder.

I det hele taget luede det af krigslyst i det store hvide hus. Marie-Louise fulgte alle begivenheder med den største opmærksomhed, og det var hende, der om aftenen i dagligstuen læste aviserne højt og diskuterede ivrigt med generalen, mens de andre sad bøjet over håndarbejdet.

Hagedorn sad i sin stue og sled i bøgerne. Til foråret skulle han til instituttet i Rendsborg, havde generalen sagt. Siden hin efterårsaften i skoven var der foregået en forandring med ham, uden at han selv var sig det bevidst. Han ville fremad, han ville være officer. Hvorfor? Jo, den hån, som officererne hin aften havde vist ham, fordi han kun var underofficer, havde ansporet hans ærgerrighed. Idelig og idelig havde Marie-Louise jo desuden lige fra han var dreng talt om alt det herlige ved at avancere, talt om store mål, om ærefuld fremtid, om hæder og glans, om at overgå andre, om sejr med sværd i hånd og alt sådan noget. Nu var det vel lang tid siden, hun havde talt således, og kun af og til havde hun ladet en bemærkning falde, der tydede på, at hun ventede sig noget af ham. To eller tre gange havde hun sagt til ham: var jeg mandfolk, gik jeg til Bonaparte. Overfor hende følte han sig som den gemene soldat, der bliver glad, når hans chef henvender et ord til ham, og dansen i skoven kunne han derfor ikke glemme. Men tænkte han på den lille mamsel, flammede der fyrige og brændende elskovstanker op i ynglingens hede hjerte, og han knyttede hende ind i sine dristigste fremtidsdrømme. Men ofte trængte også das Fraüleins blændende skikkelse sig ind i disse tanker, og når han så kom til at tænke på det underlige smil, hvormed hun undertiden så på ham, flimrede det for hans øjne, og han viste disse profane tanker bort, som om han havde vovet noget utilladeligt, som om han var i færd med at bryde sin pligt, forsømme sin tjeneste, forse sig mod reglementet eller begå lignende synder, der for ham stod som de værste i verden.

Han så desuden kun lidt til de unge damer i denne vinter, Marie-Louise var særlig kølig imod ham. Selv havde han travlt

både på kontoret og med bøgerne. Kun når han om morgenen gik op på salen og så efter, om der var fyret godt i, og varmt nok til generalen, traf han hende undertiden med en fleuret i hånden. En dag havde hun været meget munter og sagt: "Nu får vi krig, monsieur Hagedorn, og I kan blive general, inden året er omme." En anden gang havde hun med en hård stemme og ligesom befalende, sagt til ham: "Korporal, vis mig en dobbelt pinte i kvart!" Og da han på sin rolige måde ville tage en fleuret, var hun pludselig gået sin vej. – Det var ham især påfaldende, at hun ikke mere kaldte på ham, når hun gik over i stalden til hesten.

En søndag formiddag, da hele familien var i kirke, og Jørgen havde staldvagt, tog han Ali ud i gården. Det havde frosset i nogle dage og sneet om natten. Den fine, tætte sne lå fodtykt og blødt over gårdens sten og over de sammenskuffede dynger. I den blikstille luft havde den lagt sig let og tyndt henad mure og vinduer og døre, kransede den høje vandpost og pudrede ismasserne, der som en flodguds bølgende skæg strømmede ud over vandtrugets ene ende. – Ali var ikke i flere dage blevet rørt i ridehuset, og Jørgen og Voscherow ville syne den. Da den kom ud, var den kåd og smuttede fra Jørgen, der hurtigt sprang hen og lukkede porten. Så jagede han efter den, så sneen stod i hvide støvskyer omkring dem, og alt imellem lokkede han for den, mens den stod parat på spring og så på ham med sine store, blanke øjne. "Nå, kom man hier, – nå, kom din lille gøgeunge!" sagde han kælende. – "Å, din snushane!" råbte han leende, da den satte afsted, netop da han var lige ved den. Lige kåde og lystige tumlede de med hinanden og legede som en dreng og en hund. Tilsidst kastede Ali sig i sneen og gned sit

fine skind i den kølige fugtighed; så fik han fat på den og dængede den med sne, indtil den atter slap fra ham og i et pragtfuldt spring satte over stentruget henimod den lukkede stalddør. Gamle Voscherow, der trippede af kulde, tørte dryppen af sin kolde næsetip og gottede sig over spasen, mens Jørgen rejste sig helt hvid af sneen, blussende af varme og lysten som en dreng efter mere leg. Så opdagede han pludselig das Fräulein henne i forstuedøren. Han blev helt bange og rev huen af, men hun smilte kun til ham, og det forekom ham, at hun mumlede noget om "to store børn". Ærgerlig og flov gik han hen og lukkede stalddøren op for Ali og kaldte på staldvagten.

For Christine havde han ikke så dyb en respekt. Tit og mangen gang fik de sig en passiar i forstuen. Hun stod da på trappen støttet til gelænderet, mens han havde travlt med et eller andet, eller blot stod og drev mod hænderne på ryggen og fik hende til at fortælle alt, hvad hun hørte deroppe, og som ikke ad anden vej nåede ned til ham. Å, hvor han dog længtes efter den krig!

Generalinden blev mere og mere svagelig, hun forlod kun sjældent sine værelser og længtes efter foråret, for at hun kunne komme ud til sit kære Stellau, det eneste sted, hvor hun mente, at verden var, som den burde være. Om aftenen sad Christine og læste højt for hende og mamsel Sacy; kun engang imellem blev hun afbrudt ved at de rådførte sig med hinanden om silkens og perlernes farver.

På en sådan stille og tyst aften blev endelig freden brudt. Egentlig kom den aldrig igen i det hvide hus i Itzehoe.

Generalen var gået hen i klubben for at få sit parti med to gamle pensionerede officerer, oberstløjtnant v. Frese og major v. Koppen, som boede i garnisonen. Hagedorn sad hjemme og læste, men det gik kun dårligt. Han var led og ked af Hagerups statistik, og han så med indædt had hen på Gasparis geografi og alle de andre dumme bøger. Blodet skummede og brusede i ham, han kunne ikke holde ud at sidde stille så længe. Der gik nogen ude i gården, stalddøren blev smækket op, og han hørte hestene stampe inde i spiltovene. Han tog atter fat, men så lød der hestetrampen. Var det vandingstid, eller var berideren igen ude på svedfuksen? Han sprang op og så ud i den mørke gård. Men mens han stod og stirrede med panden mod ruden, så han pludselig klart alle de vanskeligheder, som han gik i møde. Hvad ville de have ham til officer for? Ham – underofficerssønnen! – og blev han så endelig kornet engang, måtte han jo dog i mange år gå med underofficers lønning! Og hvis så generalen faldt fra! – – Nej, nej, det var dumt med al den læsning, al den snak! Han vendte sig om og strakte sine stærke arme ud i luften, som om han ville brydes med nogen.

Oppe hos generalinden sad imidlertid Christine og læste så højt hun kunne; for Hendes Nåde var i den senere tid blevet mere og mere tunghør. Romanen kedede hende; nej så var dog "Hittebarnet Emmerich", den de lige var blevet færdig med, meget bedre. Men mest holdt dog den lille mamsel af Schillers digte, som hun undertiden læste for Marie-Louise. Nu læste hun ganske mekanisk:

– – – – Wie der Staub am Meer erhebt sich der nach Sieg jauchzende Gallier. So wie ein durch die Wunde des Nasehorns gereizter Elephant trabet der hochmütige Sieger einher, und

verwüstet grimmig die friedsamen Fluren des besten Landes und der besten Einwohner.– –

Hun hørte nogen gå ned ad trappen, det var Marie-Louise. Bare hun dog kom ind. Lidt efter hørte hun hende rumstere nede i forstuen. Nu begyndte hun at sjippe dernede, hendes yndlingsfornøjelse i dårligt vejr, og mens tovet smækkede i fliserne og Marie-Louise talte højt: Un, deux, trois, quatre osv., læste hun videre:

– – – – Ach, Prinz! der du dein Vaterland ehemals den begierigen Rebellen entrissen, und die Krone auf dem Haupte deines Vaters befestiget hast; fliege wie das geschwinde Einhorn – –

Nu hørte hun hende tale med nogen dernede. – Var det Hagedorn? Hendes hjerte bævede, og mens hun lyttede til stemmerne og til den monotone tællen: Un, deux osv. og tovets smækken på stenene, fortsatte hun:

– – – Ein zürnendes Schicksal verhindert deinen starken Arm, ein unergründliches Schicksal! Falle zu, trauriger Schauplatz! da liegen Jünglinge und rauchen in ihrem Blute – – –

Så blev der en pludselig larm dernede, – gadedøren blev revet op og generalens mægtige stemme lød med en særegen klang op til dem igennem gangene:

"Vi har krig i landet! Der har stået et slag ved København!" Alle strømmede til – det fløj som en ild gennem huset. Og lidt efter stod generalen og fortalte oppe i Hendes Nådes værelse, mens folkene stod ude i gangen og lyttede til hans beretning om slaget på Rheden den 2. april. –

Christines dagbog:

Igår kæmpede de tapre danske et herligt slag imod de forræderske og snu engellændere. Gud Fader holde sin hånd over vort land og vor elskede konge og kronprins; også takker jeg ham evindeligen, at ingen af mine kære er i krigens farefulde nærhed. – Nu svinder alle vore små sorger ind til blege skygger, men han, jeg bærer i mit hjerte, vil aldrig svinde!

X

Den store nationale begejstring, som rejste sig landet over, nåede også hertugdømmerne. En patriotisk iver greb alle. Der skete indsamlinger til de sårede og efterladte i hver en krog af landet. Hæren blev sat på feltfod, og et stort troppekorps blev trukket sammen i Holsten. Der var et livligt militært liv i Holsten, borgerlige korps oprettedes, alt fik et militært sving, og der hørtes kun tapper og krigerisk tale.

Marie-Louise tog med hele sin naturs voldsomhed del i dette livlige røre, som for hendes vedkommende blev afbrudt ved, at livregimentet fik ordre til afmarch til grænsen. Der havde været stort borgerforenings bal til indtægt for det "almene bedste", men generalens familie havde ikke deltaget, da han i de dage var i Rendsborg. Dagen før afmarchen kom regimentets officerer for at tage afsked. Baronen søgte atter, som ved alle lejligheder, at nærme sig Marie-Louise, men hun afviste ham køligt.

Da han gik derfra, sagde han til kornet v. Halling: "Bedste Halling, hvad verdeckt foregår der egentlig i generalens hus?"

"Verdeckt?"

"Ja, hvad vil hun, das Fräulein? Hun er ikke som andre småpiger, men mere som en prinsesse af blodet."

"Eller som en baronesse kanske?"

"Å visvas!"

"Det var en gemalinde, værdig baron v. Pahlen".

"Siger igen visvas – og dog, det var en satisfaktion at bøje den hvide nakke."

"Nej, baron, den mand findes ikke her i garnisonen. Hun er generalen, sin datter."

Baronen trak på skulderen.

"Jeg siger Dem, baron, hun er slets ingen stridig eller hårdmundet karakter, men stærk er hun. Hun har generalens knokler og generalens stærke muskler. Hun fægter som en vagtmester, siger man, og rider så godt som Hagedorn. Jeg siger, hun er generalen sin datter og tænker kun på hans heste; jeg så hende være med, da den oldenborgske hingst bedækte. Nej, baronen har ret, hun er even ikke som andre pigebarn, og dog –"

"Hum?"

"Der er blod i hende, – som jeg siger, hun er generalen sin datter."

"Skade, man ikke har et landgods."

"Sig et fyrstendømme, baron," sagde kornetten og spyttede ud over broen, som de gik hen over.

I stedet for den ventede krig kom våbenstilstanden, men der var ligeså megen uro og larm i Holsten, som om krigen virkelig stod for døren.

Hertil mærkede generalens familie dog intet. Den levede i denne sommer, da regimentet var ved grænsen, rolig på Stellau, kun i omgang med familierne på nogle nærliggende godser.

En dag hen på eftersommeren havde Marie-Louise været i Itzehoe for at se til huset og gøre indkøb, men især havde hun haft travlt med at overhøre børnene i regimentsskolen og tale med underofficerskonerne, der altid tyede til hende, når mændene var borte. Hun vendte tilbage med den nyhed, at regimentet var på hjemmarch.

Næste dag kom pludselig Jørgen Hagedorn ridende ind i gården. Han bragte bud og besked, at generalen kom om et par dage. Jørgen blev modtaget med nådige nik af generalinden, da han kom ind i stuen. Christine mærkede rødmen, der steg op i hendes kinder og skjulte sit ansigt, men Marie-Louise rakte ham sin hånd med uskrømtet glæde. Han måtte sætte sig ved frokostbordet og spise med herskabet. De kappedes om at være opmærksomme imod ham, ja mamsel Sacy lagde sin lille spinkle hånd ligesom kærtegnende på hans brede ryg, da hun gik forbi ham. Og Jørgen Hagedorn var såre glad.

Disse kvinder, som tog en så stor plads i hans sjæl og hans hjerte, og som under det kedelige kantonnement havde fyldt hans tanker med en længsel, han ikke gjorde sig rede for, modtog ham jo som en ligestillet, ja som en fortrolig ven, som en broder. Men i den forløbne tid havde han fattet dristige planer. Han havde med magt, med sin seje jyske natur tvunget alt andet tilside og lagt vejen til sit mål. Men når han nu, med tanken om dette mål, lod øjet søge hen til Christine, så mødte han ikke hendes dybe, bløde blik, der ligesom undgik hans; og hans øjne måtte da atter fra hendes fine kind, som han syntes

var blevet bleg, vende tilbage til das Fraülein, der høj og rank stod for ham i sin hvide dragt og spurgte ham ud på den frejdigste måde om alle detaljer ved regimentet, ligefra officererne og ned til hestene. Idet han betragtede hende, besvarede han alle hendes kyndige spørgsmål med raske og livlige svar. Brun var hun blevet, solen havde farvet den hvide hud helt ned over hals og barm. Hun talte rask og hurtig som sædvanlig, og i sin levende iver bevægede hun læberne, selv når hun tav og ventede på hans svar.

Efter at de havde spist, måtte han se til Ali. De fulgtes ad alle tre, og Marie-Louise gik ind i stalden for i egen person at hente sin hest. Jørgen blev stående på den gruslagte gårdsplads og så efter hende.

"Nu siger *jeg* først velkommen hjem," sagde Christine med en lille undselig stemme ved siden af ham. "Har I længtes hjem?"

Jørgen vidste ikke, hvad han svarede, en mængde tanker klumpede sig sammen i hans hoved, javist havde han længtes! Og netop efter hende – hende, som han nu stod ene med, og som han havde besluttet sig til at sige det – – – men alene tanken derom gjorde ham helt ulykkelig i øjeblikket. – I det samme kom heldigvis Marie-Louise med Ali.

Den havde kun vandtrense på, og hun holdt den med venstre hånd ved mulen, idet hun havde lagt den højre arm op over dens manke. Og den gnæggede og prustede, trippede med de tynde ben, og skabede sig, som om den var fyldt med glødende ild. Hun kælede for den og beroligede den, strøg sin hånd over dens blanke øjne og lod den nappe sig i fingrene med mulens bløde læber. Alt imellem fortalte hun pralende om dens bedrifter, hvor god og from den var, og om hendes ensomme

rideture, som generalinden ikke vidste noget af, og som mamsel Sacy var så vred for. Og Ali stod, som om den forstod det hele, og snusede smiskende til hendes skuldre og hals.

Så gik de ned i haven og kom til at tale om gamle dage, da de legede i haven i Itzehoe. Erindringerne strømmede ind over dem og druknede i sit gyldne væld alle de mellemliggende år, og de var atter to småpiger og en halvvoksen knøs, der legede i en have. Men ak, kun et øjeblik! Så stod virkeligheden der atter.

Jørgen måtte afsted igen, han havde travlt i garnisonen.

"Nå, og til hvilken tid skal I til Rendsborg, Hagedorn?" spurgte Marie-Louise.

"Jeg skal ikke til Rendsborg, Fraülein."

"Ikke til Rendsborg? Hvorhen da? Hvornår bliver I da kornet?"

"Jeg bliver ikke kornet," svarede han roligt, "jeg bliver vagtmester nu om en måned." Der blev en lille pause. Hun så på ham med læberne fast sammenknebne og med et underligt udtryk i ansigtet.

"De ærgerrighedens drømme," vedblev han, "er jeg nu vågnet op af, Fräulein. Det sømmer sig ikke for en underofficers søn at tjene som officer. Jeg kender min plads."

De stod oppe ved bygningen igen. Christine følte sig glad ved at høre ham tale som han gjorde, men Marie-Louise gik pludselig fra dem og ned i haven. Så kom karlen med hans hest, og da han lidt efter kom travende på sin tunge hoppe forbi højen ved enden af haven, så han hendes hvide klædning inde imellem buskene. Han satte sin hest i skridt og hilste på hende.

"Hagedorn," sagde hun højt, og da han med et ryk parerede hesten, tilføjede hun: "Sig mig, hvem vågnede Jer af de ærgerrighedens drømme?" Han svarede ikke.

"Var det Christine?"

Han vidste næppe, om han løj eller talte sandt, da han svarede: "Nej, Fräulein."

Hun så ham på sin frimodige, kække måde lige ind i ansigtet, men da hun så den henrykte mine og de strålende øjne, hvormed han betragtede hende, strakte hun pludselig armen ud og kommanderede med høj og skinger stemme: "Giv agt! March – ma-a-arch!" – og i samme nu fløj Jørgen Hagedorn afsted i susende karriere og forsvandt i en støvsky.

XI

Generalen arbejdede fra morgen til aften inde i byen. Den daglige tjeneste var på grund af de mange tropper i Holsten, kantonnementerne osv. besværlig nok, men nu begyndte desuden den reform af hæren, som kronprinsen med energi søgte at sætte igennem. Generalen, såvelsom de fleste andre officerer, der havde indlevet sig i den hvervede hærs traditioner, havde mange ærgrelser over alle de nye påfund. Hvor fordomsfri han end var i forhold til mange af sine kolleger, og trods den iver, hvormed han havde fulgt den nationale bevægelse, kunne han dog ikke forsone sig med forandringerne, når de altfor meget berørte hans egen person. Da han en morgen stod og barberede sig, tog han sig pludselig om pisken i nakken og udbrød: "Ja skal *den* gå, går jeg med!"

For at trøste sig i alle sine genvordigheder og endelig engang at tale ud af hjertet, havde han, inden familien var flyttet ind fra Stellau, bedt sine gamle kammerater, sit spilleparti fra klubben, hjem til sig.

De gamle herrer havde sat en god middag tillivs. Major v. Koppen havde været ude og komplimenteret madam Kinckel for den farcerede kapun og foresnøvlet hende en hel del gamle gastronomiske erindringer. En høj og svær herre var den gamle major, næsten højere end generalen. De havde stået i hestgarden sammen, og v. Koppen var dengang ubetinget den smukkeste og stateligste officer på Frederik den Femtes tid. Derfor blev han også i en mission sendt til det franske hof, men under sit ophold i Paris, hvor han blev meget feteret, fik han en smitsom sygdom, hans ansigt blev skamferet, og han mistede – næsen. Så tog han sin afsked, begravede sig i det afsides Itzehoe og levede af sine minder fra det korte spand af tid, han havde bevæget sig i verden.

Den lille oberstløjtnant v. Frese var hans intimeste omgang og hørte tålmodigt den store major snøvle om sin ungdoms triumfer, der med årene blev flere og flere, så at han tilsidst næppe kunne høre et navn, uden at det havde været båret af en dame, som havde begunstiget ham i hine længst forsvundne tider, da han endnu havde sin kraftige ungdom og sin smukke næse. Men den lille spinkle v. Frese, der var såre pertentlig i sit ydre, morede sig kun, når historierne havde et rigtig saftigt anstrøg. Han var selv uudtømmelig i anekdoter af den art, og han havde i sin nitide bogsamling en stor del illustreret erotika, som den lille kyniker gjorde sig en glæde af at låne ud til de unge officerer. For resten hørte han til de få officerer, som havde læsning og kundskaber. Derfor skattede generalen ham, og han kendte ham desuden fra syvårskrigen som en tapper soldat og god kammerat med et uopslidelig godt humør.

Major v. Kurtz var selskabets fjerde makker. Han var tyskfødt, havde altid levet i hertugdømmerne og var vel den eneste officer, generalen talte tysk til.

Spillepartiet var forbi, og de begav sig atter over gangen og gennem dagligværelserne til den store spisestue for at drikke punch. Hr. v. Frese trippede let foran, mens majoren slæbte sine stive ben efter sig med v. Kurtz under armen. Så kom de da til sæde, og generalen tronede inderlig tilfreds ved enden af bordet. I aften glemte han alle ærgrelser. Han gav de andre gamle en beretning om alle de nye indretninger, og de rystede på hovedet ved at høre om den unge kronprins' mærkelige ideer, der efter deres mening måtte nedsætte standen. Men generalen fyldte sin store pokal og sagde med et suk: "Ja, soldaterstanden har den skæbne at være enten foragtet eller hædret, altid uden måde, eftersom man trænger til den eller ikke," og idet han tømte pokalen til bunden tilføjede han harmfuldt: "Lutter bønder til soldater! Den ene dag ved ploven, den næste dag til parade, ha, ha, ha! – nej, det er en agterdans det hele! – Jeg erindrer mig stedse med fornøjelse hr. v. Seidlitz, hans skønne kyrasserregiment ved Torgau, – husker du?" spurgte han oberstløjtnanten, "mestendels lutter gråhærdede karle, ansigterne brune og ligesom stegte af solen – og så førte de deres våben med en mandhaftig og skræksom mine, ja deres åsyn alene havde noget truende – *horridi milites*, som Livius siger, ikke sandt?" spurgte han igen hr. v. Frese.

Men denne havde allerede tømt sit glas adskillige gange og lo ham i møde med sit glade smil.

"Nå ja – du har ret, lad os være fornøjelige," vedblev generalen. "Drik, kære brødre, bedre gammel rom får I ikke i

Paradiset selv. – Skål, major v. Kurtz!"

"Gruss dich Gott, mein zärtlicher Freund!" råbte majoren, der allerede glemte respekten; og gildet tog fart. Snart var de alle som én sjæl, og ingen modsagde den anden, snart splittedes de ad i kiv om ingen ting. Enhver af dem havde oplevet meget og kendt alt, og alle ville de fortælle. Deres rungende latter fyldte stuen, alt som de store glas hyppigere og hyppigere blev tømt.

Hr. v. Frese ville absolut fortælle en historie, som han havde oplevet dagen i forvejen: "– – – Så kommer jeg på min promenade ud til Münsterdorff, til traktørstedet. Ind går jeg for at hvile de gamle ben. Og hvem står dér i stuen? En spradebasse – som sprungen ud fra skrædder Heggum i Hamborg! Alenvide benklæder, støvler som brandspande, en kruset titusparyk og bakkenbarter helt hen til næsen. Men jeg ser straksen på ham, at han er ganske perpleks og sitrer og bæver. "Er han syg, fatter?" spørger jeg, men inden jeg får spurgt – ind kommer en pigelil – det angenemmeste syn! Ferm og frisk, siger jeg jer, alert som en lille flyvefugl – um!" vedblev han og kyssede fingrene, "en pige som en viol, med øjne som kastanjer. Nå, jeg er jo Fanden verknuse mig nicht verknoten, og mens det lakseho'de står og stikker håret bag ørene og tripper og hikker af lutter benauelse, siger jeg hende en lille galanteri – hun skotter og kigger til frieren – fut! – ud fra alkoven kommer en stor hellende fø'r kone. – Ud springer karlen ad den anden dør, som havde han en petarde i rumpen. "Hej!" råber den tykke madam: "Stanto, hold på karlen! Hej! Pst!"

"Pardonner, gode Frese," afbrød v. Koppen ham med tykt mæle, "en liden upasselig digression: bedste bruder, den geschichte er vel for høviske øren?"

"Ha, ha, ha!" brølte de andre.

"Hm, høviske øren, kære major! Man kan liderligvis høre meget, inden ørene går af, de sidder fastere end per eksempel høviske næser."

De andre stemte atter i en stor latter, men majoren blev vred og råbte op, og generalen måtte lægge sig imellem. Så blev der en almindelig råben og spektakel, så man ikke kunne høre en ørenlyd. Tilsidst måtte hr. v. Frese love ikke at være "satyrisk eller spottefuld", og der blev drukket stort forlig, men historien ville han ikke op med igen.

"O du altes Brüderlein!" sagde generalen og lagde sig tungt omfavnende over den lille mand, – "syng en vise, fatter! Op med dine gamle rester og stuver!"

"Dertil hører gammel vin!" snøvlede hr. v. Koppen, "send bud ned i gevølfterne, general! Op med din gamle vin og de gamle vers!"

Der blev hentet et helt batteri gammel rhinskvin op, og den lille v. Frese lagde sig tilbage i den brede stol og strakte benene fra sig. Han så ikke, at de sorte silkestrømper var gledet ned og åbenbarede hvide af bomuld, som han bar underneden; han lå salig glad i stolen, klimprede på en indbildt guitar og sang med sin gamle brægende stemme til de andres fryd:

Vin er god,
Thi blod og mod
Muntres op til hjerterod.
Hvad formår
Kupido, når
Han ej får en tår.
Cato, Plato, Sokrates,
Gamle Aristoteles
Bander ikke vinens kraft,
Blinker glad til Bacchi saft.
Hopsasa
Faldera
Hvor den end skal komme fra
Drikker vi
Pokaler ni,
Lystig skænker i!

Og så sang de gamle omkvædet med, og lo fornøjede til hinanden og drak.

Kommer her!
Ja kom enhver,
Som har smukke nymfer kær,
Står os bi
Og skænker i,
Tøm dem alle ni.
Drikker med fuldt pæglemål
Dejligste hyrdindes skål!
Fantasi,
Melankoli,
Tages fra vort kompagni!
Gid vi se
Lykken le
Til vor søde Galathé!

Men under sidste vers havde major v. Kurtz talt højt til generalen om tjenestesager og heste, og da omkvædet gik itu, begyndte også de andre at diskutere om nogle pikante historier, og imellem disse lød højrøstede udråb og ordene "hårdmundet ... encouragere den rakker ... Ja elskov er som dødkød, der immer gror ud igen ... Ja ongefær ... som en dødkød – ja vel, ja vel ... so ein subjekt" osv., og så kom de tre i en højrøstet samtale om gamle dage og omfavnede hinanden tæt, mens majoren sad ensom med sin paryk i hånden og brølte, idet tårerne løb ham ned ad kinderne:

Ich schlief, da traumbte mir
Geliebtes Kind von dir!
Doch Venus kanst Du rahten
Was wir im Schlafen thaten
da wollest Du fl...

I det samme blev døren revet op, og Jørgen Hagedorn trådte rask ind uden hensyn til generalen, som slap den, han havde om halsen:

"Jørgen! Guds død!"

"Hr. general – jeg har sørgeligt nyt, das Fräulein ..." Hans stemme sank ned til en hvisken. Generalen vaklede et øjeblik, rejste sig så med et ryk, tog Jørgen under armen og gik med ham ud af døren.

Hendes Nåde generalinden var død. Da Marie-Louise samme aften var kommet ind til sin moder, sad denne stiv og strunk i sin stol med hånden om en lugteflaske på bordet, uden at røre sig, død. Kort efter havde Marie-Louise kastet sig på Ali og var sprængt afsted til byen.

Hun hørte larmen og sangen fra spisesalen, men da hun længtes efter at kaste sig i faderens arme, lod hun Hagedorn kalde. Hun *ville* se sin fader, men nu, da han kom, og i en tilstand ... Hun satte sig i en stol med en fortvivlet mine. Generalen stod med blussende ansigt foran hende med kalvekrøset i uorden og med våde vinpletter ned af rabatten, han bredte armene ud imod hende, men lod dem atter synke og begyndte at hulke ynkeligt som et lille barn. Da tog Jørgen Hagedorn den gamle ved armen og førte ham ud af stuen og ind i hans soveværelse.

Lidt efter fik han de gamle herrer ved deres tjeneres hjælp bragt ned ad trapperne og af sted, dog først efter megen tumlen nede i forstuen, hvor de larmede med paukerne og lo og bandede og sang. Så blev alt tyst, og Marie-Louise hørte kun det store bornholmer-ur dikke højt og lydeligt – så højt havde hun aldrig hørt det dikke før.

Hagedorn kom op igen. Han havde ladet et par heste sadle og fik das Fräulein til atter at ride ud til Stellau. De vekslede ikke et ord under dette ridt i den tågede efterårsnat. De tykke dragonheste prustede under det skarpe trav, og da de kom til Stellau, sprang hun af hesten og faldt grædende i Christines og mamsel Sacy's arme. Jørgen hjalp til derude på alle måder, ordnede det fornødne og sad før solopgang atter ved den gamle generals seng, da denne vågnede af sin rus.

XII

Der blev stille i det hvide hus. Uagtet generalinden kun havde levet meget lidt i sin familie og næsten intet havde været for de enkelte medlemmer af denne, mærkedes hendes død dog overalt ved den forandring, der kom i forholdene og i det daglige liv. For generalen var hendes død ikke nogen dyb sorg; hans spændstige natur rejste sig hurtigt efter det røre, som den frembragte i hans indre, og han kastede sig med iver over sine mange militære forretninger. Han begav sig kort efter på inspektionsrejser til sit regiments andre eskadroner før de store manøvrer ved Rendsborg under kronprinsens egen ledelse. Hagedorn fulgte ham overalt og var desuden på anden måde borte fra garnisonen, da han som vagtmester og berider også måtte følge remontekommissionen på dens rejser.

Marie-Louise overtog husfruens plads med en værdighed, der klædte hende såre godt, og med en alvor, der forbavsede dem alle. Hun flyttede ind i generalindens værelser ved siden af det, som hun og den lille mamsel havde beboet. Men samtidig foregik der en mærkelig forandring i hendes væsen. Hendes tidligere glade frimodighed svandt hen. Og da hun endogså var

tavs og stille på rideturene, blev generalen, der dog ellers som en blæst fo'r hen over livets småting, opmærksom derpå. Han spurgte; men det ledte ikke til at han opnåede hendes fortrolighed, og resultatet blev kun, at han betroede hende sine sorger og bekymringer, ikke alene de militære, men også sine mange private pengeforlegenheder.

Marie-Louise foretog som følge heraf en energisk omvæltning i hele husets økonomi. Hun afskedigede flere af tjenestefolkene og indskrænkede hele husholdningen og især dens i retning af taflets glæder overdrevne luksus, dog så umærkeligt som muligt for generalen, når han var hjemme. Christine måtte opgive sine brydsomme håndarbejder og gå madam Kinckel tilhånde i køkken og kælder. Dette mere bevægede liv gjorde Christine godt. Det var, som om de to unge piger havde skiftet roller: nu var det den lille mamsel, der før var sky som en hind, der var gladest, og man hørte hende hyppigere end nogensinde før le og nynne, mens derimod das Fräulein, rank og bleg, gik omkring og sørgede for husets orden, så efter, at alt gik som det skulle, og at intet gik tilspilde i hus og gård, have og stald.

Men mademoiselle Sacy så undertiden med lange prøvende blikke efter den unge pige og rystede lidt på det lille spinkle hoved, så de svære buklede krøller dinglede derved. Også hun havde sine sorger, men af politisk natur, for tiden gik, og forholdene så atter helt forviklede ud. Det pinte den lille franske dame, at man talte om, at hendes landsmænd ville stille sig fjendtligt til Danmark, når den fred, som nu i forholdsvis lang tid havde hersket i Europa, atter truede med at brydes.

Når damerne efter en mer eller mindre virksom dag samledes i dagligstuen om aftenen. Gik samtalen kun trægt. Marie-Louise gik da stadig op og ned ad gulvet og hørte på, at der blev læst højt. Hun havde endnu sit gamle sværmeri for førstekonsulen, men talte ikke mere begejstret og ivrigt hans sag. Det var ligesom hun grublede over andre ting. Og når de så skiltes for at gå til ro, hørte Christine, mens hun sad beskæftiget med sin lille dagbog, som hun betroede sine tanker, hende ofte gå op og ned i sit værelse inde ved siden af.

Ja, op og ned ad gulvet gik hun, op og ned, hele timer igennem. Og hvis den lille mamsel havde set derind, ville hun være blevet forfærdet.

Halvt afklædt gik Marie-Louise derinde, hændervridende, fortvivlet. Hun græd ikke, for hun *ville* ikke græde. Træt og forpint støttede hun sig så til væggen og trykkede sig op ad muren, der kølede det hede blod, som brændte og bankede under den hvide hud. Så mumlede hun for sig selv og spidsede den røde mund, som om hun kyssede den tomme luft. Atter fo'r hun op, og atter begyndte hun den rastløse gang op og ned i værelset. Hun kunne ikke få ham ud af sit sind og sine tanker, hun *kunne* ikke, hun lo af sig selv, hun hånede sig selv; hun, das Fräulein – og en underofficer! Men hun *kunne* ikke. Men ét kunne og ville hun: gemme for alle andre på bunden af sit hjerte det, som hun evig frygtede for at forråde, og som hun kæmpede imod af hele sin magt. Og så strakte hun dog sine arme favnende ud i rummet og lå, da hun endelig var kommet i seng, længe og stirrede frem for sig i mørket, længe efter at den lille mamsel, svælgende i sødmen af sin elskovs rus, havde lukket sin bog og slukket sit lys.

Om dagen var Marie-Louise ofte træt og mat. Så satte hun sig gerne hid til Christine, der havde mange blomster i sit værelse: gyldenlakker, levkøjer, aurikler, krusemynte og ambra. Om sommeren, når vinduerne stod åbne til haven, var der en bedøvende duft, men selv om vinteren havde hun mange blomster, og Marie-Louise sagde så med et suk: "Der lugter altid af sommer hos dig, Christine." –

Generalen var kommet fra Rendsborg og familien var samlet i dagligstuen om aftenen. Der var hyggeligt i den mørke stue, og der duftede af potpourri ligesom i generalindens tid. Den store bronzekandelabre stod midt på bordet, men mamsel Sacy og Christine havde desuden hver et lys med skærm ved deres sværpude, for at de kunne arbejde på deres perle- og chenillebroderi. To gamle komtesser, konventualinder fra frøkenklostret og Hendes salig Nådes intimeste veninder, var i besøg og sad i de høje stole med skamler under fødderne og strikkede.

Madam Kinckel kom ind med en stor gul bakke med fine syltetøjer og et krystalglas, hvori der stod skeer. Marie-Louise gik sagte op og ned ad gulvet med hænderne på ryggen.

"Er det sandt!" hørte hun Christine sige og hun så de gamle damer lægge strikketøjet og slå hænderne sammen.

"Hvilket?" spurgte hun.

"Å Gud – madam Kinckel beretter nyt, som vi nødig vil spørge."

"Hvad er det, Kinckel?"

"Ak ja, hvad der siges, skal siges! Der fortælles i byen, at frøkenen på Helldorf er løbet væk med kusken!"

"Frøken von – Amalie?"

"Ak ja, man er jo fra den gamle tid," sagde den ene komtesse med en stor blomme i munden.

"*Fi donc*, at gøre sig så gemen, – det er jo utænkeligt!" sagde den anden gamle dame, og det ene udbrud af rædsel og afsky lød højere end det andet, da generalen trådte ind.

Han var i rigtig lystigt humør den aften. Han kom fra klubben, hvor han havde drukket et glas vin med de gamle kammerater, og nyheden gjorde derfor intet indtryk på ham.

"Med kusken, siger I? – hvordan så han ud? Har han været dragon? Kan du huske ham, Marie-Louise?"

"En skrækkelig skandal!" vedblev den ene komtesse.

"Hvad ville Hildegard have sagt, om hun havde oplevet en slig blame for en adelig familie?"

"Å visvas," sagde generalen, som altid drillede de gamle damer, "det unge blod er fyrigt og vildt, ha, ha, ha! – Vi har jo også været unge, komtesse. Hvad siger ej den vise Salomo?"

"Ikke ved jeg, hvad den vise Salomo siger, general, men ..."

"Han siger: Glæd dig, yngling, og lad dit hjerte fryde sig i din ungdom, følg dets drifter og dine øjnes lyster ... og det må da vel også gælde for fruentimmer, ved jeg!"

"Det er vel næppe den rette dyd at prædike for unge pigebørn," sagde komtessen indigneret, "og med dyden for øje vil den unge frøkens højst beklagelsesværdige forældre vistnok ikke istemme ..."

"Kanske," afbrød den anden komtesse hende bistert, "vil hr. generalen forsvare, at en dame af stand gør sig gemen med ..."

"Å," faldt generalen drillende ind, "jeg holder mig kuns til den vise Salomo: stjålet vand smager sødt! siger han, – nå, der har vi Kinckel med aftensmaden!"

"Fy, fy!" sagde damerne inderlig fortørnede og rejste sig for at gå ind i spisesalen, hvor de dog snart glemte generalens uartighed over den fine elskværdighed, han lagde for dagen som vært. Men senere hen på aftenen drøftede de ivrigt den pikante skandale og generalens frivole udtalelser,

---

Hen ad foråret brød krigen imellem England og Frankrig ud igen. Førstekonsulen havde længe truet England med at besætte Hannover, og gjorde nu alvor af det. Rustningerne, som var blevet fortsatte herhjemme i de forløbne år, mens de andre lande snarere havde afvæbnet, tog endnu større fart. Og mens kronprinsen samlede et hærkorps til de årlige manøvrer ved Rendsborg, trængte en fransk armé den hannoveranske hær helt op imod nord, ind i Lauenborg til den holstenske grænse.

Så kom der kontraordre til livregimentet lette dragoner, og generalen, der allerede havde pakket sin kuffert til manøvrerne, blev rigtig fornøjet. Han tillod ikke, at man pakkede ud igen. "Vi skal syd på," sagde han, "vent lidt, nu går det løs mod franzoserne om kort tid!" Hagedorn, der havde været borte i flere måneder i Jylland og lige var kommet tilbage, måtte op og fortælle ham nyheder. Men allerede et par dage efter måtte Hagedorn afsted igen med løjtnant v. Cappelmann for at udskrive stykheste.

Det svirrede om med rygter om krig; nu var det franskmændene, som truede, og hen på forsommeren kom der endelig ordre til generalen om afmarch til Lauenborg, hvor hans regiment skulle støde til et korps, som skulle bevogte grænsen. Ved afrejsen var afskeden alvorligere end ellers, generalen indsatte jo nok med spøg og latter Marie-Louise til

kommandant på stedet og trøstede Sacy med, at han skulle skåne hendes tapre landsmænd så meget som muligt; men selv var han dog ikke så lidt berørt af afskeden, og skjulte sine følelser under højrøstede beklagelser over savnet af Hagedorn, der var sendt forud.

Christine skrev i sin dagbog:

Ak, nu er de da borte fra os. Det var en bevægelig afsked. Ak, *Jørgen, Jørgen!* Ømt venskab forener os, min sjæl vakler mellem kummer og fryd, og i din fraværelse vil jeg ofte tørste efter venskabs hulde kildevæld, – kunne jeg kun skue ind i dit hjerte!

Nu er vi da grumme ene; med min elskede *M. L.* vil jeg finde trøst i naturens yndigheder. Ak! havde jeg dog en bevægfølende barm at udgyde mine angester og min tvivl. *Gud Fader,* se i sin nåde og holde sin hånd over dem, der færdes i krigens ville tummel – – –

Men der kom intet fjendtligt sammenstød mellem de danske og franske tropper, uagtet det en tid så truende nok ud. Den hannoveranske hær, som var jaget ud af sit land, måtte derimod bukke under for den mægtige fjende, kapitulere og opløse sig uden sværdslag.

XIII

Et par dage efter denne begivenhed stod en ung, civilklædt mand i forstuen i generalens hus. Han havde kravestøvler på, en slag-chenille over armen og en svær ziegenhainer i hånden. Håret var ikke bundet i nakken, men faldt frit ned over kjolekraven efter den nye mode. Det var en velvoksen mand med et kønt, mørkt ansigt, men når han smilte med sin brede

mund, viste han sine store tænder altfor meget, og den fik da et grådigt udtryk, som om den ville bide.

Madam Kinckel kom ned til ham, og han forklarede på tysk, at han havde bud og brev fra generalen til das Fräulein. Lidt efter blev han ført op i dagligstuen, mens hans tøj blev læsset af chaisen, som holdt udenfor.

Generalen skrev blandt andet til sin datter:

> – – – *Løjtn. Hugo Treugott v. Eimcke* er altså ongefæhr din kære salig moders søskendebarn, og vi haver at skylde ham *assistance* i hans *malheurs*. Muligvis bliver han kuns få dage hos Eder, da han søger lejlighed til *Engelland*, hvilket vel næppe kan falde besværligen, *par exemple* fra *Tønningen*. Hermed må du dog ikke bemænge dig, min gode *Marie-Louise*. Karlen kan vel sørge for sig selv. – – – –

og efter flere instruktioner sendte generalen mange gode hilsener til dem alle.

Hr. v. Eimcke var løjtnant i den hannoveranske hær. Da denne ved Elb-kapitulationen blev opløst, spredtes officererne til alle sider, og de fleste af dem søgte ad forskellige veje at komme til England, hvor der blev dannet en engelsk-hannoveransk legion. Det gjaldt for dem ikke at blive opsnappede og især at undgå de franske kapere, og hr. v. Eimcke henvendte sig derfor til generalen, for hvem han forestillede sig som en slægtning og bad om hans råd. –

Marie-Louise stod i dagligstuen med ryggen til vinduet og læste faderens brev endnu engang, da hr. v. Eimcke trådte ind. Solen strømmede i brede, gyldne stråler ind i stuen og hen over den unge kvinde, men den lille mamsel gik og rullede de hvide

gardiner ned for dens brændende kraft og skottede imedens til den fremmede mand.

"Jeg ønsker hr. v. Eimcke velkommen," sagde Marie-Louise.

Men da hr. v. Eimcke ikke forstod dansk, måtte hun gentage sit ønske på tysk, og hun tilføjede så en beklagelse over den ulykke, der havde ramt ham og hans landsmænd.

Dette smagte ham øjensynlig ikke rigtig, for det glubende smil, hvormed han betragtede de to unge piger, hvis skønhed i det stærke lys fuldstændig havde overvældet ham, forsvandt tildels, men kom dog igen, da han takkede og bragte hilsen fra generalen.

"Min frøken kusine og den unge dame er måske nu den hele "besætning" i hr. Generalens hus?" sagde han, da Marie-Louise bød ham at tage plads.

"Et moi, monsieur!" sagde mamsel Sacy, som han ikke havde bemærket, henne fra sofanichen. Han bukkede atter, ubehagelig berørt ved at høre dette franske udbrud.

"Jeg bringer en ærbødig hilsen fra hr. baron v. Pahlen, som vel har forberedt mig på her at finde et tempel, helliget gratier og kariter – men virkeligheden," vedblev han med en galant bøjning, "er, ser jeg, alle Olympens ..."

"Hr. baron v. Pahlen," afbrød Marie-Louise ham, "er ikke meget kendt i min faders hus, og da hr. v. Eimcke jo i følge min faders brev ikke vil gæste det længe, får De vel næppe lejlighed til at lære det bedre at kende end han."

Smilet forsvandt igen, og han ville trække sig tilbage, men Marie-Louise ville vide besked om de militære begivenheder. Hun var ubarmhjertig i sine spørgsmål, det var ligesom hun havde sat sig til mål for bestandig at forjage hans ubehagelige

smil, som generede hende, og som efter hendes mening ikke passede for den, der kom som en slagen mand. De andre krympede sig, da de hørte hendes skånselsløse ord, men hr. v. Eimcke blev ved at smile.

"Min frøken kusine er meget streng imod mine landsmænd; – jeg tillader mig at spørge om hensigten lige over for mig?"

"Ikke kan jeg forstå, at en mand overgiver sig til en fjende, og mindre endnu kan jeg forstå, at en hel armé ikke hellere kæmper til sidste mand end kapitulerer!"

"Fräulein er vel næppe en helt uddannet soldat?"

"Det ville Bonaparte have gjort."

"Ah, således at forstå!" sagde han irriteret. – Heldigvis kom madam Kinckel i det samme for at vise ham hans værelse.

Trods den uhyggelige modtagelse slog hr. v. Eimcke sig dog til ro i det hvide hus. Han færdedes ude i byen det meste af dagen, men indfandt sig altid ved måltiderne og lod lidt efter lidt som om han var hjemme. Han lagde an på at vinde damernes behag, hvor køligt de end behandlede ham, talte hver dag om at rejse og søgte i sin bevægelse over at skulle tage afsked at antage en næsten fortrolig tone. Når blodet så skød op i Marie-Louises kinder, levede de andre i en stadig angest for, at hendes voldsomme heftighed, som de så godt kendte, skulle bryde løs og gøre situationen end mere ubehagelig. Men det syntes ikke at genere hr. v. Eimcke i mindste måde, tværtimod lod det snarere til, at det morede ham at gøre hende vred. Han fik stadig rejseforhindringer og optrådte med større og større sikkerhed, ja næsten med uforskammethed i huset.

De unge piger spadserede en eftermiddag i haven. De følte sig meget ensomme denne sommer, tilbragte det meste af tiden hjemme og kom næsten ikke udenfor hus og have. Selv Ali blev ikke rørt, men gik på græs i det store indelukke bag haven. De kom nu fra den og gik langs med diget og talte om, hvorledes de skulle blive af med "hannoveren".

Mærkelig nok blev Hagedorn næsten aldrig nævnt imellem dem. Han fyldte begges hjerter så meget, at de ikke selv lagde mærke til, at deres tunger uvilkårligt tav om ham. Når undertiden den ene af dem førte ham på tale, tav den anden og de troede da gensidigt, at dette skyldtes mangel på interesse for ham. De var blinde for hinandens følelser, som de var stumme.

Men hr. v. Eimcke blev ivrigt debatteret. Marie-Louise hadede ham, først fordi han hørte til en hær, som havde overgivet sig, og dernæst fordi hans person og væsen var hende modbydelig. Christine var bange for hans lystne smil og hans galante næsvished.

Pludselig så de ham komme oppe på diget.

"Jeg løber!" hviskede Christine.

"Ja, løb du," svarede Marie-Louise og satte sig under det store morbærtræ, der stod helt hvidt af blomster.

"En charmant environ," sagde hr. v. Eimcke, da han var kommet ned af skrænten og kom hen til hende.

"Ja – det falder en svært at løsrive sig fra den."

Han smilte med sine lange tynde læber og sagde: "Jeg bliver dog tvunget dertil en af dagene, nu jeg har fundet god lejlighed."

Hun blev så glad, at hun uvilkårligt blev venligere imod ham. Pludselig sagde han:

"Med permission, nådige kusine, hvorfor titulerer De mig ikke som en slægtning, men bruger hårdnakket en så fremmedagtig taleform? Mere end den skønne environ vil jeg dog savne Deres skønne åsyn og milde blik."

Hun så hvast op på ham.

"Bitte, bitte, en kende mere mildhed med en slagen mand. Hør nu – jeg elsker Dem, allerkæreste kusine, og jeg kan ikke, og vil ikke rive mig løs fra Deres nærhed." Han satte sig pludselig ned tæt ved hende, og da hun ville rejse sig, greb han hende fast om hånd og arm, og i en rivende flom af brændende ord stormede han løs med tusinde forsikringer, besværgelser, bønner og løfter om evig elskov, mens hans øjne luede af hed begær, og han spilede sin mund som et udhungret rovdyr; men hun var ham for stærk. Med hele sit legemes styrke rev hun sig ud af hans arm og løftede hånden som for at slå ham i ansigtet, men standsede og råbte, idet hun stadig holdt hånden løftet:

"De er en troløs gæst, herre!"

"Ak", sagde han smilende, "min lille kusine har dog vel hørt en kærlighedserklæring før?"

"Vi er færdige, hr. v. Eimcke," sagde hun kort og vendte sig for at gå.

"Ja så!" tilføjede han med skærende røst, "baronen havde vel altså ret i, at der foregik ting i min skønne kusines hjerte, som vel var værd at udgranske."

Marie-Louise svarede ikke, men gik, så hurtigt hun kunne. – Da hun kom op i gården traf hun madam Kinckel, som så noget altereret ud; der havde været bud fra rådsherre Napel med spørgsmål om, hvornår den fremmede herre rejste. Hun havde svaret, at derom vidste hun ingen besked. Men hun havde fået

ud af rådstuetjeneren, at herren var mistænkt for forsøg på ulovlig hvervning af soldater!

"Også det!" tænkte Marie-Louise. –

De unge damer sad lidt senere ved altanen i den smukke sommeraften. Christine læste i en spændende roman og Marie-Louise sad ude og så over imod syd, over den lange skibsbro; hun kunne se et stykke af floden, der lå brunrød og lyste imellem de høje, mørke skrænter. Hun skammede sig ved nu også at have en følelse af at være bange for hannoveren. Hvor det også var underligt af hendes fader at sende dem denne fremmede mand på halsen! Men han troede jo alle mennesker, han var jo så troskyldig som et barn. Blot kan dog var her! Eller Jørgen – ja hellere Jørgen, han var så rolig, og det var hverken hun selv eller hendes fader. Og hun tænkte på, hvor ofte Jørgen havde hjulpet dem i mange vanskelige tilfælde, hvilken støtte han var for faderen og for dem alle – ak en sådan mand havde hun aldrig set mage til! – Gid han var her!

Hun hørte det dundre hen over broen. Var det en vogn eller en rytter? Lidt efter kom der én ridende op ad gaden – hun rakte sig frem: hvad, var det muligt! Hun rejste sig, fløj ned ad trappen og rev gadedøren op på vid gab, i samme øjeblik som Jørgen Hagedorn svang sig af hesten. Da han vendte sig om, så han das Fräulein komme ud imod sig med udbredte arme, som om hun ville flyve ham om halsen. I det samme besindede hun sig, men Jørgen blev ganske bleg, trak vejret dybt og sagde så ganske rolig: "Vær kun rolig, Fräulein, der er intet sket."

Han kom for at melde, at generalen var beordret til at møde hos prinsen i Glückstadt, men at han, inden han vendte tilbage til grænsen, ville komme hjem en dags tid. Der blev stor glæde i

huset. Hagedorn måtte op for at fortælle og spise til aften, og damerne sad så i skumringen og hørte hans beretning. Uden at udtale det mindedes de alle hin dag på Stellau forrige år. Marie-Louise havde glemt alle sorger for øjeblikkets lykke, og atter behandlede hun Jørgen som sin gamle legekammerat. Hun var uudtømmelig i på en sær kærtegnende måde at skæmte med ham, fordi han mødte med kortskåret hår, da pisken i følge kgl. ordre netop var blevet afskaffet. Generalen var blevet meget vred, fortalte Hagedorn, og både han og flere andre gamle officerer havde endnu ikke kunnet bekvemme sig til at efterkomme befalingen.

Pludselig bankede det på døren. Alle så derhen, men ingen sagde kom ind. Hr. v. Eimcke trådte smilende ind med et lys i hånden og bad tusinde gange om forladelse, fordi han forstyrrede denne "familiefest", hvortil han dog egentlig hørte med. Han ville blot erfare, om der var sket noget nyt i Lauenborg. Hr. generalen var dog ikke blevet syg? Mens han talte, gik han hen imod Hagedorn, som havde rejst sig. Mamsel Sacy sagde: "Det er vagtmester Hagedorn."

Der blev en lille pause, så sagde Jørgen: "Hvis det er hr. premierløjtnant v. Eimcke, så venter hr. generalen ikke at træffe løjtnanten her endnu." Løjtnanten smilede atter og sagde, at han glædede sig til at træffe generalen en af dagene. Da madam Kinckel kom ind med lys, trak begge mændene sig tilbage.

Om aftenen sad Christine og skrev:

O! en lykkelig dag! hvilken himmelsk fryd atter at skue sin bedste ven karsk og sund ved hjemmets arne. Sandelig vi trængte til ham. Hr. v. E. er her endnu, en *malicieux* personage, det *inviolable* gæstevenskab holder han ej heller i agt –

Så hørte hun Marie-Louise bevæge sig inde i sit værelse, og hun gik ud på gangen for at gå ind til hende, men døren var lukket i lås.

"Er du i seng?" sagde hun gennem døren.

"Ja straks."

"Hvorfor lukker du af?"

Herpå svarede Marie-Louise ikke, men sagde kun: "Godnat, min smukke fugl."

Og den smukke lille fugl gik tilbage til sin dagbog og nedlagde i den alle de små krummer, som den havde pikket op af de mange romaner og digte. Men endnu længe efter at hun var i seng, hørte hun Marie-Louise gå op og ned inde i sit værelse.

XIV

Næste morgen gik de unge piger ind i den store sal for at se til de mange potteplanter, som Christine havde stillet op i gavlvinduets sol. Undertiden fik Marie-Louise hende til at fægte med sig, men det havde ingen art, og efterhånden var det faldet bort.

Marie-Louise var forpint af sjælelige sorger og i den senere tid var hun tilmed blevet opægget og ærgret af hr. v. Eimckes uhyggelige tilnærmelser og drillerier. I dag var hun dog i en gladere stemning, end hun længe havde været. Hun havde besluttet at bede Jørgen om at skaffe "hannoveren" ud af huset, og hun vidste, at det så ville ske. Hun ventede nu på Hagedorn, som hun havde anmodet om at komme op på salen, for at tale med ham derom og i et lystigt lune tiggede hun Christine om at fægte med sig, mens de ventede på ham.

De to unge piger stod med fleuretterne i hånden og lo, da døren blev åbnet, men da Marie-Louise vendte sig om, fik hun øje – ikke på vagtmesteren, men på hr. v. Eimcke, som trådte forsigtigt ind.

"Ak jeg forstyrrer kanske de tapre amazoner!" sagde han, "pardon, min kære kusine."

Christine listede sig hen til væggen, satte fleuretten og forsvandt lydløst ind i spisesalen.

– "Jeg kommer for at bede om et godt råd; – jeg talte i går om at rejse bort fra Tønningen med den engelske kaper "*The Aigle*", men nu hører jeg, at den er afsejlet. Hvad gør jeg? Jeg bliver vistnok desværre nødt til at falde min kære kousine til last endnu nogle dage," sagde han, idet han viste alle sine hvide tænder i et triumferende grin.

"Jeg råder Dem til snarest at rejse," svarede hun kort.

"Er det et råd eller en trussel?"

"I må vide at forstå, at I ikke mere kan være velset i huset, og desuden ..."

"Desuden?"

"I er mistænkt i byen."

"Man vil gerne af med mig, forstår sig, og ved alle midler – og den kønne vagtmester har måske også større ret ..."

Marie-Louise havde sat sin fleuret fra sig, og uden at tænke over det taget en af de skarpe rapirer i sin behandskede hånd; hun bøjede den mod gulvet, så klingen våndede sig under den stærke bue den beskrev, men ved hans sidste ord lod hun den rette sig med et sæt og vendte sig rank og høj om imod ham.

"Ja, pardonner mig, min smukke kusine," vedblev han frækt, "jeg blev desværre vidne til en liden scene i aftes, hvor en vis ung

dame modtog sin elskede med en så uskrømtet kærligheds fryd, at det bragte mit arme blesserede hjerte ..."

"I er en fej hund!" råbte Marie-Louise i en voldsom ophidselse, "fej som hele den hær, I hører til! – Angribe et fruentimmer kan I, men hverken angribe eller forsvare Jer imod mænd! Kom, kom!" – – råbte hun, rev en rapir ned fra væggen og kastede den i armene på ham, "kom, hvis I tør," og samtidig trængte hun ind på ham med flammende øjne og læberne ganske hvide af et utæmmeligt raseri.

Han blev et øjeblik stående med våbnet i hånden, rådløs forvirret overfor den smukke kvinde, som han troede grebet af et pludseligt vanvid, men da hun i det samme angreb ham med det skarpe våben i hånden, måtte han, for at undgå en ulykke, sætte sig *en garde* og søge at parere hendes lynsnare angreb og stød, så hurtigt han kunne. Men hun var betaget af et så mægtigt had, en så ubetvingelig tørst efter at dræbe denne mand, som i et kort øjeblik havde gennemskuet den hemmelighed, som hun nu i så lang tid havde gemt for alle, at hele hendes naturs voldsomhed, den, hun havde arvet efter sin fader, blev sluppet løs. – Ind på ham! Klingen i ham! var hendes eneste tanke. – Og idet hun med rasende fart trængte frem, overholdt hun med udmærket kunst alle regler, mens hendes arme modstander, stadig parerende, trak sig længere og længere, hurtigere og hurtigere tilbage under beroligende og advarende udråb, indtil han tilsidst, trængt op mod den store fyrretræs dør, med mange vældige eder forgæves søgte at battere hende rapiren ud af den stærke hånd. Så gengældte hun hans battement, og hans kårde fløj raslende hen ad gulvet, men i samme nu stod gamle Voscherows lære om, hvor man i dueller

anbringer sit stød, når man ikke vil dræbe, klart for Marie-Louise, og med den hvide arm strakt ud i hele sin kraft satte hun spidsen af sit våben igennem hans overarm, så at den trængte igennem denne og langt ind i det bløde træ.

Så rettede hun sig, slap rapiren, rev den lange fægtehandske af hånden og slængte den hen for hans fødder, og uden at se sig tilbage, stormede hun ud. I samme øjeblik trådte Jørgen Hagedorn ind ad gangdøren, et par sekunder for sent, men tidsnok til at hjælpe den spiddede sommerfugl.

XV

Da Marie-Louise var alene på sit værelse, faldt hun helt sammen efter den voldsomme ophidselse. Hun mærkede intet omkring sig. Tankerne tumlede rundt i hendes hoved, og hun følte sig så træt, så træt. Hun sank hen i en mat sløvhed, men gennem denne følte hun en dyb og bitter harme imod sig selv. Hun vidste ikke, hvor længe hun havde ligget således, indtil hun tilsidst undrede sig over, at alt var så roligt i huset. Hvor var Christine? Og hvor var Jørgen? Var det ham, som var kommet ind i salen? Og den anden? Var han død? Nej, hun vidste jo, hvor hun havde stødt. Hun ville smile, men det gjorde frygtelig ondt i hendes hoved, og hun faldt hen i en lun og blød mathed, der ligesom kvægede hende.

Senere hen hørte hun Christine komme ind og blive forbavset over at se hende ligge på sengen. Hun kunne høre på hendes tale, at hun intet vidste. Hun spurgte jo, hvor "hannoveren" var henne. Selv havde hun været ovre i Altstadt med madam Kinckel, og dér havde de mødt vagtmester Hagedorn. Om hun ikke kom ned til middag? Om hun og Sacy

da skulle spise alene med "hannoveren"? Om hun ville have "koldt" på hovedet? osv.

Men hun bad kun om ro, og Christine listede sig ud igen. Marie-Louise forstod ikke et ord af det hele. Hvor var han blevet af? Og hvorfor var Jørgen gået til Altstadt? – Nej, hun måtte have alt at vide! Hun ville rejse sig, men smerten i hovedet tvang hende tilbage, og hun faldt hen i en tung, dyb søvn. –

Hun vågnede ved at nogen stod bøjet over hende med et lys i hånden. Det var Christine, og bag hende fik hun øje på mamsel Sacy. Hun havde sovet hele dagen, og det var nu langt henne på aftenen. Hun sprang op og følte sig atter frisk og sund.

Ja, en mærkelig følelse af frihed, lethed og glæde opfyldte hende! Og denne blev endnu større, da de fortalte hende, at hr. v. Eimcke var rejst. Han havde blot sendt en hilsen med Jørgen Hagedorn, med hvem han havde været indelukket hele formiddagen på sit værelse, senere var de gået ud sammen til Altstadt. Om eftermiddagen kom der en chaise efter hans tøj, som stod sammenpakket, og Hagedorn vendte alene tilbage med hilsen fra ham. Det var det hele.

Da Marie-Louise var blevet ene, begyndte hun sin gang frem og tilbage i værelset, men i aften var hun ikke forknyt og fortvivlet som ellers. Hun følte sig lykkelig ved at skylde ham taknemmelighed, og til sin egen forundring var hun glad og tryg ved at indse, hvormeget hun havde taget fejl. Ja, nu så hun det skarpt og klart: Hun havde altid stolet på sig selv og altid troet og følt, at hun selv kunne lede sine handlinger, at hun selv kunne forsvare sig, råde sig, hjælpe sig og nu – hvor følte hun sig ikke lille og hjælpeløs uden ham!

Mon han var hjemme nu? Mon han sad dernede i sit lille kammer? Hun gik ud på gangen og så ned i den mørke gård. Ja, lyset fra kammeret sivede ud gennem skodderne. – Og uden at tænke mere, længere eller videre, gik Marie-Louise ned ad den brede trappe. Alle sov i huset. Hun hørte stilheden og tavsheden summe om sig, den sang i hendes øre, da hun lyttede et kort sekund, men ikke et øjeblik betænkte hun sig, rask og rolig, med et lykkeligt smil på læben gik hun sikkert i mørket på de hjemlige steder henimod hans dør, lyttede et øjeblik og bankede så sagte på.

Jørgen sad på sin seng, lænet forover, med armene støttet på sine knæ og stirrede ud for sig. – Han så op. – Det bankede igen. Han rejste sig hurtigt og rev døren op. – Han tumlede tilbage ved synet af hende – hende selv! Das Fräulein selv! –

Hun gik rask ind til ham, lukkede roligt døren, rakte ham sin hånd og sagde: "Jørgen, jeg takker Dem, jeg kunne ikke vente. – De kender mig jo fra barnsben, Jørgen, jeg har aldrig kunnet vente!" Og hun smilede ømt og barnligt op til ham.

"Nådige Fräulein," sagde han, og hans stemme var ganske hviskende, han kendte den ikke selv. "Ja, hr. v. Eimcke er rejst," – han talte hurtigt, ligesom for at blive færdig og få hende til at gå – "såret var ingen ting, vi forbandt det, og jeg fik ham afsted med købmand Slengeriks vogn til Tønningen. Han kom med megen utidig snak – Fräulein, han sender brev og bud til generalen, trusler og ..."

"Hvad truer han med? hvad truer han med?" spurgte hun og så ham leende ind i ansigtet. Han skimtede de hvide tænder under smilet, og han syntes, at der blev ganske lyst og klart i det lille halvmørke rum, men han tav, for han kunne ikke gentage

alle "hannoverens" rasende ord, da han havde tvunget ham til at pakke sammen og fortrække. Han stod stum og så ned.

Så pludselig følte han bløde arme om sin hals og en lille mund, som søgte hans, og som stammede og stammede hans navn, og han faldt ned for hendes fødder og bad: "Fräulein, hvad gør I ved en arm soldat?" Så brød ud over den fine mund alle de kærlige ord, hun vidste, og mens han knælede for hende, støttede hun hånden på hans skulder og sagde ham, hvorledes hun havde lidt og stridt og kæmpet imod, og hvor hun elskede ham og stolede på ham, og at de måtte gå bort sammen, bort fra alle, bort fra alt, ud i verden og langt, langt bort, til fremmede lande, til fremmede hære, til krig og til hæder, aldrig skilles, aldrig mere, aldrig – – og da han helt fortumlet rejste sig, kastede hun sig med hele sin elskovs lidenskab op til ham og hviskede, mens tårerne løb ned ad hendes kinder, og dog lå der et saligt lokkende smil om hendes læber: "Tag mig, tag mig – din er jeg, ingen andens – –" Men midt i al hendes glødende tale blandede sig hans bedende og beroligende ord; deres stemmer blandede sig i hinandens, men hans var stammende og vaklende, og alt som han mærkede hendes hoved på sin skulder og hendes læbers ånde mod sin hals, og alt som varmen fra hendes unge legeme bølgede op om ham og fortumlede hans sanser og blændede hans syn, faldt hans arme tættere og tættere favnende om hende. –

En lille larm ude i gården skræmmede ham op. Den stærke mand rystede. Han tog sig sammen med en voldsom anstrengelse, – gjorde sig løs, og gennemisnedes i et kort nu af den ubønhørlige pligtfølelse, som siden hans barneår havde været hans eneste rettesnor, og som var blevet ét med hans blod

og hans kød. Atter støj i gården, højere end før, porten blev slået op, trampen af heste og råb – – og i samme øjeblik som generalens stemme lød, var Jørgen Hagedorn en forvandlet mand. Det var ikke alene sin general, han hørte, ikke alene respekten, der steg ned i ham, men det var hans velgørers datter, der stod for ham, bleg, stum og hvid, og som han anden gang knælede ned for og bad om tilgivelse. Så blev der slået et par hårde slag på vinduesskodderne.

"Skynd Jer, Fräulein! – De kommer, de kommer!" hviskede han, idet han sprang op og snappede nøglerne fra væggen. Og hun gik, – bleg og stum fulgte hun ham med stive, mørke blikke. –

Generalen trådte larmende ind i den mørke forstue.

"Er det dig, mit barn?" sagde han lidt forundret og omfavnede hende. "Er du endnu oppe? Jørgen sov nok!" og han gik op ad trappen, idet han fortalte, at den smukke sommernat havde lokket ham og adjudant v. Schäffer til at ride de to mil fra Glückstadt.

"Ingen mad, ingen mad!" råbte han til madam Kinckel, som stak sit natkappe-hoved ud ad døren og ønskede ham velkommen hjem, helt forundret over at se Marie-Louise oppe endnu.

"Et krus vin, hvis De har, ikke andet, jeg er træt som en hund," sagde han og gik ind på sit værelse, hvor Marie-Louise allerede stod og tændte en fidibus ved fyrtøjet.

Men selv om generalen var træt, kom han dog ikke til at sove. Marie-Louise blev inde hos ham. Hvad der skete den nat mellem fader og datter, ved ingen. Jørgen Hagedorn sad nede på trappen i den mørke forstue. Han hørte dem tale deroppe,

det lød fjernt igennem husets tykke mure. Af og til hørte han den gamle generals råbende, larmende stemme, og han skjalv ved at tænke sig disse to voldsomme naturer brydes i stærke følelser og lidenskaber. Langt, langt hen på natten hørte han en dør åbne sig, nogle sagte skridt ude på gangen, og alt blev stille, – det var næsten lyst, da Jørgen rejste sig og gik ud i gården, en gul, kold vesterhavståge rugede udenfor; klam og rå hang den over tage og mure, han kunne næsten ikke finde staldens dør. Staldvagten fo'r op af søvne ved havrekisten og rettede sig søvndrukken, men Jørgen gik hen til Ali, som allerede var på benene, og som vrinskede hyggeligt, da den så ham. Så stod han længe og klappede dens fine skind og snakkede sagte med den.

Klokken var næppe syv, da generalen sendte madam Kinckel ned til Jørgen med ordre til, at han skulle op til ham.

"Hvad er der i vejen med generalen, vagtmester, han er hel perpleks og konfus? Sidder han ikke der og spiser frokost med den store mamsel og siger ingen ting, så hun bliver helt elendig!"

Jørgens hjerte bankede, så han kunne høre det, da han trådte ind i generalens hyggelige stue og stod overfor den høje mand. Men hvad denne sagde til ham, da han begyndte at tale, kunne han aldrig senere erindre sig eller samle. Han stod og stirrede ind i det svære ansigt med de smukke, ubarberede træk, så på den lille kraftige hårbusk, som voksede ud af de faste næsebor, og kunne ikke få sine øjne bort fra den lille gule plet af æg, som generalen ikke havde fået visket bort af skægstubbene på hagen. Han forstod kun, at han fik ordre til straks samme dag,

"nu med posten kl. 9 over Rendsborg", at rejse til København i stedet for korporal Schmidt og melde sig til professor Nachtegalls gymnastikinstitut. – Han hørte generalen kalde ham "en brav jydekarl" og sige mange, mange ord med sin høje, fyldige stemme, men han vidste ikke, hvad det var, og han kom først helt til sig selv, da han atter stod nede i sit lille værelse og stirrede på sit rejsepas:

> "– – – så ombedes alle og enhver, Høye og Lauge, *Militair-* og *civil*-betjente, som dette måtte vorde forevist, herved *respektive* tjenst- og venligen at de ovenbemeldte
>
> Vagtmester *Hans Jørgen Hagedorn*
>
> didhen fri, sikker og uforhindret ville lade *pass-* og *repassere* – – –" osv.

Et par timer efter var Jørgen Hagedorn på vejen uden at have fået taget afsked med andre end gamle Voscherow, på hvem tårerne trillede ned i munden over de furede kinder, og som i øjeblikkets bevægelse kun kunne tale sit modersmål. "In deine Hand ist nun deine Schicksal gelegt, mein armer Jürgen," sagde han. "Halte dich recht, aber sei vorsichtig, – ach ja, ach ja, man soll nicht mit dem Kopf gegen die Wand rennen, guter Jürgen."

Et par måneder efter fik han et brev fra generalen. Det var ikke langt, men fyndigt. Deri stod:

> – – – thi jeg haver aflagt en *korporlig* ed til Vorherre og til hans salig fader, at jeg skulle gøre ham hans lykke, min gode vagtmester, men da tiden stunder til og om få år jeg anlanger støvets år, og da jeg haver bragt i erfaring, at

> jomfru *Thorsen* bærer sand kærlighed for ham, vil jeg ikke stå til hinder for en *mariage*, der kan betrygge begge parters fremtids held; thi haver jeg besluttet at bekoste denne forbindelse for hans og hendes skyld, som i mange år haver været i mit hus. *Item* skænker jeg hende – – – osv.

Ved forårstid næste år blev Jørgen Hagedorn og Christine Thorsen gift. Generalen havde kort før solgt godset Stellau, og Marie-Louise var netop dengang rejst til Franzensbad med mademoiselle Sacy, som var svagelig.

Af en officersfrues papirer

(Pastiche 1800).

DAGBOG.

Den 12. Januar begyndte min Pige med mig at spinde paa 19½ pd. Hør, som jeg havde.

13. hos Madam Ottesen med mine Børn.

14. drak Ammitzbølls fra Kjeldkiær The her.

17. var min Geburtsdag, saa og min Bryllupsdag med min kære salig Mand: var buden hos Madam Ottesen, men Børnene gik alene med Johanne.

20. spiste jeg om Middagen hos Stiftamtmandens.

21. begyndte at brodere et Nettedugs Tørklæde til Salg.

22. bekom jeg 4 Favne Pindetræ, som skal koste 1 Rdlr. 8 Sk. pr. Favn, fik noget Garn fra Uldum.

24. skrevet til Christiansfeld efter 10 Lod rødt Bomuldsgarn og 1 Lod Tamburine til fru Mutterspach og dertil sendt 1 Rdl. Var jeg hos Hjelm, drak Kaffe, The, samt spiste til Aften.

25. rejste min Svigerfader til Byen for at besøge sin tilkommende Kone, jeg besøgte ham hos Krafts om Morgenen kl. 5½, før han rejste. Han mente ej, at jeg havde mit Udkomme, hvortil jeg svarte, at jeg ikke var for god til Arbejde for andre.

27. leveret Politi-Konen 2 Pd. Blaar at spinde. Laant hos Hjelm 1 Pd. Smør.

28. kom Gjordemoderen tilbage fra Uldum og bragte mig den glade Efterretning, at min Svigerinde den 25. var kommet i Barselseng og faaet 2 Sønner, en Geert opkaldt efter min salig Mand, og en Hans efter min Svigerindes afdøde Broder, samt at de alle vare vel.

31. faaet af madame Ottesen til foræring 1 Pd. Kaffebønner og 1 Pd. Sukker Candis.

Februar

Den 1. var jeg med mine Børn buden hos Fru Mutterspach.

2. faaet de 2 Pd. Blaargarn fra Politi-Konen, men som vare maadelig spundne, derfor betalt 12 Sk. Var jeg til The hos Madame Ottesen, Johanne var og med.

3. Brev fra min Broder Jacob, at han var vel installeret ved Regimentet, men hvorved han er den yngste. Franco.

5. fik jeg af mine børns renter fra Ammitzbøll 15 Rdl., sendt samme Dag 4 Pd. Garn til Væveren og 4 Lod rødt Bomuldsgarn og leveret Sælgekonen det Tørklæde, jeg havde brodert.

7. rejste i Slæde med mine Børn til Kjeldkiær.

8. kommet tilbage i Gaar og faaet en kalkunsk Hane og en Pose Svesker fra Madame Ammitzbøll paa Paarup for et Hovedtøj, jeg skal sye hende.

9. var Lieutn. Krabbe hos mig, min salig Mands Kammerat i Regimentet og gode Ven, skrev til Greve og Grevinde Sponeck, til min Søster Meyer og Wosemose og min Svigerinde i København, som (ɔ: Brevene) Lieut. Krabbe tog med sig dertil.

11. begyndt paa at brodere paa et Hovedtøj til Mdme Ottesen. Faaet mine Tørklæder fra Væveren, ialt 18, laant 5 Rdl. af Mdme Ottesen.

13. faaet 5 Pd. farvet Garn fra Horsens, samme dag skaaret Mdme Ottesens broderte Kjole og hele Dagen syet derpaa.

15. drak Stiftamtmandinden The hos mig og medbragte Tøj til et Hovedtøj, som jeg for hende skulle forfærdige.

17. fik jeg Mdme Ottesens Hovedtøj færdig. Hun gav Johanne 2 Mrk. 8 Sk. i Drikkepenge.

22. fik Stiftamtmandindens Hovedtøj færdig, Johanne faaet en Mark i Drikkepenge. Faaet min Pension, ialt 32 Rdl. 3 Mrk. Skrev Gratulationsbrev til min Svigerfader og tilkommende Kone. Franko.

25. faaet Smør fra Taarup, faaet Byggryn fra Gjødinggaard, en Gris og en Høne fra Uldum.

28. var jeg til Bal paa Sophieminde. Oberstinde Krabbe blev heftig syg og kom der ikke. Vi kom ikke hjem før kl. 4½ om Morgenen. Ved Midnat begyndte et meget haardt Vejr med Blæst og Snefog.

Martii.

Den 2. leveret Jep Postes Kone 8 Pd. Blaar at spinde. Skrevet til min Broder i Aalborg. Betalt.

4. begyndte jeg at informere 2 af Provstens Døttre, at sye, at brodere etc, og skal have 4 Mrk. maanedlig for hver. Samme dag begyndt at brodere for frøken Muttersspach. Vadsket en hvid Illystrings rund Kjole og et dito Skjørt for Frøken Kaas,

Hofdame i Horsens, derfor faaet i Betaling 1 Rdl. 2 Mrk. for Kjolen og 5 Mrk. for Skørtet.

7. vare Ohlgaards og Hjelms smaae Børn til The hos mig og var her stor Lystighed og Leeg. Mdme Ottesen var og her, hun meente, jeg var meest Barn af dem alle.

9. kom Grønlunds fra Kollerup her og medbragte Tøj til en Kjortel til deres Dattersøn, som jeg skulle sye. Samme Dag faaet 3 Rdl. 5 Mrk. 8 Sk., som jeg endnu havde tilgode for mit Uhr.

12. faaet et Hovedtøj færdig til Kjeldkiær.

14. var Ammitzbølls fra Taarup her, drak Caffe og The.

15. vadsket et paille Taftes skjørt for frøken Kaas i Horsens, faaet en Kjole at sye til Mdme Stalknegt, faaet en Hat og et Hovedtøj færdig til hende.

17. kom Lieuten. Nissen fra Kolding og Fredericia, var til selskab hos Stiftamtmandens. Lieuten. v. N. mente, at min Broder Jacobs Regiment skulle til Holsten.

18. kom Kronprinsen med Gemalinde her igennem. De spiste til Middag hos Stiftamtmandens. Jeg var hos Mdme Ottesen.

19. broderet Svikler i et par Strømper for Provstinden, faaet en Kjole færdig, faaet 2 Skpr. Rug fra Uldum.

22. kom Kronprinsen med Gemalinde igen her igennem og spiste til Middag hos Stiftamtmanden. Samme Dag kom Ammitzbølls til mig. Hun havde Smør med, omtrent 8 Pd.

23. brev fra min Broder Jacob, at han kom her igennem med Kyradsererne, som bliver her nogle Dage. Faaet en Kjole færdig

til Mdme Stalknegt. Sendt til Søling 2 Ørreder til 3 Mrk., dem at røge 10 Sk.

24. faaet mine Børns Klæder færdig, faaet om Natten min egen Kaabe og Kjole færdig, skøndt det var Helligdag.

25. laant af Mdme Ottesen 9 Rdl. Faaet en Hare fra Stiftamtmanden, et Sæt færdig til Mdme Hansen.

26. kom Regimentet om Aftenen kl. 9 slet, og satte jeg og mange Lys i Vinduet, da de kom, da det var mørk og stærk Blæst. Da min Broder Jacob og Ritmesteren red forbi, gik min Hue løs og hele mit Haar faldt ud. Min Broder kom kl. 11½, har Kvarter hos fru Mutterspach. Han var stoer og stærk, meente, jeg var for bleg.

27. var Ritmester v. R. hos mig som gammel Bekjendter. De blive c. 8 Dage. Samme dag holdt Præstens Børn op at gaae her i den Tid. Faaet af Mdme Ottesen i Foræring 1 Pd. Caffebønner og 6 Pd. Hvedemel.

28. rejste jeg i Slæde med min Broder Jacob og hr. v. R. til Bal paa Uldum, men da vi vare komne en Halvmiil bort, maatte vi formedelst haardt Vejr og Snefog vende tilbage. Vare de hos mig om Aftenen og vare vi meget glade og lystige.

29. Hr. v. R. tog hos mig tiltakke til Middag med min Broder. Om Aftenen var Ildebrand hos Stiftamtmandens i deres Lade i Hø. Mdme Ottesen fløttede med min Broder Jacobs Hjælp sit Guld, Sølv og Linned hen til mig, og selv kom hun og hendes Datter til mig og bleve om natten og tog Guldet med sig Hjem. Ritmesteren reddede Stiftamtmandens 3 Heste og sin Hoppe,

30. kom Hr. v. R. til mig paa Morgenen. Han er højere end min salig Mand. Samme Dag fik Mdme Ottesen sit Sølv hjem, som min Pige bragte hende. Om Aftenen var Selskab hos Stiftamtmandens, hvor jeg og var. Hr. v. R. fulgte mig til mit Hjem og spøgte med mit lange Haar.

31. var her Kanefart og dog sidste Dag i Martii Maaned. Hr. v. R. kørte mig, og min Broder Jacob kørte Frøken v. Mutterspach. Vi kom først hjem efter Midnat. I Morgen marscherer Regimentet. Jeg sov ej om Natten og var meget slet.

April.

Den 1. Omtrent Kl. 9 paa Formiddagen kom de til mig og sagde Farvel, mens Mdme Ottesen var hos mig. Hr. v. R. sagde til mig, at hans Fornavn var Thuerecht. Om Middagen samme dag rede de forbi mit Vindue i stort Slud og Regn, jeg stod der med Børnene. Om Aftenen vare begge (ɔ: Børnene) med min Pige hos Hjelms. Gud naade, som jeg var ene.

3. faaet Betaling af Provsten for hans 2de Døttres Undervisning, som var 1 Rdl. 2 Mrk. og som begyndte igjen. Syet 12 Tørklæder færdig til Baron Juel.

7. gjort Afregning med Hr. Sølling og beholdt han hos mig tilgode 4 Rdl. 2 Mrk.

5 Pd. Kjød à 6 Sk.	1 Mk.		14 Sk.		
1 Pd. Tælle	"	–	6 Sk.		
7 Pd. Oxekjød à 5 Sk.	2	–	3	–	
2 Pd. Hvedemel à 10 Sk.	1	–	4	–	
En ret Blomkaal	"	–	15	–	

27. var Ammitzbølls her i Byen og tog Børnene hjem med i Vognen til paa Mandag. Samme Aften var stort Selskab hos Fru v. Mutterspach, jeg var hos madame Ottesen.

Breve.

Gluckstadt.
Den 3. Marts 1801.

Velædle og Velbyrdige Enkefrue Louise v. A.

Den 1. hujus modtog jeg Deres meget venskabelige Brev, som jeg hermed snarest i Følge Deres Ønske besvarer, i det jeg iligemaade takker Dem for den viste Tillid. At De paa lang Tid ikke har modtaget Brev fra Deres Hr. Broder kan jeg kun forklare af nedenstaaende grunde, idet han i sin øjeblikkelige mindre heldige Situation ikke har vildet fremtræde for Dem med Forklaringer. Den endnu ikke helt opklarede Sag imellem Deres Hr. Broder og Ritmester v. R. har afstedkommen megen Sorg imellem Regiments-Officerer; ifølge Deres udtrykkelige Ønske og Forlangende skal jeg herved have den Ære at berette dens Natur og Beskaffenhed.

Den 28. Januar var Regimentets Officerer samlede hersteds i Anledning af hans Kongelige Højheds Cronprinsens Geburtsdag, og efter Dagens Festlighed begav Nogle sig til Postgaarden for at afslutte Dagen. Ankommen hertil vilde Hr. Ritmester v. R. ikke begive sig op med i Stuen, men vilde gaa hjem og vilde ogsaa have de andre Kammerater til at gaa hjem, hvorover Deres Hr. Broder lod til at blive vred og forespurgte Hr. v. R., om han ansaae ham for et Barn, hvorpaa hr. v. R. svarede benægtende, idet han tilføjede, at det var hans Pligt

som ældre Kammerat at strøe Dydens Sæd i de Unges Hjerter. Herover opkom en Disput imellem Ritmesteren og Deres Hr. Broder, der var i en saare opbragt Tilstand, saa at han foer op imod hr. v. R. og forglemte sig saaledes, at han slog ham for Brystet og sagde, at han (Ritm.) ikke var den, han udgav sig for. Hr. Ritmesteren vendte sig straks om og begav sig til Alles Forundring hurtig bort. Det var for de tilstedeværende Herrer øjensynligt, at Deres Hr. Broder havde søgt Lejligheden til at fornærme hr. v. R., og det har derfor vakt megen Forundring, at denne ikke har forlangt Satisfaction for bemeldte Fornærmelse. Den hele Sag, som er blevet meget omdebatteret i Garnisonen, staar endnu hen, idet Deres Hr. Broder tvende Dage efter, formentlig paa Hr. v. R.'s Anstiftelse, er commanderet til Fouragemagazinet i Itzehoe, hvor han nu er. Jeg skylder Sandheden at bekjende, at Deres Hr. Broder ikke lod til at fortryde sin Adfærd, men kun var kummerfuld over i disse Krigens Tider at komme bort fra Regimentet. Hr. Ritmester v. R., uagtet han hidindtil har været i stor Agt som Cavaleer og en erfaren Officeer, hvorfor hans Opførsel i denne Sag i høj Grad maa beklages, har i en senere Samling af Regimentets Officerer under Major v. C.'s Præsidio, i hvilken der blev ham affordret Forklaring i hans Querelle med Sekondtlieutenanten og et Tilsvar, hvorfor han ej havde indgivet Klage over denne, der saa stærkt havde forbrudt sig imod Respecten, og hvorfor han ikke ved at sende denne sine Sekundanter, havde villet værne om sin Ære og sit Legeme, erklæret: 1. at han ikke havde klaget over Secondelieutenanten, da han ikke ville føre en god Ven i Ulykke. 2. at det var en privat sag, samt at i disse alvorlige Tider havde Hans Majestæt Kongen hans Palladsk behov til at værne om

Landets Ære, saa at det maatte bero med hans egen. Hermed erklærede Dhrr. sig ikke at være tilfredse. Videre kan jeg ikke meddele min ærede Frue. Jeg har med første Lejlighed tilskrevet Deres Hr. Broder i Itzehoe og tilmeldt ham Modtagelsen af Deres ærede Brev, og ifølge det i dette udtalte Ønske bedet ham om snarligen at tilskrive Dem.

Jeg er med dybeste Ærbødighed min frues underdanige Tjener.

Georg Siegismund v. B.

Itzehoe.
Den 5. Marts 1801.

Gode søster!
Jeg maa da nu bryde det Tausheds Baand, som jeg havde knyttet imellem dig og mig. Ikke vilde jeg, at du skulle vide, hvorledes din Broder havde handlet, førend Ærens Stempel prægede hans Handling. Men desværre har alt taget én for mig sørgelig vending. Du skriver, at du nu har faaet hele Affairen med hr. v. R. at vide, men da du taler mig saa haardeligen til, da skal du sandeligen ogsaa vide den hele Sandhed. Ofte har jeg havt Lyst til at sige ham min Mening, men den Respect, som man nærer ligeoverfor Foresatten og den saa meget Ældre holdt mig tilbage. Hin Aften, da mit Blod var varmt af den nydte Vin, uden at jeg, hvad mine Kammerater kunne bevidne, var beruset, sagde jeg ham den. Han forstod den vel og gik sin Vej uden at turde forsvare sig. I den tid, som er gaaen, siden vi marscherede fra V., som vel nu er 11 Maaneder siden, har hr. v.

R. hver Dag havt dit Navn i sin Mund og med stor Enthousiasme hørt om dig, ja, har hyppigen læst dine Breve til mig. Mer end én Gang har han sagt mig, at han ønskede, at du var hans Brud, og at han intet mere ønskede end at være en Fader for dine Børn og kalde mig sin Broder Jacob. Hvad maatte jeg tro andet, end at han meente det ærligen. O! min kjære Søster, hvor gerne havde jeg ikke set Eder forenede i et lykkeligt Hjem! Hvor megen Glæde var det ikke for mig at tænke mig dig fri for Bekymringer for den daglige Nødtørft! Men ikke skulde det være saaledes. I den senere Tid har han holdt sig tilbage fra mig, ja hvad mere er, draget Cornet v. Schl. frem ved alle Lejligheder i Escadronen og ladet sig mærke med, at han ikke agtede at gifte sig. Nej! ikke vil jeg opregne for dig de Beviser paa, at han ikke mere tænkte paa dig; thi de ere mange. Alt dette var ikke alene mig en Skuffelse, som jeg meget vel skulle forstaae at bære, men ogsaa for Escadronens Officerer en Kilde til Moroe, da de forlængst havde observeret vores Ritmesters Tilbøjelighed for min Søster, hvilket var ligesom der blev sat Plet paa hende. Men o! min elskede kære Louise! meest meente jeg, at denne hans Troeløshed i følelse maatte blive dig en skrækkelig og fornyet Gjenstand for Sorg; for jeg meente at have bemærket at du, som jeg fandt forknyttet af det møjsommelige Haandarbejde, ligesom levede op igen i en opblussende Kjærlighed til v. R., som bedre passede for dine unge Aar end at sidde Enke efter vor kjære! ak saa tidlig salige Geert. Alle disse smertelige Følelser blødte op i mig hin Aften paa Gaden, da jeg syntes, han talte til mig som til en Dreng, og glemte jeg min subalterne Stilling og tilføjede ham en haard Fornærmelse. Nu meente jeg, at han ville udfordre mig, selv

hævde sig som og behandle mig som det en Officer anstaaer, men med sand Foragt har han, som er gode Venner med Generalen, faaet mig bortskikket fra Garnisonen herhid. Ikke haaber jeg, du misskjønner mig. Thi selv om han ikke vil udkjæmpe denne Æressag med Vaaben i Haand, men faae mig straffet med den mig tilkommende Straf og min Stillings Forlis, skal han ikke redde sin Ære derved; thi den har jeg i min Haand.

Da jeg ikke havde agtet at skrive dig om denne Affaire, førend den var forbi, har jeg tiet, og bedrøver det mig saare meget at volde min inderlig elskede Søster Sorg og Bekymring. Her lever jeg meget stille og har været hos Ingen. Min Tjeneste er paa Magazinet, hvor der er meget travlt.

Hils Børnene og Johanne. Iligemaade maa du ej glemme at hilse hos Stiftamtmanden og Muderspachs, som vel ikke vide noget om dette. Hils ogsaa vore Cousins paa Uldum og dem paa Kjeldkær.

Din hengivne Broder

Jacob.

Glückstadt.
Den 13. Marts 1801.

Velædle og velbyrdige

Frue Louise Augusta v. A.

Til igjensvar paa Deres Brev af 9. denne Maaned griber jeg straks Pennen for at betage Dem den Bekymring, hvorom dette

Vidner. Viid da, at De kan være ganske uden Frygt for Deres Broder. Selv om han vil søge at paatvinge mig den af Dem antydede Duel og endydermere søge Anledning til Strid med mig, vil jeg af forskjellige Grunde ikke modtage fra eller sende noget Cartel til Deres Hr. Broder, og skal jeg vel vide at undgaae en saadan uden at skade hans Navn og Rygte som ærekær Officer. Jeg beder Dem tilgive, at jeg under disse urolige Tider er nødt til i al Skynding at affærdige disse Linier og udbeder mig Deres gunstige Tilladelse til i en senere Skrivelse at belyse denne for mig saa vanskelige Sag.

Deres meget ærbødige

Frederik Wilhelm Thuerecht v. R.

Glückstadt.
Den 21. Marts 1801.

Min kære frue v. A.

Tilgiv, at jeg tilskriver Dem saa fortroligt. Deres Dem saa værdige Skrivelse af 17. ds. har jeg rigtigen modtaget og takker hjerteligen derfor. At De aldrig har tvivlet om min Ære som Mand og Officer var mig en stor trøst, og da der tilmed gik en saa venlig og oplivende Tone igennem Deres Brev, har den anlediget mig til at tilskrive Deres Broder et brev, hvori jeg fremsætter de grunde til min Handlemaade, som han ikke hidindtil har vidst at forstaae.

Mit Liv tilhører mit Fædreland; først naar dette ikke behøver det mere, kan jeg selv raade derover, ikke for at spilde det i en leg med en haabefuld og ædel Yngling, men for at hengive det til Opfyldelsen af ét Haab, som aldrig forlader mig. Jeg forbliver Deres meest hengivne

Frederik Wilhelm Thuerecht v. R.

Glückstadt.
Den 22. Marts 1801.

Hr Secondelieutenant Jacob v. A.

Det vil kanske undre Dem at modtage en Skrivelse fra mig, noget som De i følge Deres ganske Opførsel ei bør have ventet, kuns Deres Ungdom, kuns Deres Søsters venlige Breve til mig har bevæget mig til at sende Dem nedenstaaende Promemoria. Jeg gav Dem fordum en ældre Broders Fortrolighed og drog mig kuns tilbage en Smule, da vores Kammerater begyndte at omtale mine Følelser for Deres Frue Søster som Anledningen til vort Venskab. Deres Frue Søster, min gode Jacob, skal ikke blandes ind i unge Officerers desværre ofte saare letfærdige Talemaader. Da den nu truende Krig begyndte at ansees for Alvor, meente jeg ikke Tiden at være god til at binde en allerede haardt prøvet Kvindes Liv til en Krigsmands ofte meget omskiftelige Omstændigheder; jeg vilde derfor vente til Krigens Udfald enten erklærede sig for eller imod min Fremtids Lykke; thi jeg er, som De veed, uden stor Formue og allerede ikke hel ung mere. Hvad nu? Hendes Broder (hende, som jeg nødigst af

alle vil skaffe Sorg og Bekymring) tvinger mig ved sit utæmmelige og ungdommelige Sind til at optræde imod sig med Kaarden i Haanden og kanske lade et Menneskeliv komme imellem hende og mig! hvad eller give min Ære til Pris for mine Kammerater. Haabende paa Leilighed til paa Fjenden at vise, at der ikke manglede mig Mod i Brystet, valgte jeg det Sidste, idet jeg ogsaa meente, at Tiden ville klare Deres ungdommelige Syn og lade Dem indsee Deres Fejl imod mig, hvis De da ikke vedblivende vilde staa som den, der adskillede mig fra hende, som altid vil være min højeste jordiske Lykke. Og just hun sendte mig nu sine herlige Breve, hvori hun bad mig skaane hendes unge Broder. Noth hat kein Gesetz, min gode Jacob, og jeg har med denne Skrivelse just gjort, hvad jeg ikke vilde gjøre, jeg har for hendes Skyld skrevet Dem til; den almægtige Gud lede ham til at handle ret som en Æresmand, og han skal da, trods det som skeet er, i mig træffe sin gamle Ven og Foresat.

Frederik Wilhelm Thuerecht v. E.

Itzehoe.
Den 27. Marts 1801.

Kjære gode Søster!

Jeg tilmelder dig i al Skynding at have modtaget dine tvende kærlige Breve. Ikke vil jeg dvæle ved, med hvilke Følelser jeg læste dine bedende Ord, som lokkede Taarer af mine Øjne; thi jeg kunde dengang ikke handle saaledes, som du kjærligen bad. Men nu er det anderledes. Indlagte Brev fra hr. v. R. vil nu

forklare dig Alt. Du vil forstaae, med hvilke Følelser jeg læste hans mandige Ord. O! hvor har jeg ikke mistaget mig i Bedømmelsen af denne saa ædle og herlige Mand! Hvor har jeg ikke ladet mig lede vild i min Ungdoms Blindhed! I Sandhed elskede Louise, Alt staaer i Dag for mig i det gladeste Lys. Jeg har straks skrevet til v. R. og udtrykt mig for ham, samt ligeledes til Majoren, som jeg meddeler at jeg nu skriftligen havde givet Ritmester v. R. Satisfaction, hvilket han vil sige Regimentets Officerer. Hvad vil du, at jeg mere skal gjøre? En anden behagelig Nyhed kan jeg melde dig, nemligen: at jeg er afgaaen fra Magazintjenesten og forflyttet til Livregimentet lette Dragoner hersteds, den 23. ds. Jeg meldte mig desaarsag straks til Generalmajoren, som modtog mig venligen og bad mig spise hos sig samme Dag. Han tog mig om Skulderen, da jeg gik, og sagde: I skal have et varmt Sind, hr. v. A., det kan komme tilgode imod Fjenden, som vi nu gaaer tilmødes, men maa tvinges vel i Fredens Tid. Da jeg kom hjem, laa det lyksalige brev fra den ædle v. R. til mig, min, din og dine Børns Fremtids Lykke! Man fortæller, at der i dag er kommen Marscheordre til Grændsen, og at Kampen vil staae om Hamburg; kun én Sorg vil følge mig: at jeg ikke skal kjæmpe under v. R.'s Commando, hvorom han og jeg fordum saa hyppigen have talet. Nu adieu min gode Søster for denne gang, du skal snart høre meere fra mig.

Din broder

Jacob.

Major Frederik Wilhelm Thuerecht von R. og Louise Augusta von A., Enke efter Premierlieutenant Gert von S., blev ægteviede i Uldum Sognekirke den 3. August 1802.

Fra vore dage

Den gamle kaptajn

Det var en marchdag under de store kantonnementsøvelser, en rigtig kedelig, grå og ensformig septembermorgen. Mandskabet stillede til afmarch kl. 6. Træerne dryppede af væde og fugtighed, skønt det ikke regnede. Lidt efter lidt samledes kompagniet, folkene kom marcherende i hold, eftersom de havde været indkvarterede til. Der var allerede samlet nogle udenfor kaptajnens kvarter, de sad ned ved siden af vejen med fødderne i grøften, geværet imellem benene og besværede af den tunge tornyster, der tilsidst tvang dem til at søge en bekvemmere stilling ved, at de støttede sig på den ene arm. Nogle stod i klynger og småsludrede ganske stille, pattende på den stumpede pibe; en enkelt røg cigar. Folkene var endnu noget anstrengte fra den foregående dags lange march; i dag blev Den lige så lang eller længere, men det vidste de ikke. Nattekvarteret havde gjort dem godt, og samtalen drejede sig kun om, hvorledes de havde haft det om natten, og hvor lang marchen skulle være den dag. De fleste havde ligget i halm i böndernes lader, mange havde frosset i den kolde høstnat, men maden havde været god.

"Det var en farlig flink mand, den gårdmand," sagde en lille firskåren fyr med tykke kinder og livlige øjne. "Nå og punch fik vi da, Fanden vælte mig, li'egodt."

"Jamen han havde også været soldat, 97."

"Ja hvad så, folk kan også være flinke uden det," sagde en stor gårdmandssøn med et bredt, fregnet ansigt, "I skulle s'gu se, når I kom på vor egn, så kom I ikke til at nøjes med

svinefjerene, for der er da klæ'er nok. Hvordan går det med fødderne, 15?"

"Det er rent skidt," svarede 15, som sad på kanten af grøften og havde fået støvler og strømper af, så at man så de røde opsvulmede fødder, hvorpå kun tæerne var hvide og farveløse som på et lig.

Næsten alle havde de større eller mindre læsioner på fødderne, som de nu til morgen havde indsmurt i fedt og så med stort besvær fået ned i de jernhårde støvler, der i nattens løb var tørret stive efter gårsdagens sved og fugtighed.

Det var ligesom morgenens stilhed dæmpede soldaternes tale, der ellers kunne være højrøstet nok, men nu døde hen i en resigneret snakken om deres stakkels fødder. Det var endnu ikke helt lyst. Der lå en grå og trist, men ganske tynd tåge over de oppløjede marker, som var brune af fugtighed og så ud som lutter tørvejord; kun på brakmarkerne drev duggen og væden ned ad de korte, afgnavede græsstrå. Kvæget var taget ind, og der var ganske stille, kun nogle gulspurve og finker vimsede omkring imellem buskene på landevejshegnet. Så hørte man snakken og taktfaste lyde på den hårde vej af flere tropper, som kom til samlingspladsen, nogle sang endog en bekendt lystig melodi. De rå og skraldende stemmer lød dobbelt højt i stilheden. Men der var intet humør i folkene, de vidste, at de havde en lang dag for sig uden andet mål end at nå et andet sted hen, hvor de kunne få søvn og mad, for næste dag igen at marchere. Enkelte søgte at bralre lidt op med vittigheder, men selv de sædvanlige spasmagere var trevne.

Tiden nærmede sig. Underbefalingsmændene samlede deres korporalskaber. Der blev råbt "træd an!" Langsomt og sindigt

rejste de sig så og stillede sig ind i geleddet.

"35, 36, 37!" blev der råbt, "hvor er 37?"

"Her!"

"Nå, hvorfor svarer De ikke, for Satan, 38, 39 – hvor er korporal Madsens korporalskab?"

"Det er ikke kommet endnu."

"Da må det s'gu snart være her," sagde stabssergenten og rodede efter sit ur, idet han tog blyanten i munden. "Hvad er det for en, dér kommer?"

"Det er 59, hr. stabssergent, han har hul på benene."

Nr. 59 kom nede på vejen i en skyndsom, stærkt haltende galop; hver gang han satte foden på jorden, trak han den atter til sig med et ryk. Da han nåede hen til kompagniet, meldte han sig til stabssergenten med et mislykket plumpt forsøg på at skuldre geværet smukt. Sveden trillede i dråber ned ad den lange, klodsede karls blege ansigt. "Jæ melder mæ, hr. stabssergent," sagde han forknyt.

"Er fødderne dårlige?"

"Javel, hr. stabssergent!" svarede han, og hans smalle blålige læber bævrede af lyst til at græde, men han betvang sin trang dertil og lod geværet glide ned ved foden. Underofficeren sendte ham et langt, prøvende blik og sagde i en sagte og jævn tone "træd ind!"

Kompagniet var samlet. Den lange premierløjtnant var kommet og havde overtaget det, korporal Madsen var kommet med sine folk og var blevet skældt ud, 15 havde fået støvlerne på, og 59 var også i geleddet.

Det var nu lidt klarere i luften og det grå var i østlig retning blevet lidt gulligt. Folkene frøs i den rå morgen, efterhånden

som den varme, de havde fået i kroppen ved den lille march fra kvarteret til stillingspladsen, forlod dem. De skuttede sig, og mens de stod og ventede, snakkende sagte og trevent med hinanden, sank de sammen i krumme knæ med bøjet ryg og ludende hoveder som gamle heste. Delingsførerne gik om og talte med dem.

"Formér kompagni!" lød pludselig premierløjtnantens skingre stemme, alle fo'r sammen, rettede sig og stivede sig op. Geledderne bølgede lidt ud og ind, indtil de stod stille.

"Gevær på – skulder!" – klisk, klask. – "Se til – højre!" Det var kaptajnen, der kom. Der blev atter taget ved foden. Han talte noget med løjtnanten og stabssergenten, kaldte så korporal Madsen frem og sprang over grøften ind på marken, noget bort fra folkene. De længtes kun efter at komme af sted, men stod dog og lyttede efter, hvad kaptajnen sagde til korporalen. Tør og hård lød hans stemme, ordene nåede dem ikke. Korporalen stod stiv med skuldret gevær og så sin chef ind i ansigtet; så trådte han af og gik tilbage til sin plads, noget bleg omkring næsen og synlig slukøret. Han havde fået ordre til at følge efter kompagniet med 59, der ikke kunne vinde med, og melde sig med ham til lægevognen, når han mødte denne på vejen.

Endelig var man færdig, geværremmen blev spændt lang og geværet hængt om halsen. – "Tænd piberne, folk," sagde kaptajnen, der selv havde fået ild på sin cigarstump. "Vi har et godt stykke vej i dag – ikke så langt som i går," og han skottede hen til premierløjtnanten. Der blev en pludren og snakken i geledderne, mens folkene fik piberne frem, lånte tobak og tændte hos hinanden.

"Ret! Afmarch til højre, med sektioner højre sving – – lige ud! Blæs, spillemand!"

– Og marchen begyndte. Hornblæseren blæste den bekendte gamle march, der mindede dem om hjemturene fra felttjenesteøvelserne ved garnisonen, fødderne tog takt efter den, og der var trit i hele kompagniet. De stive lemmer fik atter nogen bøjelighed. Det var næsten en behagelighed at komme i gang og få varme i kroppen. Hornet lød ganske rask, de vante bevægelser fra marchen de foregående dage, både med fødderne og armene kom igen af sig selv, de fleste svingede med den ene arm efter benenes bevægelse og holdt med den anden i remmen over brystet eller om kolbehalsen. Der kom liv i ansigterne og stærkere farve i de brune kinder, talen blev højere, og de sendte store røgskyer til vejrs.

Nogle små køtere styrtede gøende og hylende ud af et lille husmandshus, hvor nogle piger i snavsede arbejdsklæder stod og grinede.

Vejen var noget smal til sektionerne, hvorved disse kom lidt i uorden, men der var rask gang i benene, og da spillemanden holdt op, begyndte de at synge nogle stumper af bekendte knejpesange; men det blev ikke til noget, marchen var også for hurtig og vejen for dårlig.

Det blev mere og mere klart i vejret, tågen gik bort, sank ned i jorden eller opløstes i luften. En varm og dog frisk ånde sænkede sig over jorden, og her inde på den smalle bivej imellem skovene var luften kølig og mild, og den fugtige em, som steg op af de våde, pløjede marker, af tørveskærene og ud fra skovene, gjorde den let og forfriskende.

"Nej, lad os vente, til vi kommer på landevejen, så skal vi ha' en rigtig en," sagde den lille tykke bondekarl.

"Ja, når bare du selv vil lukke kæft, 97," råbte en, og så blev der noget skænderi og noget grin i sektionen, der nåede helt ned til de små i fjerde deling. Det lød som en ensformig pludren, i hvilken enkelte stemmer skar igennem, og alt imellem blev der sunget foran.

"Satan, hvor vi har hastværk," sagde en fløjmand, som vejen dårligt havde plads til, og som hvert øjeblik gik halvt nede på grøftekanten. "Hvad tid skal vi møde bataillonen?"

"I Vejlby," sagde en.

"Næ i Hejlstrup!" råbte en anden.

"Hvor ligger det?"

"Fanden ved det, men vi har tre mil."

"Så er vi s'gu sent på det."

"Det passer kaptajnen nok, vi er ikke kommet for sent endnu, nej men 4. kompagni i går, det var en slem en – –"

Marchen gik vel hurtigt. Der var temmelig dybe hjulspor på bivejen, fødderne, som igen var blevet varme, begyndte at mindes ømheden fra i går, og de sattes mere og mere forsigtigt til jorden. Trittet var for længst holdt op. Piberne var røget ud, sladderen, som stadig drejede sig om ingen ting, døsede hen, kolonnen marcherede tilsidst i temmelig tavshed på den vanskelige vej, og man hørte kun en ed en gang imellem og lyden af et par stykker, som hist og her holdt en samtale vedlige.

Landet blev tarveligere, mere ubeboet, og skovene forsvandt. Fladere og fladere, mere og mere mager og mindre dyrket strakte egnen sig foran kolonnen og tabte sig i det fjerne i lyngbevoksede højder. Men folkene, som i deres stædige vane

altid gik og så ned på vejen, havde ikke øje for landskabets kraftige farver, der fra den sorte, pløjede jord og de mørkegrønne skove gik over i brakmarkernes kedelige vissengrønne. Kun enkelte så det. Løjtnanten med de lange, tynde ben i de alt for vide støvleskafter lod sine unge sværmeriske øjne følge landskabet i dets vekslen. Han gik foran, ved siden af kaptajnen, som kun havde øje for sit kort. –

Et par timer senere var kompagniet ved chausseen. Der blev gjort et kort holdt, og da der atter blev trådt an, var der plads nok for sektionerne. Den brede vej gav mere luft i rækkerne, den jævne vej gav også fødderne mere plads. Folkene syntes, det var helt dejligt nu, sveden tørtes af ansigterne, føddernes begyndende ømhed blev glemt, og samtalen blev mere højrøstet.

En halv snes mænd og børn, som allerede i frastand havde opdaget kolonnen, havde samlet sig på vejen, og da der ikke i mangfoldige år havde været soldater på egnen, var det en storartet begivenhed for dem. Spillemanden truttede sin sædvanlige melodi, og da han ikke havde mere luft og spyt – for de sidste toner var mere spyt end toner – faldt folkene i med sang, ret taktfuldt i begyndelsen, men efterhånden imellem hinanden, fædrelandssange foran og bagved, og "Gine, du dejlige mø" i midten. Der var virkelig lystighed og liv en halv times tid. Så holdt sangen lidt efter lidt op. Vejen var nederdrægtig hård, fødderne begyndte at brænde, og de spidse skærver, som hist og her stod op af jorden, voldte pinefulde smerter. Kun en enkelt stemme vedblev at synge:

To piger, de ganger sig ned til en sø,
for inderlig at tale med hinanden …

en af disse uendelige viser, som lever på bønderkarles og bønderpigers læber. Det var den lille føre karl med de runde kinder, som havde været så rask straks på morgenen. Med en træhård og gennemtrængende stemme sang han den lange, sørgelige sang om den rige og fattige pige, som begge to elskede den samme karl, og om, hvorledes denne vakler mellem sand elskov og glimrende rigdom.

Sangen lød over hele kolonnen, og folkene faldt til ro i en langsommere gang til sangens slæbende melodi. Og lige så lang som sangen lå den lange, uendelige chaussé foran dem. Løjtnanten foran så den som en hvidgrå stribe smallere og smallere bore sig ind i den ukendte egn foran. Træ ved træ på siden af vejen, tykke, trøstesløse piletræer, der rakte deres amputerede grene lige i vejret op imod himlen, som nu var blevet klar og hvidblå, op imod den stærke septembersol, som sendte sine hede stråler ned over deres næsten bladløse kviste.

Hver mand i kolonnen svedte, og mange begyndte at lamme på benene og at træde på siden af foden. De stirrede ned på den grå vej eller på formandens tornyster, feltflaske, brødpose og spade, der var lige så grå af støv – intet blik til siden af vejen. Trætheden kom. Enhver tænkte kun på sig selv, på fødderne, som det brændte og skar i, på remmene, som kneb over skuldrene, på tørsten, som pinte, – "for Satan, skal vi ikke snart ha' hvil!"

De sløve hjerner arbejdede ikke, og over det hele lød kun den ufortrødne klarinetstemme:

> Ja, rigdom det er en gave udaf Gud,
> Men fattigdom, det er en belø-ø-ning …

Langt fremme på vejen sås nogle sorte punkter. Kaptajnen tog sit ur frem. Man var ved det sted, hvor bataillonen skulle formeres.

For det uvante øje ser alle soldater så ens ud i deres ensartede uniform, at de ikke er til at skelne fra hinanden, men folkene selv og deres befalingsmænd kan ikke forstå dette. Selv bagfra kender de hinanden, hver enkelt på hans holdning, hans bevægelser og hans gang. Men under marchen forsvinder alle særegenheder, og soldaterne ligner da hinanden i en aldeles forbavsende grad. I kolonnen forsvinder den enkelte i det fast sammensluttede hele. Selv ansigtstrækkene får efter en lang, trættende march det samme sløve, tomme, hængende udtryk, og alle gør de samme mekaniske bevægelser med kroppen og benene. Men lad der komme en forandring i forholdene, så brydes trolddommen.

Man nærmede sig mødestedet og dagens lange hvil. Hovederne, løftedes, og øjnene hævedes fra den stenede vej eller formandens ryg og sendte lange, målende blik fremefter. Der blev røre og snakken i geledderne, man glemte de ømme fødder, tørsten og trætheden og svælgede allerede i tanken om at strække sig på jorden med den åbne brødpose og marketenderens kølige øl. Med fordoblet kraft sang den utrættelige forsanger om den stakkels unge pige, der så sin kjærlighed forsmået, uagtet hun både havde "gods og guld", men ingen havde mere øre for hendes afskedsord til den unge karl, som valgte sig en fattig brud:

Og elsker du mig ej, ja så vil jeg gerne dø
og svæve til min fader udi Him-m-len.

Han blev overdøvet af kraftige stemmer, som istemte "Den tapre Landsoldat". Det skulle dog vises de andre kompagnier, at "3. kompagni er et rask kompagni" – det var teksten til kompagniets kendingssignal –, at man ikke var en eneste smule træt, at man i det hele taget var nogle allerhelvedes karle.

Adjudanten kom ridende kompagniet i møde på sin kluntede host. Det knaldede på den hårde vej under dens brede, støvhvide hove. Kaptajnen rakte ham gemytlig og glad hånden, da han vendte om og fulgte med, men da han derpå gav kaptajnen en ordre, blev denne stående et øjeblik, undertrykte en ed og så fortrædelig og ærgerlig ud. Kompagniet nåede op i højde med bataillonens andre afdelinger, der stod opmarcherede under gevær på en stubmark til venstre af vejen. Sangen holdt op, og uden kommando svingedes der ind på marken efter kaptajnen. Folkene nikkede til deres bekendte, idet de gik forbi, men da kompagniet var kommet på plads og havde taget ved foden, var der lutter forbavselse over, at det ventede hvil ikke kom; de trætteste stod og støttede sig til deres gevær, ingen måtte sætte sig. Foran fronten holdt bataillonschefen, officererne stod i en halvkreds omkring ham.

"Jeg fik i aftes et brev fra afskediget kaptajn D., som ejer T-gård, der ligger knap en halv mil herfra. Han opfordrer mig til at holde hvil ved hans gård og indbyder både mandskabet og os til frokost. Jeg synes, at vi burde modtage denne smukke indbydelse, og jeg har i den overbevisning, at De, mine herrer, er enige med mig, sendt bud til ham, at vi kommer." –

Der blev en lille pause.

"Folkene er noget trætte," sagde kaptajnen ved 3., "vi har allerede haft en lang march."

"Å, en halv mil mer eller mindre før et langt hvil har vel ikke så meget at sige."

"En halv mil mindre har ikke så lidt at sige, hr. oberst," sagde en af de andre kompagnichefer smilende, "og en halv mil mere har mere at sige." – Chefen svarede ikke.

"Ja, skal vi til frokost, er det bedst at komme af sted, folkene er sultne, og står de længere, så falder de," fortsatte den samme officer stadig smilende, idet han svingede med sin pincenez i en bred, sort lidse.

Chefen, som var noget ked af, at hans forslag ikke syntes at vinde bifald, lod officererne træde af, idet han sagde: "Jeg tør næsten svare Dem for, at De ikke vil fortryde det hvil"; og han kommanderede: "Former bataillon!"

"Endelig!" tænkte mandskabet.

Men i få ord meddelte oberstløjtnanten dem, at han på deres vegne havde lovet at holde det lange hvil ved T-gård. "Det ligger kun en fjerdingvej herfra. – I vil dér finde mad og drikke i overflødighed. Det er en gammel veltjent officer, som vil gøre sig den fornøjelse at traktere jer. Lad os få en rask march dertil."

Han vendte sin hest, lod den sætte over grøften og red, fulgt af adjudanten, i skridt ned ad vejen. Det var en svær skuffelse i første øjeblik. Temmelig højrøstet lød nogle mishagsytringer. Enkelte trådte ud af geleddet og sagde, at de kunne ikke mere. Der blev kommanderet med meget høje stemmer, da sektionerne svingede ud, og kompagni efter kompagni atter rykkede over på chausseen. Kaptajnen ved 3. kompagni stod tilbage og havde travlt med en fem-seks mand, som havde trukket støvlerne af.

"Ja, I må se at vinde med, I *skal* med til hvilepladsen, – javel, sergent Hansen, – nå, lad mig se, fy for Satan, – ja, 32 må køre med marketenderen og Juul med. Hvordan går det, Juul?"

"Jeg har det sådan med klemme over maven, og så får jeg hvert øjeblik hjertevandet op i halsen," svarede en lang hulbrystet snedkersvend, "men når tornysteren ikke var, så ..."

"Nå, ja så læg den op hos marketenderen."

"Marketenderen er kørt, hr. kaptajn."

"Så følger De efter med disse folk, sergent Hansen, og lader ingen blive tilbage, hører De – lige ud ad landevejen, til De træffer os."

Og så løb han efter sit kompagni, som allerede var et godt stykke fremme,

Det var allerede højt oppe på formiddagen. Solen skinnede klar og varm, men det var stadig blikstille. Der var grumme varmt inde i kolonnen. En fed og trannet lugt af de store støvler, en stram damp af det halvvåde kirsej og en væmmelig dunst af sved og dårlig tobak stod tæt og fast i geledderne. Vejen støvede ikke meget, men varmen fra den gennembagte stengrund steg op, og heden fra den klare, lyse himmel sænkede sig ned, og alt dette dannede tilsammen en ubeskrivelig atmosfære, der fyldte kolonnernes rækker og besværliggjorde åndedrættet.

Det var næsten utænkeligt, at der inde på marken, kun få skridt herfra – f. eks. nede på engen henne ved det skyggefulde gærde, hvor den opskræmte ko løb rundt i sit tøjr – var frisk og ren luft, måske kløverduft, og der – ved Gud! – der er vand! En å kom frem under vejen, en frisk og klar og ilsom å, frisk vand, frisk vand for arme, tørre, gispende ganer. Det var ikke til at modstå, ingen magt – blot hånden ned – blot – og en mand

sprang ud af geleddet, smed sig ned på maven ved åens bred, øjne og mund rakte ned imod vandet i voldsomt begær – så greb en hånd ham i nakken.

Kaptajnen var nået frem til køen af sit kompagni: "Ja jeg skal lære ham, hvor tør I vove, hvad nummer har De? Nå så det er Dem, De slubbert – og De vil drikke for hele kompagniet? De vil drikke, og vi andre må tørste. Notér ham, oversergent, vi skal nok huske ham." – Fyren var flov og skuffet. Havde han bare fået drukket, brød han sig ikke om at blive noteret. Kompagnichefen, som havde talt med en af harme brudt stemme, gik frem langs rækkerne og sagde hist og her et par opmuntrende ord, men folkene var ikke modtagelige og så ikke op. Han blev stående og lod dem passere forbi og gik bag ved sit kompagni for bedre at kunne passe på.

Mange af folkene marcherede ikke, men humpede, og for dem var hvert skridt ligesom et stik af knive. Hos nogle var det støvlens folder omkring anklen, som havde gnavet et hul, og ved hver bevægelse åd folden sig ind i såret. Hos andre var det en fold eller et hul på strømpen, som voldte ulidelige smerter, og så dertil heden, bepakningen, tørsten, trætheden. Kaptajnens ord havde lydt over hele kompagniet. De syntes alle, at han havde ret, at det var en skam af 57, som ville "drikke for hele kompagniet", men de havde alle lyst til at gøre det samme. Der herskede en dump tavshed, de hørte kun fodslagene mod jorden og den ensformige raslen, når sabelbajonetter og spader slog mod hinanden. I deres fortumlede hoveder hængte enhver anden lyd sig fast, så at de ikke kunne blive den kvit; i takt med marchen lød det: "Drikke for hele kompagniet", "drikke for he – – å gid vi dog for Satan snart skulle have hvil". En. Enkelt mand

måtte træde ud på grund af næseblod. Han satte sig ned på grøftekanten, mens hans sektionsfører stod ved siden af ham; der var endnu dem, som, idet de marcherede forbi, tilkastede ham et par spottende bemærkninger.

Så – endelig! Foran, oppe på bakken, sås i den flade egn en lille skov eller have, og imellem træerne skimtedes en hvid bygning og nogle store kornstakke. "Der er gården!" råbtes der rundt omkring.

Hvem var da denne gårds ejer, hvem var denne mand, som man tog så meget hensyn til, for hvis skyld hvilen blev udsat, og som havde lyst til at traktere en hel bataillon? De ældre blandt befalingsmændene kendte godt hans navn, der havde en klang i sig, især fra 1848-50. Oberstløjtnanten havde kendt ham nøje og havde nu på marchen fortalt om ham. En udmærket og anerkendt officer, soldat med liv og sjæl, som trods sin dygtighed var faldet for aldersgrænsen. Knækket og brudt havde han trukket sig tilbage på landet til en gård, som han havde købt sig. Ugift og ensom levede han nu et virksomt liv som landmand. Det var hans levnedsløb.

Oberstløjtnanten og adjudanten var redet i forvejen og holdt nu oppe ved gårdens indkørsel til venstre for chausseen, da bataillonen kom marcherende. Der blev givet ordre til kompagnicheferne, og geværerne blev sat sammen i en lille lund. Folkene tog bepakningen af og lagde den bag ved geværpyramiderne. På den anden side af vejen var der en stor af træer omringet plads. På enkelte borde og i græsset stod her store kurve og brede planker med smørrebrød og hvedebrød – marketenderens hele beholdning var købt op for det tilfælde, at gårdens egne madvarer ikke kunne slå til. Her lå også

øltræerne, og et par vældige bryggerkedler med dampende kaffe blev båret ned. Alt var ordnet med omhu og parat. I stilhed førtes folkene ind på pladsen, og først da der efter en kort instruktion om, hvorledes de skulle forsyne sig, blev kommanderet: "Træd af – hvilen varer i nogle timer!" vågnede de op.

Havde der hidtil hersket tavshed, så brød nu, da det længe ønskede og hedt eftertragtede øjeblik endelig kom, livet og bevægelsen ustandselig frem. Først blev den brændende tørre hals læsket med så store masser af vand og øl, som hver i trængslen kunne overkomme. Her var intet at betale, alle havde altså lige vilkår. De drak, så sveden sprang end stærkere frem af alle porer, så agtede de først på maden. Kort efter lå de alle udstrakte på den bløde jord, forfriskede, glade, tyggende og snakkende, forbavsede over det velvære, hvormed hvilen og næringsmidlerne fyldte deres kraftige, unge legemer.

Den lange march var, om ikke glemt, så dog efter nogle øjeblikkes forløb gledet tilbage i et andet lys, halvt som en overstået nød, halvt som en udført bedrift. Mere og mere gik snakken løs under ivrige tilråb og udråb fra alle kanter om maden og øllet og kraftige anerkendelser af den budte gæstfrihed.

Og værten selv, en høj, svær skikkelse, tung og stærk af bygning i en kort jagtfrakke knappet lige op til halsen; det høje, sorte halsbind mindede endnu om den gamle soldat. Et vældigt, isgråt skæg bredte sig over hans bryst. Da tropperne rykkede ind på hans grund, havde han stået halvt skjult bag et træ og ladet dem paradere forbi sig. Da de trådte af til hvil, gav han endnu i en langsom og rolig tone nogle ordrer til en flok

bønderkoner og et par yngre mænd, der så ud som forvaltere. Officererne blev forestillet for ham, og han takkede dem, fordi de ville holde hvil hos ham, og bød dem hen til et bord, hvor der var dækket for dem. Selv satte han sig ikke hos dem, men gik om mellem folkene, hjalp dem og anviste dem fødevarer. Mest dvælede han ved de mange, som havde trukket støvler og strømper af, og som endnu, mens de spiste, søgte at lindre smerterne i deres søndersprængte fødder. Men modløsheden var næsten forsvundet; kun enkelte sad og stønnede, mens de holdt deres hudløse fødder, der så ud som nyslagtet kød, i deres hænder. Hos sådanne stod den gamle mand og gav rolig og gemytlig sine råd, som om det var en hverdagssag. Han gik hen til lægen, der lige var kommet kørende og var i færd med at stå af sin vogn, forestillede sig og sagde: "Her er mange dårlige fødder."

Lægen trak på skulderen. "Folkene bliver ved at være dumme og vil ikke af med deres brøndgraver-støvler."

"Jeg kan lade en del køre, hvis oberstløjtnanten giver lov, der er jo kun tre fjerdingvej til kvartererne. Kender De til at bruge valle til hudløse fødder? – Å, Nielsen, lad hente nogen valle i mælkekælderen."

Han fik de dårligste af folkene samlede og fik lægen til at se dem efter straks, skønt denne kastede lange blikke til officerernes frokostbord.

Da sulten var stillet, strakte man sig hen ad jorden og lå nu og nød livet. Mange sov straks, de fleste blundede halvt, mætte, hvilende, nydende. Enkelte grupper førte endnu en livlig passiar, men der var dog næsten ganske stille på den kønne, kølige plet; man hørte myggene summe og nogle fugle svirre i

træerne og længere borte nogle krager skrige op. – Den var borte nu, dagens træthed, lidelserne var glemt, den brændende sol, de værkende fødder. Halvt i drømme svævede tankerne viden om: det var dog ikke så galt at være soldat, et raskt liv – og så varede det jo denne gang kun en måned; når man blot ikke blev syg og kom på sygehuset og måtte ligge der længe og alene og måske dø langt borte fra dem derhjemme – og dér hagede tankerne sig så i almindelighed fast – hvis de da havde et hjem.

Den gamle gik endnu omkring, stille og tavs, som en fader imellem sovende børn eller som en læge på hospitalet. Da han havde været pladsen rundt, satte han sig hen til oberstløjtnanten, som endnu sad ved bordet, og dér fik han nu munden på gled. Han fortalte om sin store, bitre skuffelse, da man "smed ham bort", om sine drengeår som kadet, om sin militære ærgerrighed, sin deltagelse i krigene og sine store forhåbninger – det var aldrig faldet ham ind, at man ikke havde brug for ham, lige til den sidste dag havde han været sikker på, at man ville "redde" ham. I en rolig og resigneret tone fortalte han alt dette. Officererne var imidlertid kommet til og havde sluttet sig om ham, noget betaget af de lidelser og skuffelser, som lød til dem igennem hans ord. Oberstløjtnanten så på sit ur.

"Jeg klager ikke, mine herrer," vedblev den gamle, "De misforstår mig, hvis De tror det; bedre mænd end jeg har set frugten af deres liv forspildt og lever nu i usle og sørgelige kår, jeg har det jo godt," – og han kastede et blik rundt om sig, – "men det er godt for os soldater, – for soldater, mener jeg, for jeg er det jo ikke mere – at mindes om, at den historie med marskalstaven i tornystret ikke hører hjemme i vor tid. – ja,

tiden er nok omme. Hr. oberstløjtnant, jeg takker De herrer for Deres besøg!" Han klinkede med dem, og de tømte deres glas til bunden.

En skærende piben vækkede folkene af deres ro og averterede dem om at gøre sig færdige til opbrud. De sovende rejste hovedet og så sig fortumlede om med halvblinde øjne, indtil de pludselig besindede sig og sprang op. Der blev en travlhed med at få knapperne knappet og med at få støvlerne på de ømme ben, – ynkelige miner og drøje eder.

"Det er s'gu da li'egodt godt, at vi kommer afsted, for nu var jeg lige ved at kede mig," sagde forsangeren, den tykke 97, hvis fødder var i ét blodigt sår, men som under ingen omstændigheder ville på sygevognen.

"Træd an!"

Efternølerne kom i et hinkende løb hen til pladsen på den anden side indkørselsvejen, hvor geværerne var sat sammen. Bataillonschefen og den gamle kaptajn stod på vejen og så til.

"Hr. oberstløjtnant," sagde den gamle pludselig, "må jeg sige et par ord til Deres folk, inden de rykker til gevær."

Bataillonschefen tog høfligt til huen. – –

Så skete noget mærkeligt. Den store skikkelse vendte sig om imod folkene, som var i ivrigt røre og travl bevægelse med at tage oppakningen på, og som masede med remme og spænder – han opløftede sin stemme, en vældig drønende dommedagsstemme, og kommanderede:

"Bataillon!"

Som ved et trylleslag så alle op, da det mægtige gjald slog ned i dem, de slap uvilkårligt deres sager, et par soldater, som endnu var i løb, stod pludselig stille, og da i samme nu den

samme røst kommanderede: "Ret!" ramte det hver mand i bataillonen med ét slag, så hver uvilkårlig stod rettet, med øjnene frem imod den høje mand, hælene samlet og hænderne strakt ned ad buksesømmene. Aldrig havde de hørt en sådan kommando. Der var en lydløs stilhed, – henne ved marketendervognen ramlede en kurv med flasker sammen – så dobbelt stilhed.

Urokkelig stod den gamle et par sekunder ligesom selv forstenet ved sin stemmes magt og dens følger, ligesom ventende på noget, der måtte ske, og ansigt til ansigt med en strømmende vrimmel af gamle erindringer. – Da mærkede han, at sindsbevægelsen ville tage magten fra ham, mærkede gråden krybende i halsen og tårernes hede i øjnene, og med en voldsom kraft tog han sig sammen, ligesom sank gråden i sig, rettede sig i samme øjeblik rank og ret og råbte: *"Leve kongen og vort fædreland!"*

Og næppe var hans umådelige stemmes klang død hen i skoven, før folkene løstes af fortryllelsen og besvarede den med drønende hurraer, i hvilke der i øjeblikket mere lå en hyldest af den gamle officer end patriotisk begejstring. –

Kompagnicheferne kommanderede "Til gevær!", og den gamle kaptajn vendte sig om til oberstløjtnanten og sagde i en tone, som skulle være spøgende, men med et uendelig vemodigt smil: "Så fik jeg dog kommanderet en bataillon engang." –

Kort efter passerede de sidste af tropperne forbi ham, hilsende og takkende med muntre hurraer. Efter det lange, kvægende hvil var de atter parate til nye anstrengelser, kun enkelte var gået ind på at køre forud til kvartererne. Hornene skingrede, de forskelligste sange skraldede op, og en tyk, blå

tobaksrøg fanede hen over kolonnen, som langs med skovgærdet rykkede forbi gården over en markvej til landevejen. Lidt efter lidt gled de mange lyde sammen i en ubestemt tummel, der tabte sig mere og mere. På pladsen, hvor den gamle stod, var der dobbelt tyst og ensomt. Nogle karle gik og samlede flasker op af det nedtrådte græs, som var overstrøet med madpapirer. Så vendte han sig om og gik ind i sit hus.

På kasernen

"Næj mi' go'e slawter, såen må do it sæje – do må it' vær' so kålhøgen å tefreds mæ dæ' sæl' – der æ' e' wismand i gammel davv' å han hå sawt, te jen ska' it' wær tefreds, før jen æ' i si' graw. Do goer po Vorherres walsi'ned jorderige, såen som kaptænen søl å ål' dæ anner beskikked' befaalingsmænd wår din unnerdani' – næj, wi æ it din' unnerdani' – næj, wi æ' din kam'raater som do hår din' pligt' imo' – å mæ vos' ska' do' del' wondt å godt å di' sidst' skærv."

"Prækesludder," afbrød slagteren skolelæreren.

"Ja," vedblev denne, "du skal ikke få mig til at stille min munds vejr, så længe ikke pusten er fra mit legeme. A skal snakke ud af min ganske magt til dig – ja a vil sandelig, og a vil vitterlig for dig sige, at i så måde som du begegner 87, kan du ikke forsvare det for din Gud og for dine medmennesker."

Det var på 1. delings belægningsstue skolelæreren talte. Et højt langt rum med hvide kalkede vægge, hvorpå der var anbragt hylder og knager, der var overfyldte med beklædningsgenstande. Knage ved knage hang våbenfrakker og bukser i samme ensformige orden ved siden af hinanden, sammenrullede for at tage så ringe plads som muligt, med vrangen udad, for at støvet ikke skulle sætte sig fast i det gamle, slidte, grove tøj. På hylderne stod kasser og støvler, alt i samme regelmæssige orden. Det høje vindu, gennem hvilket en kold septembersol sendte sit skærende lys, vendte ud til kasernegården, og i værelsets modsatte ende var døren. På begge sidevæggene stod sengene med hovedgærdet ind mod væggen, så at der var en bred gang i midten.

Henne på en seng ved vinduet sad skolelæreren og nød sin tales strøm. Det var en jysk seminarist. Med begge hænder foldede om det ene knæ rokkede han lidt frem og tilbage, han havde tabt tøflen af det ben, han holdt omfattet, men han agtede ikke på det. Han var en tynd fyr med et mørkt grovt fuldskæg, der var lige afskåret over munden, hans ansigtstræk var udviskede og flove, og i øjnene stod altid et fromt og stille udtryk. Han talte ravjydsk med en anstrengt stemme og snurrede på alle de hårde bogstaver på en kraftig måde, der ikke passede til hans ubetydelige ydre.

Slagteren, som hans tales væld gik ud over, var en stærk modsætning til den tynde skolelærer. Det var en ualmindelig kraftig bygget soldat, bred og muskuløs. Hans røde hud var blegbrun af små, lyse fregner, og bag i nakken lå den i trinde folder, blegrøde som en regnorms hud, isprængte med småbitte revner og lyse, næsten hvide hår. Især hen over den stumpede næse og over de runde, sanselige læber lå der bælter af fregner, der strakte sig op om øjnene, der var små og farveløse, og som under den posede hud så arrige hen på kammeraten.

"Ja, min gode slagter, nu skal du sandt for dyden høre et sandhedens ord. Det har nu de andre taget i betænkning, at a skulle snakke et bitte korn med dig og a skyder ikke min pligts kald fra mig – næ mæn om a gjør."

"Sludder og vrøvl har vi nok a'," sagde slagteren, der stod og børstede sine støvler, mens han havde sat pudsekassen på sin seng, der var lige overfor skolelærerens.

"Ja, du siger sludder og vrøvl, men sig mig nu og – er ukvemsord en mands mund værdige? – nej, min gode slagter, – de er ikke en mands mund værdige, nej, nej, nej! – Det er

manden værdigt at tage i beskyttelse de svage og enkerne og de faderløse – og gør du det? Nej, det gør du ikke."

Da skolelæreren kom med det om de faderløse, så den tredje soldat i stuen, der stod henne ved døren lænet over sin seng, beundrende hen på ham. Det var den stærke Sofus, en stor, sortsmudset karl med et godmodigt udtryk i et bredt, fladt ansigt, øjnene var rare og livlige, men brynene var vokset helt sammen oven over dem.

"Hvad gjorde du nu ved fløjmanden i dag ved hvilen?" vedblev skolelæreren. "Kunne du lade ham æde sit hvedebrød i fred og ro? Nej du kunne ikke – du kunne ikke lade ham æde sit brød i fred og ro – du smak det op i hans ansigt, gjorde du, og gned ham med den Guds gave, så maden blev helt udmaset i hans ansigt. – Fløjmanden har ikke ståendes eller gåendes fred for dig, din hånd er over ham til enhver tid."

"Ja jæ ska' Fan'en flække mæ' gi' ham fred og ro den ..."

"Næj næj, næj næj slagter," sagde nu Sofus, "la' dæ' nu være godt mæ' dæj å fløjmanden, han har jo ingenting gjort dæj."

"Hva' rager det daj 83?"

"Dæ rager mæj som de andre kammerater på stuen. Vi ve' jo nok, der æ no'et tøseri imellem jer, men vi ve' ha' fred, forstoer du – å har jæ' én gang itte ku' stoet mæ imod dæ, så ka' vi jo prøv' en anden gang te'."

I samme øjeblik blev der taget hårdt i dørlåsen, og da døren gik op, råbte Sofus "Ret!" og de sprang alle tre hen ved fodenden af deres senge, hvor de rettede sig.

"Er underkorporal Larsen her?"

"Næj, hr. skersant."

"Hvor er han henne?"

"Han æ' vist gåen op te premærløjtnanten etter nattegn."

"Ja jeg ska' gi' ham nattegn," sagde sergent Strunck og ville gå igen efter at have kastet et skarpt blik omkring sig. – "Hva' Saaten er det," sagde han, idet han opdagede slagterens pudsekasse. "Pudser De på stuen? Ja jeg ska' –"

"Jæ ville op til premærløjtnanten."

"Nå og så gøre sig fin først, han sku' vel også ha' nattegn, hva'? Nej, slagter, der bli'er ingen steg af den agurk. Tror De De ska' pudse på stuen, når hele pudseloftet står og venter på Dem, næ, De ka' tro nej, – Altid er der vrøvl med Dem." – Den lille mand bevægede hovedet på den ganske korte hals med stor ivrighed, mens det store, smudsiggule overskæg gik op og ned. "Ja, De tror nu, De kan gøre, hvad De vil – men nattegn, nej min salighed, min lille ven, det ska' jeg sørge for – pudse på stuen! – nå det manglede kuns!"

Idet han ville gå ud af stuen, kom en tre-fire lange karle for at gå ind. "Nå vil I ind eller ud?" spurgte han, da de blev stående med hånden til huen og så ned på ham. De gik forbi ham, men den sidste blev stående og sagde: "Jæ melder hr. skersanten, a' jæ har fåen nattegn til klokken 12."

"Nå, ska han nu osse på dansebo', 87? – Ja, De har vel fået lov af slagteren," tilføjede han med et bidsk smil, idet han gik.

87 – fløjmanden – var en urimelig lang og tynd, dårlig bygget karl; han bar sit lille rødhårede hoved på en lang, fremrakt hals og holdt sig forover, med armene hængende ned foran sig. Det så ud, som om han i lang tid havde levet i et rum, hvor han ikke kunne stå oprejst, og nu ligesom var bange for eller afvænt med at strække sig i sin fulde højde. Hans ansigt var derimod ret kønt og havde et godlidende udtryk. Øjnene dvælede længe og

forsigtigt ved det, han så på, men hans langsomme blik var godt og troskyldigt; kun når det ængsteligt hvilede på slagterens store person, og det gjorde det næsten altid, når de var sammen, blev det hårdt og koldt.

Lige fra den første dag, de var mødt som rekrutter, havde fløjmanden været genstand for den stærke og føre slagters drillerier. Han var jo kejtet og klodset og havde ondt ved at lære både geværgreb og gymnastik. At befalingsmændene pukkede på ham, og kammeraterne lo ad ham – det kunne han finde sig i, men at slagteren ville være morsom på hans bekostning og benytte sig af hans kejtethed til letvundne triumfer, det harmede ham dybt. Hvor han hadede den store, grove slagtertamp! Hvad hjalp det, at han passede sine ting og holdt sig for sig selv, slagteren fandt ham altid og trak ham altid frem, aldrig havde han ro. Han gjorde sig en glæde af at pudse sine ting, så de skinnede, men den velbørstede våbenfrakke med de blanke knapper tog sig ikke ud på hans lange, leddeløse krop. Når slagteren derimod fik frakken på sine brede skuldre, så sluttede den fast oppe om hans lyserøde nakke og viste en Samsons ryg, der så ud til med lethed at kunne løfte kasernens mægtige porte af deres hængsler, og når han så satte huen på snur på sit hvidgule hoved og gik ned ad gaden, var denne næppe bred nok for hans styrke og vælde. Den stakkels fløjmand misundte ham, hadede ham og led under hans overmodige tyranni. Hvad hjalp det, at kammeraterne tit var på hans parti – hans slof, den stærke Sofus, havde en gang for hans skyld fået sig en banket trøje – det gjorde kun slagteren mere kry.

I den senere tid var det blevet rent galt. I almindelighed omtaler soldaterne ikke til hinanden, hvor de færdes udenfor kasernen, det beholder de for sig selv og for en enkelt fortrolig. Men hvorledes det nu var gået til eller ikke, hele kompagniet vidste, at slagteren og fløjmanden begge ville være kæreste med den samme pige. Fløjmanden, som et halvt års tid, før han skulle være soldat, var kommet til byen og i tjeneste hos en grosserer, havde dér gjort bekendtskab med pigen, uden at han dog var blevet kæreste med hende. Så havde slagteren mødt dem i Frederiksberg Have og havde for at gøre "sjov" med fløjmanden trængt sig på dem og gjort løjer med pigen, hvilket endte med at han syntes godt om hende og blev det stakkels offers medbejler, en rædselsfuld, ubarmhjertig, sejrsstrålende medbejler. Siden den tid havde han drillet og pint ham på alle måder. Han puffede og skubbede ham, slog ham maden ud af hånden, når han spiste, tilsmudsede hans sager, når han pudsede og hvad der var værst, han belejrede med hårdnakkethed den skønne fæstning og vidste at forpurre alle den elskovsfulde fløjmands besøg hos hende.

Nu gjaldt også dennes blik, da han trådte ind i stuen, allerførst den skrækkelige slagter. Et forskræmt og undskyldende blik, et hundeblik, og han stak halen endnu mere imellem benene, da slagteren gik lige hen imod ham og satte sit fregnede ansigt op i hans: "Nå, så du har fåen nattegn, du bavian, men nu ska' jæ si'e dig et ord så godt som ti, – ser du, nu har skersanten skrævet mig for den pudsekasse, så er det vel osse bedst, at du bli'er hjemme i aften, så ska' vi to holde morskab sammen – for jæ ved jo nok, hvor du skal hen."

"Jæ' har fåen udgangste'la'else af premærløjtnanten."

"Jæ' har fåen udgangste'la'else" – vrængede slagteren, "men du har inte fåen den a' mig, min fine ven", og så slog han i sengens fodstykke, "og hvis du bare forsøjer på ..."

"Nå, nå nå," sagde en af karlene, "la det nu være godt," og nogle af de andre begyndte også at mumle og brumme i skægget, og skolelæreren hævede sin stemme: "Ja hør nu, do slawter, noer jen grawer e' graw for anner, fa ..."

"Ja vel, ja vel, skolemester, å slu'er har vi nok a', – hvad rager fløjmanden jer?"

Folkene havde imidlertid samlet deres tøj sammen til pudsning. Nogle kom med deres geværer, andre havde kastet lædertøjet over skulderen og var belæssede med tornystere, støvler og pudsekasser og stod parate til at forlade stuen, men ventede på at høre, hvad det ville blive til; der var noget i luften som tydede på, at der ville ske noget. De fleste kastede vrede blikke til slagteren, og kun en enkelt, den mindste i delingen, en bleg fyr, sad og grinte i skægget, et tyndt flosset skæg.

"Rub I nu a' mæ' jer, – hva' står I og glor på?" råbte slagteren; men pludselig råbte den stærke Sofus:

"Hov kammerater – sku' vi ikke en gang prøve a' gi' den storsnu'ede slagter en lille bænketur, han ku' vist træng' te'et."

Der blev et voldsomt røre. Sofus rev med et ryk et tæppe af en af sengene og styrtede ind på slagteren for at kaste det over hovedet på ham, de andre smed deres sager fra sig og sprang frem med store, fremstrakte næver og krumme fingre for at gribe ham. Der blev en skraben og slæben med fødderne, men ingen sagde et ord, kun slagteren skreg nogle udfordrende ord, da kredsen om ham blev mindre og mindre, og han, brændende rød, og blank i ansigtet af sved, søgte at holde dem fra sig.

Grinebideren sad alene og gned sine håndflader imod hinanden, og den rødhårede fløjmand var ligbleg. Da den stærke Sofus så sprang op på en seng, for at få tæppet om hovedet på den kæmpestærke karl, gav denne et vildt brøl fra sig, og fløjmanden sprang i sin sjæleangst ud på gangen og råbte: "De sla'r han! De sla'r han ihjel!"

"Holdt!" råbte i det samme en stærk stemme, som de alle kendte, henne i døren.

Det var premierløjtnanten.

En lydløs stilhed fulgte, og et vældigt "Træd an" bragte hver mand hen til enden af sin seng.

"Er der slagsmål her?" sagde den høje mand med en meget dyb, næsten hul stemme. Henne i den åbne dør kom et par underofficerer til syne. "Hvem er den visiterende underofficer?"

"Her!" sagde sergent Strunck med hånden til huen.

"Her er ikke ro på stuen, sergent. Vil De sørge for det!" Han så omkring sig. Han havde storskårne, barske træk, især en stor kødfuld næse, som man uvilkårligt fæstede blikket på, når man talte med ham, et langt, lyst overskæg hang ned over munden og dækkede den helt, så at man ikke kunne se dens udtryk; derfor opdagede soldaterne undertiden til deres forbavselse, at den alvorlige mand, der altid så på dem med så rolige, næsten bedrøvede, grå øjne, havde et stort skælmsk smil skjult under skægget. Han gik et slag op igennem stuen hen imod vinduet.

"Hvad er der i vejen, slagter?" spurgte han, da han så dennes ophidsede, fregnede ansigt, men inden han fik svar, sagde han højt: "Kan I holde fred", og med hævet stemme tilføjede han: "Træd an til pudsning."

Folkene greb i lynsnar fart deres sager og strømmede ud af døren, hvor de forenede sig med kompagniets andre soldater, der larmende og trampende med de sinkebeslåede støvler hurtigt forsvandt op af de snavsede jernbelagte trappetrin i de øvre etager, hvor pudseloftet lå.

"Sergent Strunck," sagde premierløjtnanten, "luk de vinduer op, man kvæles jo her. – Hvad var det for vrøvl, her var?"

"Det er slagteren og 87, som ikke kan holde fred, hr. premierløjtnant."

"87? Fløjmanden? Å Fanden heller – det var jo ham, der kom ud på gangen. Nej, han gør skam ingen fortræd, – men slagteren, ja det er en farlig karl; han kan måske bruges til underkorporal, men de mener jo, han er en gris. Ja, nattegn skal han ikke have i aften, det har jeg jo sagt Dem." – Så gik han.

"Hæ – se det spektakel skal der nu ikke gøres noget ved," sagde sergenten til en af de andre underofficerer, da de gik op ad trupperne. "Jeg tror nu den slagter slår en eller anden ihjel, inden vi bliver af med ham."

Det var blevet aften. Kasernens smalle gange stod tomme. De sparsomme gasblus brændte stift og koldt i den ramme og sure lugt, denne stereotype kasernelugt, der er ligesom sammenpresset af belægningsstuens dunster og mandskabsstuens lugt af gammelt rugbrød og andre spisevarer. Inde på samlingsstuen sad et par mand og spillede sjavs med højrøstede udbrud og hårde slag i bordet, et par andre sad halvsovende og pattede på deres piber, mens de så til, og en enkelt læste halvhøjt i en gammel, fedtet bog. En gang imellem kom én springende op ad trapperne med en pakke under armen, og idet han rask gik ned ad gangen og åbnede døren til

stuen, hørte man stemmerne bralre lydeligt ud over gangenes stilhed, indtil de et øjeblik efter kvaltes bag den lukkede dør.

Klokken nærmede sig ti, retrætens ubarmhjertige tid. Dagen ville snart være omme. Den store bygning, der havde ligget hen som et stort, livløst dyr, gik der nu "levende" i, ud og ind, op og ned sprang og løb de mange blankknappede fyre for hver at finde sin celle, sin rede, sin seng. På den brede gang nede i stuen, hvor trapperne stødte sammen ved døren ud til gården, stod grinebideren og så på de soldater, der vendte hjem. Han havde et stort tørklæde bundet om hovedet, og hans hovne kind viste, at han var bytte for en slem tandpine. Så kom slagteren op ad trappen. "Hvad står du der for, Ørfeldt?" spurgte han.

"Ok" – sagde han, "jæ har en gruelig fæl tandpine, jæ ka' itte få ro for jagen og pine."

"Er du ikke på brandvagt?"

"Jou, gu' æ jæ' på brandvagt, men jæ' har fåen lov te' a hent' mæ en skrå, men jæ' har ingen."

"Vil du ha' en?"

"Ja vel væ' jæ' dæ. Du fik da itte nattægn i dav, slagter."

"Nej, det sku' nu ikke så være," svarede slagteren med et mørkt blik, "men ku' jæ' ramme ham, fløjmanden, med et par ordentlige på kjæften, så sku' jæ li'e godt være fornøjet." Efter en lille pause fortsatte han hviskende: "Jæ har tænkt, at du ..." og hans stemme blev lavere og lavere, deres samtale blev tit forstyrret af soldaterne, som gik forbi. Nogle af dem tilråbte slagteren et par drillende ord, som til deres forbavselse ikke blev besvaret med trusler og skældsord.

"Er du nu også vis på, han ikke er kommet hjem? – Ja, nu skal jeg sige dig, hvordan – og det skal du ikke komme til at

fortryde," og slagteren hviskede videre. Kort efter gik den anden ned til brandvagten ved den store port, idet han trods sin tandpine grinte i sit flossede skæg.

Lidt efter smældede retrætens messingtoner ude i gården og sloges frem og tilbage imellem de høje mure, indtil de ligesom steg til vejrs fra den dybe stenbrønd op imod den blinkende efterårshimmel. Slagteren gik stille og skummel op på stuen.

Kort efter var der roligt overalt. Der blev mørkere på gangene, nogle underofficerer gik om og visiterede, lukkede dørene op og lod dem stå åbne, mens de så efter, hvem der manglede. Oppe på 1. delings belægningsstue var der livlig snakken. Men efterhånden som de kom i seng, blev der mere stille og tilsidst hørte man kun et par sidekammerater, som lå og småsludrede. De halvsovende blev endnu en gang vækket af sergent Strunck, der rev døren op på sin larmende måde og lyste omkring med sin lygte for at notere sig numrene på de tomme senge.

"Nå, De er nok inte på galejen i aften, hr. von Slagter," sagde han og lyste ham ind i det fregnede ansigt.

Slagteren skar tænder, men tav, som han havde tiet hele aftenen, brummede som et såret dyr og smed sit store legeme om på den anden side.

Sergenten gik med sin lygte. Et ringe lys fra gasblusset på gangen kastedes igennem ruden over døren hen over loftet. Lidt efter lidt bredte en stærkt beklumret luft af de mange sovende mennesker og de trannede, gennemsvedte støvler sig i rummet. De store, sunde karle trak vejret tungt, snorkende, pustende, stønnende.

Så rejste slagteren sig op i sengen, halede bukser og frakke frem under tæppet, trak ganske sagte tøjet på og sneg sig forsigtig og med krummet ryg op på hosesokker og hen til døren, åbnede den med et jævnt tryk og forsvandt.

Da klokken var lidt over elleve, kom fløjmanden ind ad kaserneporten. Gården lå øde og sort, det blæste hårdt og råt, men her var læ af de høje mure, kun fløj en gang imellem halm og støv og papirstumper op i stilheden og hvirvlede sig fra det ene hjørne op i en drejende dans, til det atter faldt til ro i et andet. Han gik som sædvanlig med sit ludende, forknytte hoved fremefter, det så ikke ud, som om han havde været ude at more sig den aften, og da han kom ind i gangen, så han sig håbløs omkring, gik så langsomt op ad trappen og ind på stuen, hvor han i mørket begyndte at klæde sig af.

Inden han var færdig, åbnedes døren igen, og grinebideren stak sit indsvøbte hoved ind og sagde: "87! Du ska' komm' nør te' vagtkommandøren. Du har gi'et fejl nattegn."

"Har jæ?"

"Ja gu' har du dæ'. Dæ' si'er han da. Kom nu bare," og så løb han.

Fløjmanden tog tålmodig tøjet på igen og gik ned. "Sikke no'et sludder," tænkte han, da han trak i den store dør for at komme ud i gården igen. Blæsten stemte imod, som om det var en stærk mand, der holdt på den, han satte skulderen til og op gik den, – men i samme øjeblik, – var det den svære dør eller var det en arm, – krum og bøjet, som strakt ud blev stiv og hård som stål – der ramte ham i ansigtet; brusken i næsen knasede, og blodet sprudlede frem, idet han gik bagover uden en lyd.

Skildvagten, der gik frem og tilbage henne ved porten, stod stille – hvad var det? Nej, alt var tyst, og så gad han ikke gå ud i den skumle gård, men blev i sin lune krog.

Noget efter vågnede den stærke Sofus ved, at nogen rørte ved ham, og han så da sin slof, fløjmanden, ligge over sin seng og ryste.

"Hva' er 'et, fløjmand?" – Han stønnede og gav sig. – "Er du fuld?"

"Næj, næj, næj – jæ har sla'et mæ' så fælt," og han gav nu en forvirret forklaring om kasernegården og nattegnet og blæsten og slag og blod og de hårde stene osv., alt imedens den lange karl hulkede og græd højt. De fleste soldater vedblev at sove en rigtig soldatersøvn, men flere vågnede op og sad oprejste i sengene med søvndrukne, spørgende miner. "Hva' er'et?" sagde de. "Er han svirendes?"

"Dæ' æ itte nouet, sov I bare," sagde den stærke Sofus, idet han stod op og hjalp ham tilrette og tyssede på ham som på et barn, fik klæderne af ham og fik ham i seng. Fløjmanden blev ved at give sig, men mere sagte. Soldaterne faldt atter i ro, og kun de to blev ved at hviske. "Hva' har jæ dog gort, å Gud, å Gud, hva' har jæ dov gort," stønnede fløjmanden.

"Læg du dæj nu bare ner," hviskede Sofus, "dæ' æ natuligvis slagteren, som har sla'et dæj, men vi ska' den Onde vælte mæ' nok få krammet på ham, ka' du tro."

"Næj, næj, næj, å Gud, å Gud," blev den anden ved, mens han snøftede og snusede og tørrede blodet mere ud i ansigtet.

"Bry' du dig nu bare om ingen ting, lille fløjmand, du ska' inte bry' dig om nouet," og han trøstede og beroligede ham på alle måder.

"Å næj, å næj," snøftede fløjmanden, "han har sla'et mæj næsen i smadder, dæ' værker helt op i panden, jæ' bli'er aldrig menneske mere, – hva' sku' osse Marie tale mæ' han for."

"Ti nu stille, lille fløjmand, å gi'e dæ' te'freds, – vent lidt, ska' du se, hva' jæ' har." – Og han gik, stadig i bar skjorte og på bare ben, hen til sit tøj bag ved sengen, hvor han ledte op af sin bukselomme noget, der var indsvøbt i et stykke smudsigt, halvt hensmuldret papir.

"Se her," sagde han og puttede ham noget klistret noget, helt mørkt af fnug fra lommen, i munden. "Hva' er'et?" sagde den anden og suttede på det.

"Dæ' æ' et bolser, dæ' æ' sku' godt, – dæ' kradser, hva' – dæ' æ' ingefært nere fra makketutten."

"Å Gud, hva' ska' dæ' bli'e til," begyndte fløjmanden igen, pattende på sit bolsche, "jæ' ka' itte mer, næj, næj, næj!"

Men den stærke Sofus vedblev at tysse på ham med beroligende, troskyldige ord, indtil han endelig faldt hen, og rystende af kulde listede hans kammerat sig så over i sin seng igen.

"Nå, så De har haft næseblod," sagde sergenten næste morgen, da han stod ved den blodige seng, "ja den er go' nok, den kan vi jo melde premierløjtnanten." Fløjmanden så efter ham med et langt, ængsteligt blik, da han gik.

"Næj, du ska' melde slagteren, fløjmand," sagde kammeraterne, da de var ene, "dæ' æ naturligvis slagteren, som har sla'et dæj."

"Jæ la' i min seng kl. 10," sagde slagteren,

"A mo i so mode bewidne, a' slawteren lo i seng," sagde skolelæreren, "men æ do sla'et, bette fløjmand, så meld i Guds navn."

"Du ska' melde ham, du ska' melde ham," råbte de fra alle sider. Fløjmanden følte på sin hovne næse og så med sit lange blik hen på slagteren, som rolig hev tornystret over skulderen. "Meld a' Helvede te," sagde han, "ska' jæ' ka'ske ha' skyld for, han æ svirendes og sla'er sit rø'kålsho'de imo' muren?" Og han skred stor og mægtig ud ad døren for at tage sit gevær.

"Meld ham te' premærløjtnanten," sagde den stærke Sofus, "du får ellers aldrig fred for ham."

"Træd an!" lød det igennem gangene, og de skyndte sig alle sammen afsted, idet de med tornystrene stødte imod hinanden og mod alle hjørner.

Premierløjtnanten stod allerede nede i gården. Han talte med sergent Strunck, mens stabssergenten så efter, om alle var tilstede.

"87!" råbte premierløjtnanten.

"Her!" svarede denne med spæd stemme og trådte frem, idet han skuldrede sit gevær.

"Hvor har De fået den næse fra?"

Han fortalte om døren og blæsten.

"Nå, og der er ingen, som har slået Dem?"

"Næj – jæ' tror 'et itte."

"Hm – træd ind!"

"Du skal melde ham," sagde de i geleddet bagved ham, da han trådte ind. Og mens kompagniet med hårde taktfaste trin marcherede ud af porten og ned ad gaden, blev de ved at sige

det til ham, og mens hornene blæste den gamle march, syntes han, de trompetede det samme i hans øren:

Du skal melde ha-ham,
Du skal melde ham,
Du skal melde ha-ham,
Du skal melde ham,
ham, ham, ham osv.

Men fløjmanden meldte ham ikke.

Da premierløjtnanten kom hjem fra felttjenesteøvelsen en halv times tid før mandskabet, så han en pige i kasernegården, der ligesom ventede på nogen. Han lagde mærke til hende, for hun så godt ud. En brun waterproof sad stramt om hendes lille fyldige figur, ansigtet var rødt og hvidt i stærke farver, og under den brune stråhat så han ind i et par kønne friske øjne, da han gik forbi hende.

"Venter De på nogen, lille jomfru?" spurgte han med sin dybe stemme.

"Ja," sagde hun frejdigt, "på en af 4. kompagni."

"Kompagniet kommer straks, hvad nummer har han?"

"87."

"Nå, fløjmanden," sagde løjtnanten, nysgerrig, "og hvad vil De ham?"

"Å ikke no'et."

"Er han Deres kæreste?"

"Næ, dæ' æ han re'nok ikke."

"Men slagteren da?"?

"Je' har slets ingen forlovet," sagde hun. "Dæ' æ' nok Deres eget kompagni," tilføjede hun, idet hun viste et smilehul i den venstre kind og en række prægtige tænder.

"Hør," sagde han, stadig lige alvorlig, "vil De ikke gå lidt indenfor, her er ikke godt at stå, og jeg vil gerne tale med Dem."

"Nåda – næ' dæ' ve' je' re'nok ikke, – je' æ' ikke a' den slags."

"Så kan De lade være," sagde han ærgerlig, "men det er for Deres egen skyld. Jeg vil tale med Dem om den soldat, som De venter på, og som blev slået til blods, da han kom hjem i går aftes."

"Er Kristen?" sagde hun forskrækket.

"Kom De kun ganske rolig, De behøver kun at gå ind her på gangen." Hun fulgte ham nu straks, og da de var kommet ind på hans værelse, lod han hende sætte sig ned, men selv gik han straks, uden at tage sabel og hue af, hen og tændte sig en mægtig lang pibe tobak.

"Nå, lille pige," dampede han løs, "fortæl mig så, hvad De ved om 87."

"Gud, je' ve' såmænd ikke no'et," begyndte hun, men lidt efter lidt kom det hele, han havde besøgt hende i går aftes, og de havde stået på trappen og talt sammen over en time, for fruen var nu altid så urimelig imod besøg, og så havde han da fortalt hende så meget og ville give hende en forlovelsesring, men hun ville nu slet ingen kæreste have, for det var så tvungent, men Brøndstrup – slagteren – ville også give hende en ring, men den ville hun nu slet ikke have, og så var da Kristen til sidst gået fra hende i går i bedrøvelse, og det syntes hun var så sørgeligt, og hun havde slet ikke kunnet sove, og nu ville hun bare sige, at

han kunne godt komme på søndag eftermiddag og gå med ud til Thorups, for det var hendes tur til at gå ud.

"Ja, det er nu meget godt alt sammen, jomfru, men jeg synes, at når De slet ingen kjæreste vil have, så skulle De hellere lade soldaterne være. – Ja, ja, ja," vedblev han, da hun så skarpt hen på ham, "bliv nu ikke straks fornærmet, jeg ved jo nok, at det er soldaterne, som ikke kan lade Dem være – men når De slet ikke vil forlove Dem, så er det jo dog bedst at lade dem begge to løbe."

"Je' æ' en ordentlig pige, hr. officer, dæ' ve' je' bare la' Dem vide."

"Det tror jeg, De er, og jeg synes derfor også, at De gør ret i at sørge for, at soldaterne ikke slår hinanden fordærvet for Deres skyld,"

"Å – de fjolser."

"Ja, det har De ret i. Nå, altså lader vi begge fyrene vide, at De slet ikke vil have nogen af dem til kæreste, og De spadserer så ikke med 87 på søndag. Skal vi være enige om det?"

Hun svarede ikke straks, men stod noget forlegen. "Jamen" – sagde hun tilsidst. Han så på hende gennem en tobakssky. "Jamen hvad ska' je' så gøre mæ' ringen?"

"Hvilken ring?"

"Rasmussens ring."

"Hvem er Rasmussen?"

"Det er min forrige kæreste."

"Nå, sådan, hvor er han henne?"

"Gud, det ve' je' såmæn ikke. Det va' en rigtig laban, var'et. Han va' skoma'er. Men han bestilte aldrig det Gud la'r skabe

dagen lang end at forsålle sine egne sko, som han dansede i smadder om aftningen. Det ku' jo dog ikke bli' til no'et."

"Nå, og så slog De op?"

"Ja det ve' Gud je go're, og ringen ha'de han sat, je' har såmæn sæl' løst den ind."

"Og nu vil De nok alligevel helst have en anvendelse for den. – ja," sagde han, og det store, rare smil skinnede igennem hans store mustache, "fløjmanden vil De ikke have, slagteren vil De heller ikke have – og jeg kan desværre ikke tilbyde mig, da jeg allerede har været forlovet i seks år."

"Jamen – Kristen er alli'evel sådan en pæn karl, – når han ikke va' sådan et fæ."

"Hør nu, lille jomfru," afbrød han hende hurtigt, da man i det samme hørte bygelhornenes march nede i gården. "De er et skrækkeligt lille vrøvlehoved. Gå De nu blot her ud på gangen, så skal Kristen komme ned til Dem om lidt, – men bliv nu bare ikke bange for hans næse."

Da folkene af 1. deling kom slentrende ind på belægningsstuen, svedte og trætte, med støvler og klæder støvede og smudsige, snakkende og sludrende, blev der en pludselig stilhed, da premierløjtnanten drejede om ad gangen og gik ind til dem. "87!" råbte han, "gå ned på gangen udenfor mit værelse, der er nogen, som venter på Dem." – Da han var gået, lukkede han døren efter ham.

"Der er sket et overfald i aftes på en af eders kammerater," sagde han, "det kan vi ikke have her på kasernen; som soldater er i alle lige og ens – og bliver ens behandlet. I skal så også behandle hinanden ens. Ingen sølle fyr skal lide under en andens kådhed. Jeg siger jer nu, at hvis jeg ikke inden en time

får at vide, hvem der har givet fløjmanden den blodige snude i går – så vil hele stuen, og han med, blive meldt til kaptajnen."

Det bankede på døren. "Kom!" råbte han ærgerlig. Det var fløjmanden, som allerede kom igen. Hans næse var rød og hoven, men hovedet var næsten helt rejst i vejret, og hans langsomme øjne så ualmindelig livligt omkring i stuen. Da han tog hånden til huen, så slagteren, at der blinkede en stor, bred, forgyldt ring på fingeren.

"Nå, 87, er De allerede dér. – Nu spørger jeg Dem for sidste gang: hvem slog Dem så i aftes?"

"Jæ' ve' gærne be' hr. præmærløjtnanten, om den sag må bli' glemt, jæ' har itte lidt noen ska'e."

Men det var for meget for slagteren. Han så, at slaget var tabt, og trådte nu frem, rettede sin vældige krop og lagde hånden til huen med en fortrinlig militær anstand: "Dæ' va' mæj, der slo' han, hr. præmærløjtnant."

"Nå, og hvorfor slog De ham?"

"Ja – nu æ' der ikke no'et mere at sla' han for."

"Nå," sagde premierløjtnanten efter en lille pause, "så lad sagen da være endt, siden 87 beder om det, men," tilføjede han højt og næsten hidsigt, "fred på stuen, det råder jeg jer til!"

Der var ganske tyst, da løjtnanten var gået, kun grinebideren sad på sin seng og fniste, idet han gned sine fugtige hænder imod hinanden. Slagteren gav sig til at pusle henne i en mørk krog, hvor han havde sit tøj, og skolelæreren brød endelig tavsheden ved at begynde en lang moralsk tale, der dog straks blev afbrudt af den stærke Sofus med et velment: "Ja luk du nu kæft, skolemester!"

Lille Jens

Der var røre i Gørslev by. Endelig var den længe ventede indkvartering kommet. Kompagniet var troppet af udenfor byen, og mandskabet søgte nu i små hobe at finde deres kvarterer. Det lettede svært, at skolebørnene på furérskyttens anmodning havde fået fri fra skolen, nu tjente de små som vejvisere for de trætte og svedte soldater; for det gjaldt for disse at finde den nærmeste vej til deres kvarterer. Især for dem, der skulle til udflyttergårdene, var det vigtigt ikke at gå et skridt mere end nødvendigt. Ved smedjen i byens udkant og lidt længere oppe ved købmanden stod nogle bønder og betragtede de kommende. Soldaterne spurgte i forbigående om, hvor Per Nielsen boede. Om det var vejen til Lars Sørensens enke osv., og de viste dem vejen med stor interesse og diskuterede bag efter, om det ikke havde været nemmere at gå til Kristen Rytters hus over engen, end ad stien bag købmandens havehegn. Der var i dette øjeblik mange folk og rigtigt liv i landsbyen. Nogle af soldaterne gik rask til for at nå kvarteret, andre drev langsomt af, snakkede med alle, de mødte, og søgte at gøre indtryk ved at træde flot og rask op, enkelte blev stående udenfor købmanden og fik sig en bajer og en sludder med bønderne. De havde åbenbart haft en lang march og trængte til ro, derfor forsvandt også hobene snart i gårdene eller ad sidevejene, og kun nogle stakler kom humpende bag efter på de ømme fødder. En af dem havde fået støvler og strømper af og gik på de bare røde fødder i vejens bløde, dybe støv og fløjtede. Hans glade ansigt var blankt af sved, og da han kom til købmanden, sang han op i vilden sky. Vel meget havde han drukket i forvejen, og han standsede nu

gladelig hos kammeraterne, som allerede læskede deres tørst. "La' mæ fo en bajer!" råbte han. "Godau, godau," sagde han til bønderne, men så kom kaptajnen ridende: "Nu må I ikke stå her og drikke," sagde han alvorligt, "afsted med jer og søg jeres kvarterer," og da folkene var kommet på vej igen, forsvandt også han i retning af sognefogedens gule gård. Landsbygaden lå atter øde og kedelig som ellers, man skulle ikke tro, at byens indbyggerantal pludselig var blevet fordoblet.

Men inde i gårdene sporedes det desmere; dér var røre nok. Hos Lars Christensens tumlede en halv snes soldater omkring. Tornystrene og lædertøjet, som var helt gråt af støv, lå omkring på arbejdsvogne og andre redskaber, og folkene var i færd med at trække af våbenfrakkerne henne ved vandtruget. "Manden" havde vist dem ind i loen, hvor der var godt fyldt med ren og frisk halm.

"Ja ha'de I ikke væ't så manne, ku' I ha' fåen klæ'er osse," sagde han, "men kom nu ing å spis, når I ka'."

"Ja vel, å tak", svaredes der, "dæ æ' mejet godt altsammens, vi ska' bare ha' lidt a' skidtet a' vos."

De bredte frakkerne ud over hestegangens stang eller hængte dem over udhusenes døre, men geværerne lagde de forsigtigt ind i loen. Så gik det løs med en vasken og skrubben henne ved truget; men der var dem, som efter at have drukket dygtig af posten, satte sig hen og glode længe, inden de rørte sig.

Efter en halv times tid var de fleste dog lidt i orden. De havde fået de hvide lærredstrøjer på og så helt rene og nette ud, men fødderne var det ilde med. Støvlerne blev trukket af med stor forsigtighed og hængt op til tørring, så blev der lånt træsko af manden eller af karlen, hvis de ikke havde deres gamle

gymnastiksko med, og så kom konen ud og sagde: "Væsgo å kom ing å spis."

"Godau," sagde den ene efter den anden stilfærdigt, da de kom ind i stuen og tog huen af. – "Godau å velkommen, – sid ner." – "Tak", svarede de og tog plads ved det lange folkebord.

Manden havde i dagens anledning en grå frakke på, og hans hår var sirligt redt frem over ørene, han følte sig svært stor over for disse mange små sultne fyre, som var henvist til hans gæstfrihed- og som med synlig forventning og vellyst indsnusede den varme, fede, brankede lugt, der fyldte stuen.

"Var dæ en hoer mars i dau?" spurgte manden for at afbryde stilheden.

"Næ i goer var den mejet vær'e," svarede en, og der faldt endnu et par bemærkninger, indtil konen og en pige trådte ind med et par store fade med risvælling.

"Godau å velkommen" og soldaternes "mange tak" lød imellem hinanden. – "Væsgo å spis," sagde hun, og så begyndte måltidet.

Ikke med glubsk og grådig iver, men med ro og tavshed blev der langet til fadene og skeerne blev slikket pænt rene for hver gang, de kom ud af munden til et nyt, solidt og sejt angreb. Manden stod og så til og søgte at holde en smule konversation i gang om, hvor de var fra, og hvor de skulle hen, og deslige, men først da fadene var tomme, kom tungen lidt på gled. Så kom det stegte flæsk, og mens det blev spist, herskede der en ubrydelig tavshed, kun afbrudt af et par ord, når ølkanden gik rundt, og af gaflernes og knivenes klinken mod tallerkenerne. Ved slutningen af måltidet blev livligheden ikke større, der var varmt i stuen, madosen var tyk, og trætheden begyndte at

melde sig. Men en af folkene, en lille, spids fyr, en væversvend, syntes dog, i følge sin større dannelse og finere opdragelse, at han burde sige nogle anerkendende ord om levemåden, og bemærkede, da mætheden begyndte at indfinde sig, at det vistnok var gode jorder deromkring.

"Å ja såmænd," sagde manden, "de' ku' være vær'e," og han tilføjede så noget om de dårlige priser, hvortil karlene føjede bemærkninger om forholdene i deres "hjemstande", som lod til at forbavse gårdmanden en hel del. Men forlegenheden blev først helt brudt, da en spasmager imellem dem, der havde stukket brød til hunden, som stegelugten lokkede til, sagde: "Ja, du tigger, du hund, jægte om po markerne ka' du og hegen æ du alirenvel, – næj, ve du hold' din kaje, sul foer du itt', ka' du itt' hør' a priserne æ' så smo." Så lo de alle sammen, og der blev almindelig snakken og latter. Konen, som havde stået henne ved døren under den sidste del af måltidet med armene støttet mod lænderne, lo med sammenklemte læber og rystede på hovedet med en beundrende mine, som om hun var i teatret. Så rejste de sig, efterhånden som de var færdige, rakte hånden, sagde mange tak og gik ud i gården.

En kold luft slog dem i møde, da de kom ud. Under dagens lange march havde de været varme og svedte, nu mærkede de først septemberdagens kølighed, og da de gik ud over gården, mætte og fornøjede over den gode beværtning og den rare vært, gjorde kulden og trætheden lemmerne stive og sanserne slappe. Den hårde, ubetvingelige trang til middagssøvnen meldte sig, det var allerede langt hen på eftermiddagen, langhalmen vinkede inde i laden – og snart efter herskede der atter den sædvanlige landlige ro over hus og gård. Alt sov. Hunden

raslede lidt med sin lænke, en høne kaglede henne på møddingen, en pige kom engang imellem ud og trådte hårdt med sine træsko og gjorde lidt larm med nogle bøtter og spande, alt imedens hun skottede hen til ladedøren, hvorfra et samlet kor af sund snorken lød ud til hende – for resten tavshed og søvn. –

Nr. 257 Jens Jensen var den første soldat, som var færdig med sin middagssøvn i kvarteret hos gårdmand Lars Christensen. Han rejste sig op i halmen og så sig om. Kammeraterne lå endnu begravet i strøelsen, så han kun hist og her kunne skimte et hoved, en arm eller en strømpesok, som stak frem. Han tænkte først på at putte sig ned igen, – men da han ikke vidste, hvad klokken var, og kom til at tænke på sit gevær og sit tøj, som endnu ikke var pudset, væltede han sig ud og rejste sig. Han fik fat i sin frakke, kiggede på uret, som han havde puttet i brystlommen for ikke at tabe det i halmen og så da, at klokken var tre. Så tog han fat på sine ting.

Først ledte han sin viskestok, som var kunstfærdigt mærket med hans forbogstaver, ud af bunken, tog blår frem af tornystret og gav sig til at trække geværet ud henne ved vandtruget. Det var smudsigt af støv og smørelse; men han rensede det med megen omhu, så det efter overalt, gned det med klude og stak efter i alle krogene med en lille pind, indtil det var fint og rent, ikke et støvgran i løbet, ikke et fnug på låsedelene. Dertil fløjtede han en del lystige meningsløse melodier og tog så fat på sit lædertøj.

Det var en køn karl, den lille Jens Jensen. Tæt og kraftig var han bygget, bred over brystet og smækker om hofterne. Et par prægtige brune øjne med et roligt, troskyldigt blik, brun i

huden som en sydlænding, og smilte han, viste han en række sunde tænder og et par smilehuller, der passede godt til øjnene, og som gav ham et helt barnligt og uskyldigt udtryk. Han var nordsjællænder og søn af en fattig enke, som havde holdt ham strengt, og da han kun kendte orden og renlighed fra hjemmet, var han en af kompagniets flinkeste folk. Men han vidste da også, hvad han var værd. Han var forfængelig af sin person. Der var ingen i garnisonen, som ved paraden om søndagen var pudset som han, og når han gik sig en tur om eftermiddagen, var han strunk og stram i tøjet, ren og fin uden og inden, børstet og pillet, knapperne som spejlglas. At han ikke deltog i de andre kammeraters udskejelser, kom for en stor del af, at han var afholdsmand. Det havde moderen også lært ham. Hun havde for et par år siden meldt ham ind i en forening, og da hun så, at han ubrødelig holdt sit løfte, aldrig at smage spiritus, lod hun ham forlods udskrive til soldat. Da var han kun 19 år. Hun mente, at nu kunne han nok modstå alle soldaterlivets fristelser, senere ville det blive vanskeligere. Jens havde bestået prøven, nu var han snart 20 år, og om en måneds tid skulle han hjemsendes og have tjeneste hos manden, hos hvem moderen var indsidder.

Da Jens stod henne ved vognporten og bankede sin frakke med en kæp, kom pigen ud af huset og gik over gården. Han så hende kun bag fra, men sænkede dog kæppen et øjeblik og så efter hende, idet han sagde: "Hun var fæl høj." Så tog han fat igen, og da de andre, lidt søvndrukne, kom ud af loen for at begynde, var han næsten færdig. Han tændte sin pibe og satte sig hen og så på dem. Arbejdet gik under megen snakken og pludren; dagens begivenheder blev drøftet, marchen, vejen og

vejret. En havde noget at klage over en korporal, som havde "sjekeneret" ham, men havde dog ikke stor lyst til at følge de andres indtrængende råd om at melde ham. "Dæ ska' du heller itt, 84," sagde Jens, hvilket irriterede et par stykker i høj grad; den lille væver blev grov og der opstod nu et langt ordskifte, der endte med, at Jens godmodigt sagde:

"Luk nu kæft, væver, så ska' jæ puds din livrem."

"Ja dæ ka du savtens, men så ve' jæ gi' en bajer hos høkeren," sagde væveren, "for nu ska' vi da ner å ha' vos en ordenlig olevante etter al dæ slid, – hva' 57?"

"Næj," sagde Jens, "jæ ve itt' mæ."

"Du æ' da osse æ' farlig kraj *(kreatur)*, du ska' alti' bravere *(være stor på det)* å være så not *(nøje)*"

"57 ka' itt' drik' øl," sagde en anden, "han æ Fa'en æ'e mæ' itt' vænt fra pa-tåren enno," – og så kom der flere spottegloser over Jens, der sad rolig med piben i munden og gned på væverens livrem.

Han brød sig ellers ikke om deres drilleri, men i aften havde han dog nok lyst til at følge med de andre, da han ikke vidste, hvor han skulle gøre af sig selv. Da de så havde tøjet på og gik ud af gården, fulgte han med, men da de drejede ned ad gaden til købmanden og en af dem sagde: "kom nu, 57, å sæt en prøve po'et," blev han pludselig fast, drejede til venstre og sagde bestemt: "Næj, jæ' æ' itt' a' den kopi *(slags)*."

"Nå, itt' så høvsig *(hidsig)*, dit hundeho'de," råbte én af flokken, og så lo de andre, idet de skiltes fra ham.

Det havde aldrig før knebet så meget for Jens at lade være med at gå med kammeraterne som denne aften, da han alene gik den modsatte vej. Men han vidste, at han ikke kunne slippe

for at drikke, når han fulgte dem, – nej, nej, han ville ikke. Den anden dag havde 93 været fuld og skulle i brummen, når de kom hjem. Det var dog grueligt med alle de straffe. Men det var dog ligegodt kedeligt at gå her på den bare mark. Hvad ville mor også lade ham sværge så dyrt for? Hør, hvor de sang og skrålte nede i byen, – grin og kommers var der, det var han vis på, især når den lange uldhandler fra 1. deling var med. "Det æ' dov en farlig karl til at pudserere, man sku' itte tro, han var ve' sin' fem sind, når han er ræiti over end' *(over ende, dvs. kåd eller overgiven)* – – her æ' itt' så morsomt," tænkte han.

Han så sig om på de ensomme marker, hvor der herskede den store stilhed, som netop er så påfaldende, når det stunder mod aften. Han gik ind over grøften på en mark og fulgte et højt gærde med levende pilehegn, så at han fik solen på ryggen. På den anden side af dette, noget lavere end stubjorden, hvor han gik, lå en stor mark med efterslet af kløver, og tæt ved hegnet græssede en række køer, som en gang imellem brølede efter at blive malkede. Han følte sig alene og forknyt, den sunde og stærke fyr som han var. Det var ikke langt fra, at han var ved at græde, nu da han var alene; før havde han været arrig, nu følte han sig bittert forurettet. Nu morede de sig, de andre, og her gik han og gloede ligesom køerne, de dumme bæster. Han bandede nogle voldsomme eder med halv grædefærdig stemme. Man behøvede jo da heller ikke at blive fuld, fordi man drak en bajer med gode venner, hvad skulle det også til, alt det vrøvl med at være afholdsmand? – Ja, lovet det havde han jo nu så sikkert, og så var det dog bedre at lade være, og blive væk fra det drikkerads. Uagtet han ubevidst havde en stærk følelse af det offer, moderen havde forlangt af ham, en følelse, som i

øjeblikket gjorde ham vred på hende, uden at han selv rigtig forstod hvorfor, blev han dog tilsidst, da gråden havde sat sig og ederne havde lettet ham, atter rolig. Træt i sindet gik han så videre i den smukke aften hen over den grønne, fugtige mark og tænkte på sin pæne, bekymrede mor og på de sidste ord, hun havde sagt til ham: "La' bare vær' og drik spiritus, så hytter du dæ nok, lille Jens."

"Go' kväll," sagde en stemme på den anden side gærdet. Der sad en pige og malkede. Jens blev stående og sagde god aften, efter en lille pause sagde pigen igen: "Hvart går ni så här dags?"

"Hva' si'er du?"

"Kan du inte forstå svenska?"

"Æ' du svensk?"

"Jaha, det kan du väl höra?" sagde hun og så op imod ham, men solen stak hende i øjnene, og så skyggede hun med armen, så at han kun kunne se en stor, frisk mund med hvide, smilende tænder – så bøjede hun atter hovedet og malkede videre.

"Hvor æ' du da fra?"

"Jag är från Billeberga vid Landskrona."

"Dæ' æ' dæjligt vær i aften," sagde Jens, som ikke vidste, hvad han skulle sige, og lidt efter tilføjede han: "Hvor tjener du her i byen?"

"Kan du gissa?"

"Hva'?"

"Å, hvad du är dum, soldat,"

"Ja," svarede Jens betuttet, "jæ' ka' itt' forsto' det sprov, dæ' æ' jo itt' så nemt a' falde i *(forstå)*, – dæ' æ' da itt' no'et a' bli' vre' for." Han ville til at gå.

"Har du så bråttom? Jag ar inte ond alls, fastän jag ställer mig så."

Hun havde rejst sig op, og Jens så nu, at det var den høje pige, han havde set i gården. Han kunne ikke få øjnene fra hende. Høj var hun og rank, højere end han, en lys, proper kjole lå tæt over de stærke skuldre og den runde barm, og under det svenske hovedklæde så han et ansigt, som, om ikke smukt, dog lokkede ham underligt, blegt og noget fregnet, som det var; især det store, glade smil med de hvide tænder fik ham til at blive stående.

"Nå så dæ' æ' dæj, som æ' ve' La's Christensens. Du ser elles itt' ud som en malk'pi'e fra vos a'."

"Nej, de svenska flickorne ar inte så'en slarfviga latkroppar som de danska. Hva' heter du, far min?"

"Jæ' hedder Jens – ja du har vel æ' ræjtig svensk navn."

"Næj alls inte, jag heter Karin. – Hvarföre spatserer du här så ensam, og hvar är de andra karlar? Skal der inte vara dans i afton hos krögaren?" Hun så stadig smilende på ham og ligesom fortryllede ham med det fremmede sprog, som han forstod og dog ikke forstod. Den lyse skikkelse med det leende ansigt og ikke mindst det renlige, som var udbredt over hende, var for ham noget nyt – en åbenbaring, som forvirrede ham.

"Jæ' ve' itt' nouet om de andre ka'le," svarede han, "men dæ' ka' jæ' si'e, a' danse, dæ' ka' jæ' itt', å drikke mæ' fuld, dæ' gør jæ' itt' – ja å så gek jæ' her ind po' marken over risningen *(grøften)* for a' se po' krajet."

"Ja så. Du dansar inte och du drickar inte – det är mycke bra; – här är så många drängar, som hvarje afton går på krogen och så suppar de undan, så at de glömmer hele strunten, ja och –"

"Har du ka'ske en kærest' imellem dem, Karen?" – han søgte at sige det spøgende, men hans stemme var ham selv fremmed.

"Næ men!" – lo hun – "så det vill du gerna ha reda på, nej, nej, min gosse" – og hendes lystige latter kildrede ham helt ind i sjælen, "du låter bli', det, – jag ar ledsen af kärlek, ser du, riktigt genomledsen till på köpet. – Ja i fjol; – men nu, – inte skall du tala om kärlek, lille Jöns, – så ger jag dig på käftamentet, ser du, så att du skall få leta efter hufvudet dit i åtta runde dagar. Det är säkert det" – og så satte hun et smilende bistert ansigt op, der gjorde den stakkels lille Jens rent underlig.

"Dæ' æ' farlig hva' du æ' snomild *(skælmsk)*, jæ' ska' undres på, om dæ' har sin re'lighe' mæ' dæ' du der si'er" – –

"Kors för tusan i våld," afbrød hun ham, "jag glömmer, jag ar ute att mjölka korna. – Vill du hjelpa?"

Hidtil havde han ligget op ad gærdet, mens hun stod på den anden side, hvor marken lå lavere, nu sprang han med en dygtig voltigørs sikre kast over gærdet, hvilket vakte pigens beundring.

"Det var bra, lille Jöns," sagde hun, da han stod foran hende. – Ja vist var hun større end han, det ærgrede ham lidt, men idet han tog de store spande uden åget, sagde han:

"Ja, æ' jæ' itt' stor, så ka' jæ' dou nok magte disse here, – en lille å vouen, æ' bæ'er end æ' stor å douen."

"Ja, nu får du inte gå, förr än jag mjölkat slutt."

Og Jens tænkte ikke på at gå. Karin malkede og snakkede, mens han bar hendes spande, og han forstod hende bedre og bedre. Han fortalte hende om de andre kammerater, om sit hjem og sin mor og om livet i garnisonen – alt hvad hun ville vide og mere til. Hun fortalte ham også en del, hvoraf han kun

forstod det halve, ikke så meget om sig selv, som om folkene og karlene i byen, som var nogle rigtige "slarfvar all' i hop". De blev bedre og bedre venner. Hun var så fuld af løjer og skæmt, og hendes frejdige og dristige optræden tog helt vejret fra den sindige Jens, hendes klingende sprog og latter og hendes store, smilende tænder og øjne blændede hans syn. Det blev en temmelig lang malkning, tilsidst endte hun med at sige:

"Ja, det är sant altsammens, fast jag inte är som de andra, – men tig nu lite grann, så skal jag sjunga." Og mens han stod og slugte det store pigebarn med øjnene, sad hun og malkede og sang med en ganske lav stemme et lille vers, der endte med de ord: "Ja den, som ingens kärlek får, han kan så gerna dö."

"Hvor har du læst den, den æ' Fa'en æ'e mæ' go'."

"Jag har hört den hemma, jag kan jo alls inte läsa."

"Dæ' va' Satan, ka' du inte læse, hvor gammel æ' du da, æ' du itt' konfemert?"

"Jag ar tjuge två år nu i höstes, – inte ar jag fyllt riktigt, men inte langt ifrån – en gammal piga," sagde hun leende.

Han forstod ikke, om hun var yngre eller ældre end han: "Pyt," sagde han, "du æ' s'gu itt' gammel, jæ' æ' tyve oer nu te' jul."

"Ack mit lilla pjus," sagde hun med en stemme, der kælede for ham som for et lille barn. Han havde lagt sig ned i græsset og så hende op i øjnene.

"Næ' hold nu op mæ' din' manne gøge-ord, å si' mæ, har du itt' goet te' læsning no'en tid?"

"Nej, far min og mor min kunne inte läsa sjelf och så blef det for sent, – men vet du hvad jag kan? – Kyssa kan jag," og så lo hun ganske sagte og klappede hans unge, dunede kind. Jens så

intet mere, han lukkede øjnene og ventede, at den store friske mund nu skulle komme. Men så lo hun og sagde højt:

"Ja, det är säkert, her är en flicka, som inte kan läsa ock en kar, som inte har skägg. – Nu måste vi hem." Hun sprang op, og helt fortumlet fulgte Jens hende.

Det begyndte at blive mørkt mens de gik tilbage til vejen langs gærdet. Solen var uge gået ned, og alle farver gik bort med den, klar og sort lagde en kold tone sig over de grønne marker, kun himlens lys var let og sart. Han trak vognen med den store spand for hende, mens han stadig talte, og i en bønlig tone sagde hende kønne ting,

"Åh lappri," svarede hun. Men da de kunne se gården, blev hun stående og sagde: "Hvad säger du nu, om jag er blefven kär?"

"Ka' du itt' mødes mæ' me' etter der æ' blæst, hva' Karen?" hviskede han.

"Hvar skola vi träffas – – – nej du kan komma till mig på mit rum, du lille kära Jöns, så kan vi tales vid, – det ar synd, att du skall vare ensam, när de andre supper," og så lo hun igen; de smukke tænder lyste i mørket, da hun sagde ham nøjere besked. Og så gik hun, idet hun nynnede: "Ja den, som ingens kärlek får, den kan så gerna dö."

Jens stod et øjeblik stille, så tumlede han hen ad vejen som en beskænket mand, fuld af elskov, beruset af pigesmil, drukken af kvindetale. "Jæ' æ' jo hel konkelfus," sagde han og smilte salig. For hans syn stod stadig den store, lyse, leende pigeskikkelse, han drøftede ikke med sig selv, om han var forelsket eller sligt, hvem hun var, og om hun var en ordentlig pige, – han følte kun, at han higede og længtes efter hende.

Da han kom ind i gården, hørte han latter og højrøstet tale inde i folkestuen. Der lod til at have været lystigt henne hos købmanden. Han gik over i loen, hvor der kun brændte en sørgmodig lygte, lagde sig hen i halmen og ventede. Så hørte han endelig døren blive slået op ovre i huset, stemmerne lød højere, og den ene efter den anden kom ind og lavede sig til for natten, alt imedens talen gik lydeligt imellem dem. Han følte sig stolt og fornem overfor dem. Det var koldt udenfor; folkene spændte kapperne af og tog dem på, puttede sig så ned i halmen og baltrede sig omkring og stjal halm fra hinanden, som om de aldrig havde kendt til træthed. Men Jens lod dem tage al ting fra sig uden at bryde sig om det; han frøs ikke, han brændte over hele kroppen.

Lidt efter lidt blev der ro. Kort efter lød det smukke, klangfulde retrætesignal ude på landsbygaden, det smældede ud i den kølige efterårsaften, livligt og højt, hvem kunne dog sove på dette signals kommando? – Jens ikke, det kaldte ham jo netop til årvågent liv. Han rejste sig halvt op, men så lød der hurtige skridt; det var den lille væver, som havde forsinket sig. "Sover I?" spurgte han forpustet, "jæ mødte s'gu premeerløgtnanten på vejen, men han lo' mæ løve – nå I sover nok, I hundetampe, – hva Fa'en, her æ' jo ingen halm," snakkede han og søgte at komme til ro, men kom derved til at træde på de andre, som vågnede og skældte ud, så der blev uro i hele halmbunken.

Jens skjalv af utålmodighed. Endelig mente han, de sov. Han rejste sig atter, drog frakken af og listede sig forsigtig op, forsigtig for ikke i mørket at røre ved nogen. Skønt han havde

lagt sig yderst, var der dog én, som brummede højt – – så stod han ude i gården.

Han vidste på en prik, hvor Karins kammer var, han skulle ind gennem bryggerset, og døren stod åben, havde hun sagt. Den stod på klem. Han blev våd igennem sine lærredssko inde på det drivende stengulv, men han mærkede det ikke. Der var flere døre inde i bryggerset, han kunne skimte dem, men han havde på følelsen, hvilken der var hendes; ganske sagte rørte han ved den, og den åbnede sig. Der var mørkt derinde, og en varm, lidt muggen luft. Han kunne høre den sovendes åndedræt. "Karen," hviskede han, men der blev ikke svaret, han var våd af sved, og dog gyste det ham koldt ned fra isse til hæl, tungen var tør og tyk, – med rystende hænder fik han sine tændstikker frem og søgte at stryge en af, den knækkede, en ny, den fængede og gjorde lyst, han slog blikket op, og dér – lige for ham lå den store Karen i en bred, grov seng og sov. Det lyse hår lå purret omkring hendes blege ansigt, nattrøjen var gledet til side, og hendes prægtige barm lå blændende for lille Jens' øjne. Tændstikken kastede hans skygge kæmpestor hen over det lave loft og de mørke vægge – så var den brændt ud. Med en ny kaldte han atter hastigt det strålende billede frem, og da den lange glødende del af denne også var ved at falde ned på sengen og forinden blussede højt op, vågnede pigen, missede med øjnene blændet af skæret, smilte med sit lokkende smil og sagde: "Akta dig for elden, lille Jöns." Så gik tændstikken ud.

Annette

Tårup præstegårds have havde mange gamle frugttræer med korte stammor, hvorfra der til alle sider bredte sig tykke grene, der i høsten bar megen og god frugt; der var endvidere mange simple roser og gammeldags blomster oppe ved huset og tværs igennem haven på begge led gik smalle gange, som var tykt indhegnede af høje lavendler, der netop nu stod i blomst, og hvis matte blå farve og kælne duft lokkede summende bier til. Et par store linde skyggede over nogle gamle, hvide bænke udenfor havedøren. – En skøn sommerdag åbnedes denne dør, og ud af den trådte en ung husarofficer, idet han talte ind i stuen:

"Næ, nej – ellers tak, hr. pastor. Jeg vil sætte mig lidt ud i haven, ingen ulejlighed for min skyld." Han satte sig på en af bænkene og dampede på sin cigar.

"Nå, så er jeg da så vidt," tænkte han og så sig omkring; "her ser s'gu morsomt ud."

Eskadronen var blevet indkvarteret på den nærliggende herregård, men hans deling lå i landsbyen, og han selv havde selvfølgelig fået kvarter i præstegården, han havde siddet og talt med præsten og fruen, men samtalen havde været træg, skønt de godmodige folk havde søgt at lempe deres væsen og indrette samtalen efter deres gæsts formentlige smag.

"Nu sidder de andre naturligvis og ryger deres cigar til kaffen i en flot veranda," tænkte han, "der er naturligvis damer, smukke damer – det er der altid på gårdene. – Det er for resten rare folk her, men jeg keder dem nok." Han strakte sig på bænken og tog huen af sit hoved. Han lå mageligt henstrakt på

den hårde bænk, og imellem hvert drag af præstens tarvelige cigar indåndede han med velbehag den fine duft af lavendlerne. Rimeligvis havde hans tanker samme fine blomsterduft, for et tankeløst og sorgløst smil gød lys over hans smukke ansigt. Så strøg han sit lille van Dyck'ske overskæg med en kort munter latter og sprang op. Han gik med hænderne i lommen længere ned i den slet holdte have. Ja, tilgroet og forsømt var den, buskene voksede, som de ville, og strittede forpjuskede til alle sider, stikkelsbærrene slog helt sammen over den smalle gang og daskede løjtnanten over de lange, smalle støvleskafter, da han trængte igennem den, græsset voksede i uredte totter på de små, skæve plæner, og der trivedes Fandens mælkebøtter og andet ukrudt i gange og bede. Langt nede stod der nogle efterårsplanter, georginer og asters, og ventede på deres tid til at give lidt liv i de forfaldne omstændigheder.

Høj og slank, med lange ridestøvler op ad de smækre, lyseblå ben, gik løjtnanten om i de tarvelige omgivelser; alene hans holdning og det lille, blonde hoved gjorde ham elegant, og solen, som ubarmhjertigt oplyste havens skrøbeligheder, glimrede i de glatte, blonde hår med den ulastelige skilning helt ned til den solbrændte nakke, og skinnede blændende på hans blå trøjes hvide broderier.

"Her er i grunden udmærket brillant," tænkte han, "... men forbandet ensomt," mente han lidt efter, da han var nået ned til gærdet og så ud over markerne. "Her er vist godt med høns til september," og han nynnede en lystig melodi, der lokkede ham til ved en bestemt takt at gøre et lille spændstigt spring, som bragte hælene sammen og sporerne til at klirre. Så var hans tålmodighed forbi. "Nej, det er s'gu ikke til at holde ud, jeg må

ned til Bella," og han gik rask op imod huset for at søge ud til hesten.

"Bom bommelom, bom bom, bom bo-", han standsede sin nynnen og sagtnede sin gang; for en ung pige kom ham i møde oppe fra huset. Han rettede sig hilsende.

"Det er måske husets datter?" spurgte han.

Hun gjorde indtryk af at være forvirret og ligesom ængstelig for ham, og mens de talte om den gamle have og andre ligegyldige ting, så hun næppe op på ham. Men lidt efter lidt blev hun dog friere.

"Lige seksten år," havde præsten sagt. – "Det er jo en nydelig lille konfirmand," tænkte husaren og følte sig næsten skuffet ved, at hun havde lang kjole. Men hvor var hun dog køn. Hun havde et kulsort hår, der lå tykt og glat over panden; megen farve i kinderne havde hun ikke, men solen og luften tilsammen havde givet hendes hud en mat, ligesom gylden teint, der var såre smuk, og som fremhævede den meget røde mund og hendes mørke øjnes indfatning. Næppe udviklet og udvokset endnu gjorde hun indtryk af at være yngre, und hun var, og han følte sig med sine 24 år som en adstadig, ældre herre overfor hende. "Et mesterværk af ungdom," tænkte han, "et kært barn" – men den værdige rolle passede ikke længe til hans glade natur.

"Det er dog pokker til have, De har, lille frøken," sagde han rask.

"Ja, far vil ikke tage en havekarl, og jeg tror også, han holder mest af den sådan."

"Den er morsom i al sin uryddelighed. Den er brillant til at lege skjul i."

"Ja, det bruger vi den også til."

"Hvem?"

"Å, hvem der kommer; det er ikke mange – jeg har nogle veninder her i nærheden – ja, og så mine fættere, når de kommer i ferierne, de går på Sorø. Så leger vi."

"Kommer De ikke hos grevens?"

"Jeg har været der én gang."

"Mine kammerater bor der."

"Så? Ja, så er De vel ked af at bo hos os?"

Han svarede med en let kompliment og fortsatte samtalen halvt med ligegyldighed. Halvt med overbærenhed, som når man taler med børn.

Og hun. Hun havde ikke skyndt sig hjem fra skolelærerens Emma; hun havde tænkt sig, at der var kommet en gammel kaptajn derhjemme, og hvad kom i det hele taget denne indkvartering hende ved. Hun havde så meget andet at gøre, mange små pligter uden betydning, mange små fornøjelser uden fordringer. Så var hun kommet ind i haven. Ved det første blik af den smukke, unge mand blev hun aldeles betagen. Der var han jo – prinsen. Prinsen, der i al sin pragt kom for at hente prinsessen. Det var drost Peder Hessel selv i blanke ridestøvler, det var sir Rochester i husaruniform, det var et sekstenårs pigebarns alle mulige fantastiske, dejlige helte, forenede i én person – og denne person stod nu dér, rank og skøn og skinnende lyseblå i hendes faders gamle tilgroede have. Hvert ord, han sagde, var en talmudisk visdom, hver bevægelse af ham en bedrift, og hun selv en stakkels lille, sorthåret landsbypige, – og så denne samtale! O ve, o vok, o spot og skam, så dum, så dum, så grim hun var! Og hun gik fra ham ind ad havedøren.

Præsten sad på en af bænkene og røg sin pibe ved siden af løjtnantens felthue. Løjtnanten selv havde en lille fornemmelse af, at han havde gjort et godt indtryk, og hvor ubetydelig han end anså sin lille erobring for at være, lokkede det dog hele hans naturlige glade sind frem. Han satte sig hos præsten, en noget træt og langsom mand, og lod munden løbe i ungdommelig lyst til at meddele sig.

"Nej – er De student?" sagde præsten.

"Ja vel er jeg student."

"Det var da morsomt, ja ser man det. I min tid var det at være student og officer noget meget sjældent, undtagen lige efter den første krig, så gik der jo mange studenter med, som senere blev i tjenesten. I gamle dage var der jo oven i købet noget fjendtligt imellem de to stænder."

"Ja, men nu er det forbi, heldigvis, skønt Himlen skal vide, at jeg ikke bryder mig det mindste om at være student."

"Men officer da?"

"Ja, hr. pastor, det kan De nu ikke forstå –," og han gav en lang, ivrig udvikling af herlighederne ved det militære liv, idet han snakkede løs med en livlighed og munterhed, der rev præsten med sig. Da fruen kom frem i havedøren, sagde han:

"Ja, Susanne, her sidder vi – og ved du hvad, jeg tror næsten, at jeg fortryder, jeg ikke er blevet ryttergeneral."

"Å," svarede hun, "det havde du såmænd aldrig duet til."

Hun havde været optaget af, at huset skulle vise sig fra sin bedste side, og var nu, da hun kom for at hente dem til middagsbordet, noget varm og anstrengt. Hun blev synlig fornøjet, da hun traf gæsten og sin ellers træge mand i en så oprømt stemning.

"Skal vi spise!" råbte den unge mand. "Og jeg er endnu i ridestøvler! Om forladelse, jeg skal straks være der. Lars! Lars!" hørte de ham lidt efter råbe ude i gården,

"En rigtig flink, ung fyr," sagde præsten; "men hvad skal vi more ham med?"

"Ja, hvad ved jeg?" sagde fruen og vendte sin svære figur om imod manden, "spiller han ikke l'hombre?"

"Det kan jo hændes – skønt sådan om sommeren – og det er fuldmåne i aften."

"Ja, og ved du hvad, Didriksen kan vi da heller ikke byde det fine menneske at spille med."

"Ja, da spiller han skam godt nok."

"Nå, og så skal løjtnanten tabe sine penge."

"Nej, nej – Annette finder måske nok på noget."

"Å det barn!"

Der var livligere ved præstens middagsbord, end der havde været i lang tid. Løjtnanten havde en ypperlig appetit og talte og bevægede sig så fordringsløst og hjemligt, at den skyhed, man havde næret for ham, næsten aldeles forsvandt, Annette sad i begyndelsen ganske stille og så sig helt fremmed omkring; hun følte sig, som om hun var på et fremmed sted, langt borte, fra det liv, hun havde levet før, ja endnu i morges. Men mens han spiste og talte og fik den tunge fader og ordknappe moder på gled, lykkedes det hende at finde sig til rette. Han gav sig ikke meget af med hende, mest talte han med præsten om jagt. Når hun rakte ham noget, nikkede han fortroligt med et tak. En gang i samtalens løb spurgte han endog, hvornår hun var konfirmeret, og i et tonefald, som om han ikke rigtig vidste, om hun var det.

Han fortalte om sin hest og om at ride.

"Stærke ben og stærke hænder må man have," sagde han. "De fleste damer har forresten mærkværdigt stærke hænder, hvor små de end er, – nej, se engang" – sagde han pludselig, "hvilke prægtige hænder, frøken Annette har, de er som … jeg mener," afbrød han sig selv, "De har vist også lyst til at komme til hest?"

"Å ja, men jeg må lade mig nøje med at køre," svarede hun. Hans smigrende ord gjorde hende mere fri, og hun følte sig ikke stødt ved hans fortrolige tone. Hun bøjede sig ind under hans protegerende måde, alt, hvad han selv sagde og gjorde, var hende ikke alene nyt og godt, men stort, henrivende, mirakuløst. Hun foreslog, at de skulle køre en tur og vise ham omegnen.

"Ja, men jeg vil køre," råbte han og svang armen som med en firspandspisk.

"Men kan De også?" spurgte fruen.

"Jeg – en rytter!"

"Gud bevares."

"Sagde jeg ikke nok, at Annette fandt på noget. Måske kan jeg så blive kørt over til Herløv," sagde præsten, "og mens jeg er inde hos provsten, kan De køre over til skoven. Så kan vi komme hjem til the."

Efter bordet stod præstens køretøj for døren, en jagtvogn og et par velplejede arbejdsheste. Annette, der plejede at køre for sin fader, sad foran med løjtnanten – præsten bagved; han røg cigar i dag i stedet for rejsepiben og hørte med velbehag på løjtnantens anerkendende udtalelser om de "gode" heste. Og denne tog tømmerne med en mine, som om han skulle køre et par fuldblodshingste, kastede sin lige tændte cigar og forsøgte

et knald med den gamle pisk. Annette sad, som om hun kørte med solens glødende forspand, strålende, som svævede hun i æteren.

"Det mangler blot, at jeg skulle møde dem alle sammen oppe fra gården," tænkte løjtnanten, "så fik de da noget at le af. Hvad ville jeg også være kusk for med disse ralliker, det var bedre, om barnet kørte dem, hvis hun virkelig kan."

Da de kom til Herløv, steg præsten af, og nu satte Annette sig på kuskepladsen for at køre løjtnanten over til skoven. Hun ville vise sin kunst og var ivrig, der kom mere farve i hendes kinder og flere smil om hendes mund. – "Hvor hun dog er sød," tænkte han, da hun satte de hvide tænder i underlæben, idet hun tog et kunstfærdigt, langt sving om ad en sidevej.

"Hør, De kører virkelig brillant."

"Ja, gør jeg ikke," sagde hun smilende.

"At De har kræfter til at holde de hårde tømmer og ..."

"De vælige heste," fortsatte hun alvorlig. "Nu gør De nok nar ad mig."

"Jeg, nej jeg forsikrer Dem – hvor falder det Dem ind?"

"Å jeg ved ikke." – Men efter en lille pause fortsatte hun, "hvor kan De være så fornøjet hjemme hos os? De må jo være vant til ganske andre ting end al vor tarvelighed."

"Å ja, men netop derfor. Jeg synes, præstegården er brillant," – han holdt meget af det ord – "og jeg vil gerne være rar imod alle. Jeg vil også gerne have, at Deres forældre skal se, at husarofficerer også kan være flinke fyre, nå ja – og så er jeg for resten altid fornøjet."

Og de fortsatte samtalen mest med spørgsmål fra hans side og fortællen fra hendes, om hendes daglige liv, og hvorledes

hun morede sig hos sin tante, der ville have, hun skulle tage eksamen.

"Ih Gud bevares, dertil er De jo meget for ung."

"Ja men først om nogle år, og jeg har for resten heller ikke lyst. Det skulle da være for at komme til København," – og mens de kørte langsomt igennem skoven og vognen ganske blødt fulgte de dybe hjulspor og knasede de tørre kviste, blev han ligesom lullet hen i en ro, der måske ville have endt med en slummer, hvis hun ikke hvert øjeblik havde vendt sit lille glade ansigt om imod ham, mens hun talte.

"Tag Dem i agt for den stub – læg enden af tømmerne tilbage i orden," sagde han belærende, "man skal aldrig køre med én hånd" – og han rettede på hende med en mine, som var han en ældre broder, og som om han ville sige: Pas hestene og ti stille. Det gjorde hun, men hendes blod var i livlig bevægelse.

"Her er kønt i vor lille skov?" sagde hun lidt efter.

"Ja rigtig net, – hvor hører den til?"

"Det er grevens."

"Så?" – og han spurgte hende ud om den grevelige familie, indtil hun sagde, at det vistnok var på tide at hente præsten.

"Nå, der kommer jo min herskabsvogn," sagde præsten, da de rullede ind i gården, og præsenterede løjtnanten for provsten, der var en lille bitte mand med langt, hvidt hår.

"Nå, i dag har du fået en rigtig kavalér at køre for," sagde denne, "ja, hr. løjtnant, vi har ikke meget at byde her på landet. Hvor kan det være, De ikke er oppe på gården?" – "Nå ja, ja," vedblev han, da han havde fået forklaringen, "tjenesten frem for alt, og De skal jo også bort igen i morgen tidlig, hører jeg, og så længe kan De vel nok more Dem med gamle folk og børn."

Så kørte de hjem. Annette var forstemt. Hun kørte hestene i tavshed, men hun var ked af at blive behandlet som barn af dem alle, især af ham, og dog – han måtte gerne alligevel. Han, som hun med hvert øjeblik beundrede mere og mere, og især den lette sikkerhed, der trods hans livlighed gav sig til kende i hans legemes som i hans tales bevægelser. Hun fulgte ubevidst med sine mørke øjne de hvide broderier på hans ryg og ned ad hans ben, og hun var helt fortryllet af det sorgløse smil under hans kække overskæg. Hun lovede sig selv at være mere voksen, mere dame resten af aftenen. Men det slog hele tiden fejl. Når samtalen kom ind i en mere fornuftig gænge, svarede han hende halvt drillende, undertiden slet ikke, og da de efter at have drukket the gik ud i haven, foreslog han hende straks at lege skjul. Han var fuldstændig som hjemme, og som han hørte til familien, påstod, at han kunne lege lige så godt som hendes fættere, skoledrengene, gav hende råd om, hvorledes hun skulle sætte sit mægtige hår, ville absolut have præstefolkene til at synge, og talte om sin afrejse næste morgen med spøgende, vemodig galgenhumor.

"Hvor han dog er barnagtig," tænkte hun og hun tog mod til sig og sagde ham det en gang, da de alene gik ned igennem lavendelbuskene.

"Ja gudskelov," svarede han, "sådan går det altid, de voksne vil gerne være børn, og børn vil absolut være voksne."

Hun fik gråden i halsen. Kun én gang – og hun glemte det aldrig siden – var han den, hun ville, han skulle være. De var nået ned til havegærdet og stod og så ud over markerne, som nu lå stille og vidtudstrakte, rødligt belyst af månen, som netop stod op; så opdagede hun, at han stod og betragtede hende, og i

samme øjeblik sagde han: "Hvor de er smuk, frøken Annette, i den belysning."

Og hun svarede med et smil og en betoning, som var en voksen dames: "ak ja, i den belysning er al ting kønt. I morgen har vi måske dårligt vejr, og så er al ting grimt."

"Ja, i morgen – så er jeg borte," sagde han, "er der ikke et digt, der siger:

> Jeg spænder min spore og griber min hat,
> Annette, jeg siger dig vel tusinde godnat."

Hun blev grebet af en så pludselig lyksalig følelse ved at høre disse ord i hans mund, at det næsten svimlede for hende, et væld af sarte elskovstanker gennemstrømmede hendes unge sjæl, og hun så på ham med strålende øjne, idet hun med en blød og dæmpet stemme svarede: "Godnat!" og gik.

"Hvad gik der af pigebarnet," tænkte han, idet han gik efter hende.

Han hørte hende sige godnat til forældrene. Klokken var næppe ti, men det lod til at være sengetid i præstegården,

"Ja, nu må De vel være træt, hr. løjtnant, og vi er tidligt på færde her på landet, både aften og morgen," sagde præsten.

Han takkede for deres venlighed imod ham. "I morgen tidlig er der vel næppe tid til det, så jeg ser Dem vel næppe mere."

"Jo, vi er alle sammen oppe – jeg vil skam se Dem ride bort i spidsen for Deres husarer,"

"Jeg tror min sandten, at pastoren har fået interesse for rytteriet."

"Jeg er blevet rigtig glad over at se, hvilke elskværdige unge mænd der kan stikke i det pæne tøj."

"Mange tak, – troede De ikke det?" Præsten svarede ikke, men rakte ham hånden til godnat. "Bevar De Deres gode humør, min unge ven, – hvis jeg kender Dem ret, vil De sove lige så sundt i nat, som De har levet i dag."

Så skiltes de alle og gik til ro. – Annette sad ved det åbne vindue i sit værelse oppe i gavlen. Denne dag havde bragt en hel omvæltning i hendes liv. Endelig var han kommet, som hun havde ventet, hun syntes i mange, mange år. Ja i næsten to år. Hun havde levet så dumt, så tomt hidtil. Lige så smuk og sund som varm og heftig, havde hun før elsket alt og alle omkring sig. Ofte havde hun i de varme aftener bredt armene ud i den lune sommerluft for ligesom at favne – hvilket? Hun vidste det ikke selv. Men nu var pludselig en virkelig mand, ung og skøn, sprunget frem for hende i de dagligdags, hjemlige omgivelser, hvor hun kun var vant til at se sine fættere, skoledrengene, Didriksen, skolelæreren, og når det kom højt, dennes søn, en fladbrystet student eller den gamle rare greve. Men hvor ganske anderledes havde hun tænkt sig, det skulle komme.

Hun lukkede yinduet, tændte sit lys og så sig om i sit lille kammer. Ja, også det var hende ligesom fremmed. Hun var så træt, hun ville sove, for tidligt næste morgen at være oppe og sige ham farvel. Og mens hun klædte sig af og drog sin lange natkjole på, rystede hun på sit lille, fine hoved og smilte halvt. Hun vidste godt, at hun var smuk, og at hun var en voksen pige – hun forstod ham ikke.

Hvor det gjorde godt at ligge udstrakt i den lille seng. "Nu vil jeg sove," tænkte hun og vendte sig om imod lyset, der stod på bordet udenfor sengen. Hun plejede at ligge og stirre ind i det, indtil hun mærkede søvnen komme. Men i aften kom den ikke.

Hvilken varme det også var, hun kastede det lette tæppe halvt af sig og lå igen og stirrede og tænkte.

"Hvis han nu syntes godt om mig, – men hvorfor var han dog så underlig imod mig og så glad?" – Hun længtes efter at se ham igen, hun undredes ved tanken om, at han nu sov under samme tag, og at hun skulle tale med ham næste dag, "det bliver nok godt vejr," mente hun.

Så begyndte en stor spyflue at summe og brumme og forstyrre hende i drømmerierne. Hun så efter den og lagde sig tilrette igen, men den snurrede og knurrede, og til sidst fløj den imod væggen med et bums, – så tav den. Hun lagde begge armene under hovedet med hænderne boret ind i det tunge hår, og dristigere og dristigere fløj fantasierne afsted med hende, stadig svævende omkring den slanke, lyseblå skikkelse.

"Nej, nu bliver den for gal," sagde hun halvhøjt, da den store flue atter summede løs, snart oppe ved det lave loft, og så, to-tre gange omkring lyset, indtil den surrende sejlede tværs igennem værelset. Hun slog tæppet til side, rejste sig op og så efter den. Så sprang hun ud af sengen. Hun måtte have den ud af stuen, ellers kom hun jo aldrig til at sove. Hun lukkede vinduet op, og nu begyndte jagten efter det lille sorte uhyre. Hun fløj efter den på hurtige ben, så den lange natkjole flagrede efter hende; fluen fik ikke ro nogensteds, men ud af vinduet ville den ikke. Op i de højeste kroge satte den sig og kravlede der langsomt om på væggen, som om intet var i vejen, så listede hun sig sagte og forsigtig efter den og søgte ved et dristigt spring op i sengen eller på en stol at få ram på den med lommetørklædet, men forgæves, fluen summede spottende over i det modsatte hjørne. Så blev hun rigtig vred og ærgerlig.

Jagten blev vild. Hun fo'r afsted med blussende kinder og de små, hvide fødder klaskede på gulvet. Håret faldt ud og hindrede hendes bevægelser, men ivrigere og ivrigere fløj hun efter sin drillende fjende, idet hun satte hele sit unge legemes behændighed ind på at fange sit vildt. Så væltede hun en stol. Larmen forskrækkede hende, hun stod pludselig stille, og i samme øjeblik lød moderens stemme nede på trappen:

"Annette, hvad er der i vejen?"

"Å, det er en flue, som ikke vil lade mig sove, og jeg kan ikke få den ud af vinduet."

"Sluk lyset, barn."

"Lyset?"

"Ja, så hører du den ikke. Det er sent."

Moderen gik. Annette kastede endnu et fjendtligt blik hen efter fluen, men den havde gjort sig usynlig, og hun lukkede vinduet. Da hun atter samlede håret op, studsede hun ved at se sit varme ansigt i spejlet, og hun mærkede nu, hvor hed og forpustet hun var. Sengen var dejlig kølig. Å hvor hun var træt. Nu sov han vistnok dernede. Mon han havde hørt spektaklet oppe hos hende? – Og i morgen rejste han. Skulle hun så aldrig, aldrig mere se ham igen? Hun så på sine hænder, som lå så trætte ovenpå det tynde tæppe. "Hvis hænder var det, han havde tænkt på, da han sagde det om mine, da vi spiste? Blot hun kunne have rørt ved ham engang" – og hun tænkte på hans smækre, solbrændte nakke, mens hun med en blød bevægelse af hænderne strøg hen i luften, så at ærmet faldt helt ned til albuen. – Hun slukkede lyset, og så kom søvnen, ungdommens stille, stærke søvn med mange drømme.

Imidlertid sov løjtnanten endnu ikke nede i gæsteværelset. Efter at have været ude i stalden og set til Bella og sagt Lars besked, gik han nu og puslede om. Det var ikke muligt at gå i seng klokken ti. Han pakkede sin kuffert, der skulle afleveres til bagagekarren ganske tidligt. Så tændte han en cigar og satte sig hen i sofaen og nynnede. "Det var minsæl ikke nogen synderlig morsom dag" – og han faldt hen i tanker, som åbenbart var langt, langt borte fra den gamle præstegård. Pludselig sprang han op. "Men jeg kan jo skrive til Vilhelm, så kan han få svar på sit vrøvl og den hele historie." Han fik skrivemappen op igen og satte sig til rette. Lidt efter rejste han sig og smed frakken, så skrev han videre med stor iver.

Kære Vilhelm!

Tak for dit brev, som for resten irriterede mig alvorligt. Jeg sidder her i Taarup præstegård efter at have marcheret flere mil og derefter været elskværdig imod den ganske præstefamilie resten af dagen. Jeg ved ikke rigtig, hvad der har været værst, skønt jeg tror det første. Bella er nemlig rent tosset på denne tur og tér sig rent djævlebrændt hele dagen. Ikke at der er noget i vejen med hende, men hun egner sig nu engang mere til parade end til marchture. Blot jeg havde din tykke hoppe til i morgen, skønt vi ikke skal videre langt, så kunne du få dig en trav på Bella ud ad Strandvejen. Nå – men det var ikke om det, jeg ville tale. Du gør i dit brev en forblommet bemærkning om et sammenstød, jeg har haft med Krogh; han må altså have sagt dig noget, men jeg vil nu, at du skal vide det hele. Sagen med Krogh er den. For 14 dage siden – ja nu på lørdag er det 14 dage – var han og jeg i Helsingør, hvor vi skulle til middag hos Kjærs, og vi gik da om formiddagen ud til Marienlyst for at gå i vandet

og spise frokost. Lige da vi går ind på anstalten, kom Elisabeth og de to frøkner Kjær kørende i den lille brougham, også for at bade sig. Det var jo umådelig morsomt, og vi bad dem da spise frokost sammen med os efter badet, og efter lang passiar lod de da vognen køre hjem. Elisabeth var henrivende, hun har aldrig været så brillant som den dag, det er ikke sandt, – hun er slet ikke skabt for balsale og selskaber, her ude i den friske luft var hun endnu smukkere end ellers og så lystig som en lærke. Du gør dig ingen idé om, kammerat, hvor jeg befandt mig vel, da vi sad ude på verandaen. Det var dejligt vejr, lunt og let, og dér sad vi unge mennesker i glimrende humør, sunde og glade, og duftende af søvand, det var, som om jeg aldrig havde været så ren i sind og skind som den formiddag. Dagen endte lige så fornøjeligt hjemme hos Kjærs. Men nu kommer scenen. Om aftenen siger Krogh til mig, da vi gik hjem, at Elisabeth var koket, og han tillod sig at anføre eksempler. Herregud du – hun havde, mens vi sad ved bordet om formiddagen, sagt, at vandet var meget saltere end ved Klampenborg, og at huden var ganske salt, når man smagte på den, og hun rakte mig så sin lille hånd og sagde: Smag. Jeg kyssede så den lille hånd, kan du begribe. Hans eksempler var alle af den slags. Ethvert udbrud af glæde og af hendes forkærlighed for mig var for ham – koketteri. Jeg blev rasende og brugte stærke udtryk, ja jeg indrømmer, at jeg var nær ved at forgribe mig på ham, men vi blev hurtigt forsonet, da jeg alvorligt sagde ham, hvad jeg nu siger dig, at jeg ikke har kendt eller kender nogen kvinde, som mere egner sig til at være gift med en rask husar end hun, og jeg ved, at hun mener det samme selv. Desværre – nå, derom en anden gang. Ak du – lad være at plage mig med dine moraliserende breve

om ungdom, fremtid, udsigter osv. – det er synd imod mig. Når jeg i denne tid rider hen ad vejen i de smukke egne, i spidsen for mine skikkelige karle, når den kolde morgenluft vifter mig om ørene og afkøler den varme em af hestens sved og uddunstninger, den som altid virker så inciterende og hidsende på en rigtig rytter, – så er det mod tanken om hende, som om jeg red ud i den vide, onde verden for at – nå ja, sludder og vrøvl, jeg bliver nok poetisk, og du ler ad mig. Onde verden, sagde jeg, ja ond, men dejlig. Selv her i denne kedelige præstegård har jeg befundet mig vel. Datteren, en nydelig lille backfisch, vil om nogle år være en dejlighed, tror jeg, men måske er det mig, som i min glæde finder også hende smuk og sød og – Himlen forlade mig – næsten kær i mig. Vær rolig du, jeg sætter ikke fluer i hovedet på nogen. Når jeg lever mod tanken om "hende" i mit sind ...

Bella stod og trippede ude i gården og tyggede og gumlede på stangen, så flager af fedt, hvidt skum stænkede ned over bringen. "Nå, dit hundeho'de," sagde Lars, som havde mas nok med at holde både den og sin egen, "ka' do sto'! – æh! – se, ja jæ' ska' gnabbe *(klø)* dæj."

Da løjtnanten inde i sit værelse spændte sablen om livet, så han, at Annette allerede var oppe og gik ude i haven. Ja, smuk var hun, fin og nydelig, i en mørkegrå, stram kjole, og et broget tørklæde, som lå løst om hals og skuldre.

Han tog en hjertelig og frejdig afsked med præsten og fruen, takkede for gæstfrihed og god behandling, han havde sovet "brillant", og nu var klokken mange. "Men hvor er Annette?" sagde moderen.

"Ja, hun er såmænd oppe. Jeg har set hende i haven," sagde han, idet han gik derud.

Med slæbende sabel og klingende sporer gik han let og hurtigt hen imod hende, og allerede noget fra hende råbte han højt og muntert: "God morgen og farvel, min lille veninde, tak for køreturen i går, lev nu vel, og når ..." – han bøjede sig mere og mere ned over hende, – ville han kysse hende som et barn, ligesom han talte til hende?

Hun rejste sig pludselig rank og høj i vejret, så ham ind i øjnene med et besynderligt udtryk, sagde kort og næsten hårdt: Farvel! og gik hurtigt ind. – Han blev ganske rød i hovedet og stammede nogle famlende ord: "Hvad Fanden," tænkte han, "det var jo en voksen dame!" Han sagde ganske distræt endnu en gang farvel til præsten, og idet han red ud af gården med Lars efter sig, gentog han stadig for sig selv: "Hvad Fanden, det var jo virkelig en voksen pige."

Annette stod langt nede i haven og så ud over markerne, hans farvel havde skåret hende i hjertet, men alligevel slog det lille hjerte ømt og bange for ham; hun syntes, hun havde oplevet noget stort, noget betagende skønt og dog sørgeligt, som hun aldrig kunne glemme, og uvilkårlig nynnede hun på en lille, selvlavet melodi:

"Jeg spænder min spore, jeg griber min hat ..."

Om "Soldater"

Forfatter: Peter Frederik Rist (1844-1926).
Org.udgave: *Soldater.* P. G. Philipsens Forlag, København 1890.
Denne udgave baseret på: Soldater, af Forf. til "En Rekrut fra fire og treds". Andet Oplag. Kjøbenhavn. P. G. Philipsens Forlag. 1890.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Foto af vagtmester(?) i gallauniform fra (antagelig) 3. dragonregiment, Århus, ca. 1875-1900. Redaktørens privateje.

ISBN 978-87-7628-070-3
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-318-7 (Ølstykke 2013).

www.ebib1800.dk

